2017
ÅRSREDOVISNING

LATOUR

Innehåll

Året i korthet	1
Det här är Latour	2
VD-ord	4
Underliggande resultat	6
Förvärvsprocessen	7
Hållbarhetsrapport	12
Substansvärdet	20
Aktien	22
Totalavkastning	24
Industrirörelsen	27
Portföljbolagen	47
Delägda innehav	60
Årsredovisning 2017	63
Revisionsberättelse	104
Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten	107
Bolagsstyrning	108
Revisorns yttrande om bolagsstyrningsrapporten	111
Styrelse	112
Vi på Latour, Koncernledning, Revisor	113
Kvartalsuppgifter	114
Tioårsöversikt	115
Aktieägarinformation	116

Q1

FÖRVÄRV av Irländska Safegard Systems Ltd via affärsområdet Swegon. Bolaget är en leverantör av intelligenta styr- och kontrollsystem för rök- och brandspjäll med en årsomsättning på 8 MEUR.

FÖRVÄRV av Puvab AB via affärsområdet Hultafors Group. Svenska Puvab är specialist inom främst skyddskläder för energibranschen och har en årsomsättning på 42 Mkr.

ÖKAT ÄGANDE i börsnoterade TOMRA, från 25,9 procent till 26,1 procent av kapitalet efter förvärv av 340 000 aktier.

ÖKAT ÄGANDE i Diamorph, från 26,4 procent till 28,2 procent.

Q2

FÖRVÄRV av AAT via affärsområdet Latour Industries. Tyska AAT är en ledande leverantör av elektriska produkter och lösningar för trappklättring och drivaggregat i Europa och har en årsomsättning på 18 MEUR.

FÖRVÄRV av VIMEC via affärsområdet Latour Industries. Italienska VIMEC är en ledande tillverkare av plattforms- och trapphissar i södra Europa med en årsomsättning på 45 MEUR.

ÖKAT ÄGANDE i TOMRA från 26,1 procent till 26,3 procent efter förvärv av 349 000 aktier.

Q3

FÖRVÄRV av 26,7 procent i börsnoterade Alimak Group vilket innebär att Latour nu är huvudägare i bolaget. Svenska Alimak Group är världsledande inom vertikala transportlösningar för bygg- och industrisektorn.

Q4

FÖRVÄRV av finska Hakaser Oy via Latour Industries. Hakaser är specialiserade inom reparationer och underhåll av industriella ventiler för den finska processindustrin och har en årsomsättning på 1,4 MEUR.

FÖRVÄRV via affärsområdet Latour Industries av svenska sågklingstillverkaren Micor AB med en årsomsättning på 27 Mkr.

FÖRVÄRV av resterande aktier i NODA med en årsomsättning på 5 Mkr, också det via affärsområdet Latour Industries.

Året i korthet

INDUSTRIRÖRELSEN

- Nettoomsättningen uppgick till 9 748 (8 199) Mkr, vilket motsvarar en total tillväxt på 19 procent.
- Organisk tillväxt uppgick till 6 procent för jämförbara enheter justerat för valutaeffekter.
- Rörelseresultatet ökade till 1 181 (1 052) Mkr.

BÖRSPORTFÖLJEN

- Värdet steg med 11,9 (10,2) procent justerat för utdelningar.
- Utdelningarna till Latour steg med 14 procent för jämförbar portfölj till 1 013 (863) Mkr.

SUBSTANSVÄRDET

- Latours bedömda substansvärde uppgick vid 2017 års utgång till 95 (87) kronor per aktie, en ökning med 11,6 procent justerat för lämnad utdelning.

TOTALAVKASTNING

- Under 2017 uppgick Latouraktiens totalavkastning till 20,3 (12,2) procent, och till 268,3 procent för perioden 2013–2017.

UTDELNING

- Styrelsen föreslår en utdelning på 2,25 (2,00) kronor per aktie för verksamhetsåret 2017.

Utdelningstillväxt, kr/aktie

19 %
TOTAL TILLVÄXT AV INDUSTRIRÖRELSEN

11,9 %
ÖKAT VÄRDE PÅ BÖRSPORTFÖLJEN

95 kr
SUBSTANSVÄRDE PER AKTIE

20,3 %
TOTALAVKASTNING PÅ AKTIEN

2,25 kr
FÖRESLAGEN AKTIEUTDELNING PER AKTIE

VISION

Latours vision är att vara ett attraktivt val för långsiktiga investerare som önskar god avkastning. Latour skapar värden i sina innehav genom att vara en aktiv och långsiktig ägare som med finansiell styrka och djupt industriellt kunnande bidrar till hållbar utveckling av företagen.

LATOURS ÖVERGRIPANDE VERKSAMHETSIDÉ

Latours övergripande verksamhetsidé är att investera i sunda företag med egna produkter, en stark utvecklingspotential som stöds av globala megatrender och som har goda framtidsutsikter. Den långsiktiga ambitionen är att genom ett aktivt ägande skapa tillväxt och mervärde i dessa innehav, vilket i sin tur ska avspeglas i utvecklingen av företagets aktie.

KÄRNVÄRDEN

Latours tre kärnvärden utgörs av

- Långsiktighet
- Affärsmässighet
- Utveckling

Styrningen av verksamheterna präglas av en delegerad beslutsstruktur. Detta innebär att varje innehav har en unik företagskultur och ett eget strategiarbete. Latours tre kärnvärden genomsyrar dock alla innehav.

EN HÅLLBAR STRATEGI

Hållbarhet är en integrerad del av Latours investeringsstrategi och genom att utveckla hållbara verksamheter skapas långsiktiga värden. Störst påverkan inom hållbarhet har Latour som en aktiv och ansvarsfull ägare. Genom styrelsearbete är Latour drivande i, och har höga förväntningar på, innehavens hållbara utveckling. En gemensam omsorg för miljö och medmänniskor ses som en förutsättning för en positiv utveckling för Latour och dess omvärld.

Det här är Latour

AKTIVT ÄGARSKAP

Latours verksamhet bedrivs i huvudsak i två grenar, en helägd industrirörelse och en portfölj med börsnoterade innehav. Därutöver har Latour ett antal delägda onoterade verksamheter med goda framtidsutsikter.

Oavsett om innehaven är noterade, helägda eller delägda, verkar Latour som aktiv huvudägare i bolagen, där styrelsearbetet är en viktig plattform för värdeskapande.

Ledarskapet har en central roll i ägarstyrningen. Ledande befattningshavare i koncernen ska uppträda med hög integritet, uppfattas som förebilder och ta ansvar för resultat, hållbart värdeskapande och organisationernas välmående.

LATOUR	
HELÄGDA RÖRELSER	BÖRSPORTFÖLJ
HULTAFORS GROUP	ALIMAK GROUP
LATOUR INDUSTRIES	ASSA ABLOY
NORD-LOCK GROUP	FAGERHULT
SWEGON	HMS NETWORKS
	LOOMIS
DELÄGDA RÖRELSER	NEDERMAN
DIAMORPH	SECURITAS
NEUFFER	SWECO
OXEON	TOMRA
TERRATECH	TROAX

LÅG NETTOSKULDSÄTTNING

Latours nettoskuldsättning ska som mest uppgå till sammanlagt 10 procent av börsportföljens värde samt 2,5 gånger den helägda industrirörelsens EBITDA-resultat, mätt som ett genomsnitt för de senaste tre åren och justerat för förvärv och avyttringar.

PRISVÄRD ÄGARSTYRNING

Latours aktieägare erbjuds aktiv ägarstyrning till en förvaltningskostnad på cirka 0,1 procent av det förvaltade marknadsvärdet.

FINANSIELLA MÅL HELÄGDA INDUSTRIRÖRELSER

Genomsnittlig årlig tillväxt under en konjunkturcykel	>10 procent
Rörelsemarginal under en konjunkturcykel	>10 procent
Avkastning på operativt kapital under en konjunkturcykel	15–20 procent

UTDELNINGSPOLICY

Vidareutdelning av mottagen utdelning från börsportföljen och delägda innehav	100 procent
Utdelning av vinsten efter skatt i helägda bolag	40–60 procent

LÅNGSIKTIGT VÄRDESKAPANDE

Latour är en långsiktig investerare. Figuren visar att 78 procent av det sammanlagda substansvärdet kommer från bolag som har varit i portföljen längre än 20 år.

>20 år
Securitas
Loomis
Hultafors Group
ASSA ABLOY
Fagerhult
Swegon
Nord-Lock Group
Sweco

10–20 år
Nobia
Oxeon
Nederman

5–10 år
HMS Networks
TOMRA

0–5 år
Latour Industries
Alimak Group
Troax
Diamorph
Terratech
Neuffer

SUBSTANSVÄRDET OCH DESS DELAR

Latours substansvärde domineras av portföljbolagen och den helägda industrirörelsen. Metoden för att fastställa värdet på den helägda industrirörelsen beskrivs på sid 21.

Värden gäller per 31 december 2017.

VÄXER INTERNATIONELLT

Latours innehav har goda förutsättningar att växa med egna produkter och via internationell expansion. De helägda rörelsernas försäljning utanför Norden har ökat från 20 procent 2003, då den nya strategin slogs fast, till 57 procent 2017.

103 000 PROCENT TOTALAVKASTNING

Sedan starten 1985 har Latouraktien haft en totalavkastning på cirka 103 000 procent. Det kan jämföras med 5 000 procent för SIXRX. Latours börsvärde uppgick till 64,6 (54,7) Mdr kr vid utgången av 2017.

Latour **fortsätter att utvecklas** starkt

Vår strategi som en långsiktig och aktiv ägare i innehaven fortsätter att ge resultat. Under året ökade vårt substansvärde med 11,6 procent, börsportföljens totalavkastning överträffade Stockholmsbörsens och industrirörelsens tillväxt och lönsamhet passerade rekordnivåerna från 2016 med god marginal.

Vi kan redovisa en stark utveckling under året såväl i vår helägda industrirörelse som i börsportföljen, vilket gav en ökning av Latours substansvärde med 11,6 procent och utrymme för fortsatt stabil utdelningstillväxt. Den sammanlagda rörelsevinsten i den helägda industrirörelsen uppgick till 1 181 Mdr kr, och av försäljningsökningen på 19 procent var 6 procent organisk tillväxt.

Börsportföljens totalavkastning uppgick till 11,9 procent, återigen över utvecklingen för Stockholmsbörsens totalavkastningsindex (SIXRX). Under året blev vi ny, långsiktig huvudägare i Alimak Group genom förvärv av 26,7 procent av aktierna, en investering på närmare 2 Mdr kr.

LÅNGSIKTIG OCH AKTIV ÄGARE

Vår strategi att vara en aktiv ägare med uppgift att arbeta för långsiktig lönsam tillväxt i innehaven fortsätter att ge resultat. Av de 19 innehaven i portföljen har 8 funnits med i över 20 år och står idag för 78 procent av substansvärdet.

Vi tänker alltid långsiktigt vad gäller utveckling av nya produkter, teknik och satsningar på försäljning och nya marknader. Ledningarna tar de beslut som är viktigast för att skapa värde på lång sikt, oavsett om det handlar om utveckling för att stärka den organiska tillväxten eller beslut om att växa genom förvärv. De förvärv som genomförs ger oss samtidigt ny kunskap, nya produkter och underlättar för oss att komma in på nya marknader eller segment.

FÖRVÄRV FÖR HÖGRE TILLVÄXT

Förvärven under 2017 utgjorde inget undantag, men högt upptrissade priser på många objekt fick oss att avstå i flera fall. Genomförda förvärv till den helägda industrirörelsen har dock tillfört 750 Mkr i omsättning.

Hultafors Group kompletterar sitt erbjudande inom arbetskläder genom förvärvet av svenska Puvab, samtidigt har den framgångsrika utvecklingen fortsatt för de under 2015 förvärvade varumärkena inom skyddsskor, Solid Gear och Toe Guard, med en försäljningstillväxt på 44 procent 2017.

Swegon accelererar sin tillväxt inom brandsäkerhet på den brittiska och irländska marknaden genom förvärvet av irländska Safegard, som kompletterar förvärvet 2016 av brittiska Ruskin Air Management.

Latour Industries fortsätter satsningen inom områdena Mobility och Accessibility i Europa genom förvärven av italienska plattformshisstillverkaren VIMEC och tyska AAT, en ledande leverantör av lösningar för trappklättring och drivaggregat. Tillsammans med tidigare förvärv av Aritco Group och REAC står nu Mobility och Accessibility för över 50 procent av Latour Industries omsättning, och drivs av starka, långsiktiga globala trender som en snabbt åldrande befolkning med ökade krav på förbättrad tillgänglighet och rörlighet.

Nord-Lock Group genomförde inget förvärv under 2017, men får nu kraftig utväxling av förvärvet 2016 av svenska Expander. Under våren 2017 lanserade Nord-Lock Group världsnyheten livstidsgaranti för samtliga sina teknologier.

I börsportföljen förvärvade Nederman norska NEO Monitors, som blir en viktig del av verksamheten inom Digital Solutions. Fagerhult slutförde förvärvet av tyska WE-EF och stärker positionen inom den professionella utomhusbelys-

ningsmarknaden. TOMRA Systems fortsatte att expandera verksamheten globalt genom förvärv i Nya Zeeland.

INTERNATIONELL EXPANSION

Ett viktigt kriterium vid förvärv är att det finns potential för geografisk expansion utanför Norden. Under 2017 kom 57 procent av försäljningen i industrirörelsen från marknader utanför Norden. Marknader utanför Europa stod däremot för endast 14 procent av försäljningen.

Vår exponering i Europa har varit positiv för utvecklingen under året men på sikt är det oundvikligt att såväl Nordamerika som Asien blir allt större delar av vår verksamhet. De flesta av bolagen i börsportföljen är dessutom aktiva världen över. TOMRA Systems kraftfulla internationella expansion inom återvinning och sortering under det senaste året är exempelvis ett resultat av en långsiktig närvaro och aktivitet i olika regioner. När allt fler länder i snabb takt nu planerar pant- och återvinningssystem är marknadsledaren TOMRA ofta ett givet val som leverantör.

I industrirörelsen utgör Nord-Lock Group ett bra exempel på betydelsen av internationell expansion för långsiktig tillväxt. 88 procent av deras omsättning finns idag utanför Norden och under de senaste åren har försäljningen i Nordamerika och Asien ökat stadigt.

STARK VÄRDEÖKNING I BÖRSPORTFÖLJEN

Den internationella expansionen är en viktig bakgrund till börsbolagens fortsatta framgångar med att skapa långsiktigt, hållbar lönsam tillväxt, vilket utvecklingen under 2017 var ett fortsatt bevis på. Utvecklingen återspeglades även i en fortsatt stark värdeökning i portföljen, där sju av de tio innehaven ökade mer än vårt jämförelseindex.

Under året gjorde vi ett större förvärv, 26,7 procent av röster och kapital i Alimak Group. Alimak Group har en världsledande position inom vertikala transportlösningar inom bygg- och industrisektorn, och som huvudägare skall vi bidra till en fortsatt framgångsrik utveckling för bolaget. Dessutom ökade vi vårt ägande i TOMRA Systems.

Den starka resultatutvecklingen i portföljen som helhet gör att vi får en fortsatt god utdelningstillväxt från bolagen. Det gör det möjligt för oss att fortsätta höja utdelningen till våra aktieägare, denna gång med 12,5 procent till 2,25 (2,00) kronor per aktie.

HÖG TOTALAVKASTNING

Under 2017 uppgick totalavkastningen för Latouraktien till 20 procent, vilket var betydligt bättre än börsen. Jag kan konstatera att den högre lönsamhetsnivån i industrirörelsen har blivit allt viktigare för Latour.

Med en portfölj av bolag som ligger i framkant inom så många områden är det svårt att inte vara fortsatt positiv till våra möjligheter.

Satsningarna på att skapa organisk tillväxt ger resultat samtidigt som vi fortsätter att addera tillväxt via värdeskapande förvärv. Att Latouraktien under året fortsatt att handlats över eller i närheten av substansvärdet tror jag är en effekt av vårt ambitiösa och fokuserade arbete, våra låga förvaltningskostnader och att vi sedan ett antal år är mycket transparenta med hur vi värderar våra helägda bolag.

EN HÅLLBAR STRATEGI

Hållbarhetsfrågor har alltid haft en central plats i analysen vid våra investeringar oavsett om det varit uttalat eller inte. I princip innebär de investeringskriterier vi arbetar efter, med ett starkt fokus på att möta globala och långsiktiga trender, att vi inte kan undgå att vara hållbara.

Vi och ledningarna i våra bolag måste alltid tänka och agera hållbart om vi ska kunna genomföra vår strategi och nå våra mål. Vårt hållbarhetsarbete är integrerat i vårt och bolagens löpande arbete och är en förutsättning för ett långsiktigt, värdeskapande arbete som gynnar alla intressenter.

LEDARSKAP FÖR FORTSATTA FRAMGÅNGAR

Att våra bolag ligger i framkant inom sina respektive områden beror till stor del på våra managementteam. Vi arbetar med ett starkt, delegerat operativt ansvar i alla våra bolag och de ledare vi attraherar är ofta ett resultat av denna filosofi.

Möjligheten att få agera självständigt, att få driva verksamheten långsiktigt utifrån en entreprenörsanda – med stöd av en aktiv och professionell styrelse – är en möjlighet som gett oss några av de bästa företagsledarna i svenskt näringsliv. Jag tänker bland annat på Johan Mohlin och det han genomfört under sina drygt tolv år i ASSA ABLOY, och det som Alf Göransson åstadkommit under sina elva år i Securitas. Det har varit två fantastiska resor att följa med på. Jag beklagar deras beslut att lämna sina positioner men vill passa på att tacka för dessa fantastiska år och önskar dem lycka till framöver.

Samma hälsning går till Tomas Carlsson efter hans fem framgångsrika år med Sweco. Samtidigt fortsätter vi att attrahera väldigt duktiga ledare, och med de managementteam vi har i portföljen idag, kombinerat med starka resultaträkningar, ser jag fortsatt mycket positivt på utvecklingen för samtliga våra innehav.

Göteborg, mars 2018

Jan Svensson
VD och koncernchef

Underliggande resultat 2017

81 procent delas ut till ägarna

Denna sida visar innehavens resultatutveckling under 2017 och hur detta resultat kan kopplas till den föreslagna utdelningen till Latours aktieägare efter verksamhetsårets utgång.

VERKSAMHETERNAS UTVECKLING

UNDERLIGGANDE RÖRELSERESULTAT I DE HELÄGDA AFFÄRSOMRÅDENA

UNDERLIGGANDE RESULTAT ÖKADE MED

13 %

FÖRVÄNTADE UTDELNINGAR FRÅN BÖRSPORTFÖLJEN OCH DELÄGDA INNEHAV

UTDELNINGARNA FRÅN INNEHAVEN FÖRVÄNTAS VÅREN 2018 ÖKA MED

14 %

I JÄMFÖRBARA INNEHAV

LATOURS VERKLIGA RESULTATRÄKNING

	2017	2016
Affärsområdena		
Affärsområdenas rörelseresultat	1 181	1 052
Resultat köp/försäljning av företag	-30	-21
Övriga poster	-26	-10
Börsportföljen m.m.		
Utdelningar från börsportföljen och intressebolag	1 013	863
Realisationsresultat i börsportföljen	0	860
Övrig aktieförvaltning/korthandel	-4	89
Övriga poster	-18	-16
Finansiellt netto för Latourkoncernen	-54	-28
Redovisad skattekostnad	-281	-267
Summan av underliggande rörelseresultat, finansnetto och skatt	1 781	2 522

KOMMENTAR: I tabellen ovan har omvärderingsposter, intressebolagsandelar och poster av liknande karaktär exkluderats.

Tabellen innebär en avsevärd redovisningsmässig förenkling, utan anspråk på exakthet, och är upprättad i syfte att öka förståelsen för Latours resultat.

De utdelningar som redovisas i tabellen för 2017 är föreslagna att tillfalla Latour våren 2018, då dessa utdelningar speglar börsportföljens prestationer under 2017.

EFFEKT FÖR AKTIEÄGARNA

UTDELNINGSPOLICY

Latour ska dela ut 100 procent av inkommande utdelningar från börsportföljen och delägda innehav samt 40–60 procent av nettoresultatet i den helägda industrirörelsen.

	Mkr våren 2018	Mkr våren 2017	Kr/aktie våren 2018	Kr/aktie våren 2017
Utdelning från industrirörelsen	424	374		
Procent av underliggande resultat, %	52	50		
Utdelning från börsportföljen/ intressebolagen	1 013	863		
Procent av underliggande resultat, %	100	100		
Total ordinarie utdelning enligt policy	1 437	1 237	2,25	2,00
Procent av underliggande resultat, % (räknat exklusive realisationsres.)	81	74		

Omvärldsutvecklingen **styr förvärven**

Kärnan i Latours förvärvsprocess utgörs av långsiktiga antaganden kring vilka tekniker och bolag som har de bästa utsikterna, utifrån de övergripande trender som väntas leda till nya och ökade behov.

Demografiska utmaningar
Med en allt äldre befolkning och allt fler som drabbas av livsstilssjukdomar följer ett ökat behov av effektiv sjukvård och hjälpmedel för att bibehålla hög livskvalitet.

KRITERIER VID INVESTERINGAR

UTSIKTER FÖR NISCHEN

- Adresserar identifierade trender
- Branschen visar lönsam tillväxt
- Gynnsam position i värdekedjan

POTENTIAL I BOLAGEN

- Nästa utvecklingsvåg har startat
- Potential för geografisk expansion
- Latour tillför mervärde

BOLAGEN SKA ÄVEN UPPFYLLA FÖLJANDE KRITERIER

- Utveckling, tillverkning och marknadsföring av egna produkter under egna varumärken.
- Produkter med högt förädlingsvärde som erbjuder en nytta som kunderna är villiga att betala för.
- Bolaget ska inte vara beroende av några få leverantörer eller kunder.

Latours verksamhet baseras på att dels identifiera de bästa möjligheterna till värdeskapande på lång sikt, dels undvika risker som kan leda till minskat värde. Dessa möjligheter och risker kan ses utifrån två nivåer – företagsspecifika och marknadsmässiga. De företagsspecifika möjligheterna och riskerna tar bolaget hänsyn till genom sin investeringsstrategi och aktiva ägarstyrning.

STARKA TRENDER

De marknadsmässiga möjligheterna och riskerna tar avstamp i övergripande trender som påverkar den långsiktiga utvecklingen i hela branscher och nischer. Därmed utgör de grunden för attraktiva investeringsmöjligheter.

Latour utgår från ett antal trender i sin analys, bland annat demografisk utveckling, urbanisering, globalisering, hållbarhet och digitalisering. Det blir allt tydligare att trenderna hänger samman och påverkar varandra. En äldre befolkning ökar behovet av sjukvård och lösningar för att människor ska kunna bo kvar i hemmen och röra sig enkelt i samhället, vilket medför ytterligare utmaningar för snabbt växande städer världen över. Städerna utgör dessutom naven i den globaliseringstrend som påverkar olika konsumentbeteenden och konkurrensen mellan företag. Effektivitet genom hela värdekedjan är en viktig del i detta och där spelar digitaliseringen en stor roll för att såväl minska kostnader som att kunna nå alla slutkonsumenter på ett enkelt sätt.

Oavsett område eller geografisk plats finns behov av långsiktigt hållbara lösningar för att klara såväl de miljömässiga som de sociala utmaningarna. Flera av Latours förvärv 2017 har bland annat en tydlig koppling till den demografiska utvecklingen med behov av ökad mobilitet och tillgänglighet för den växande andelen äldre i världens städer.

Latours förvärvsprocess skapar **långsiktigt värde**

Latours förvärvsaktiviteter fortsatte på en jämn nivå under 2017. Förvärven hade en stor spridning sett till storlek men gemensamt för samtliga är att de adresserar viktiga globala trender och bidrar till Latours fortsatta internationella expansion.

I den helägda industrirörelsen gjordes sju förvärv som tillsammans bidrar med en årlig omsättning på cirka 750 Mkr, vilket innebär en tillväxt på drygt 7,5 procent på årsbasis. Därutöver förvärvades 26,7 procent i börsnoterade Alimak för knappa 2 Mdr kr, vilket gör Latour till huvudägare i bolaget. Oavsett om det rör sig om förvärv inom den helägda industrirörelsen eller börsportföljen sker förvärven utifrån en systematisk och beprövad process för långsiktigt värdeskapande.

”De bolag vi förvärvar har ett antal gemensamma nämnare. De ska ha ett erbjudande med starka egna produkter som uppfattas som attraktivt på marknaden, vara välskötta med en stark ledning och det ska finnas en möjlighet för Latour att bidra, oftast i egenskap av en accelererad tillväxtresa”, säger Jens Eriksson, som tillsammans med Mikael Johnsson arbetar med förvärvsprocesser och affärsutveckling på Latour.

VIKTIGA TRENDER

En grundläggande förutsättning är att bolagen möter och drar fördel av de starka globala trender som Latour identifierat som viktiga för verksamheten. Förvärvet av Alimak är ett bra exempel på detta. Företaget är världsledande inom vertikala transportlösningar för bygg- och industrisektorn, med kunder vars utveckling stöds av urbaniseringen och ett ökat fokus på säkerhet och miljövänlig energiproduktion.

”Vi har sett en tydlig förstärkning av de globala trenderna under året och de känns både rätt och relevanta för Latours bolag. Globaliseringen är en drivande faktor, samtidigt som vi nu ser en ökad regionalisering drivet av bättre möjligheter för lönsam regional produktion givet automatisering, ökad global oro samt risker och kostnader relaterade till global logistik. En annan trend som fått betydligt större genomslag under 2017 är fokus på hållbara lösningar, på alla plan och inom alla branscher”, säger Mikael Johnsson.

LÅNGSIKTIGT PERSPEKTIV

Att hållbarhet även genomsyrar förvärvsarbetet är en självklarhet för Latour. Bakom varje nytt förvärv finns ett industriellt tänkande. Att utveckla verksamheterna är det väsentliga, inte att skapa värden genom finansiella konstruktioner. Det finns alltid en tydlig plan för de bolag som Latour förvärvar och det är en plan som görs upp med ledning och ägare innan förvärvet genomförs.

”Latours långsiktiga perspektiv är förstås en styrka vid förvärvsdiskussioner, och att vi verkligen menar allvar med detta tror jag framgår tydligt av vårt samlade substansvärde. Mer än tre fjärdedelar kommer från bolag som har varit en del av Latours portfölj längre än 20 år och som under Latours regi vuxit både organiskt och genom förvärv”, säger Jens.

Ett framgångsrikt och smidigt integreringsarbete är en viktig faktor bakom denna utveckling. Bland annat har Latour en tydlig agenda med tät uppföljning för de 100 första dagarna för varje nytt bolag i koncernen, oavsett storlek och inriktning. Det är ett arbete som tar sin utgångspunkt i Latours mångåriga erfarenhet där stor vikt fästs vid det specifika behovet hos varje enskilt förvärv.

KOMPLETTERANDE FÖRVÄRV

Arbetet med förvärvsprocessen involverar även att ta fram en lista på potentiella förvärvskandidater med vilka en dialog ofta etableras. Även om Latour i första hand letar efter bolag med tillräcklig storlek att kunna utvecklas och drivas på egen hand finns undantag. Majoriteten av förvärven i antal räknat utgörs av kompletterande förvärv till existerande innehav och vid den typen av förvärv riktas fokus mot hur bolaget kompletterar den ursprungliga verksamheten. Under 2017 hade sex av förvärven denna karaktär.

”Förvärvet av svenska Micor bidrar till att stärka LSAB:s erbjudande och internationella kundbas inom sågklingor, Swegons förvärv av irländska Safegard System har en naturlig koppling till och stärker tidigare förvärvade brittiska Swegon Air Managements (f d Ruskin Air Managements) verksamhet inom brand och rök och så har vi förstås förvärvet av italienska VIMEC, vilket utgör nästa steg i vår satsning på att bygga upp en ledande global verksamhet inom plattforms- och hemmahissar och som kompletterar förvärvet av branschledaren Aritco under 2016”, säger Mikael.

ANTAL FÖRVÄRV 2003-2017
85

ANTAL AVYTTRINGAR 2003-2017
29

NETTOBIDRAG OMSÄTTNING MDR KR
2,9

Aritco samarbetar med erkända formgivare för att utveckla hemmahissar som smälter in i eller lyfter miljön. Under 2017 fick Aritco HomeLift, designad av Alexander Lervik, den prestigefyllda designutmärkelsen Red Dot Award 2017 och nominerades som en av fem produkter till Wallpaper Design Award 2017.

Global expansion i ett **snabbt växande** segment

Latour fortsätter växa på marknader utanför Norden. I den helägda industrirörelsen har denna del av omsättningen stadigt ökat och uppgår nu till 57 procent. Förmågan att kunna identifiera förvärv som kan dra fördel av starka globala trender är en viktig bakgrund till utvecklingen.

År 2016 förvärvade Latour Industries Aritco Group, en ledande svensk tillverkare av plattformshissar för publika miljöer och villahissar. Förvärvet är i linje med Latours ambition att investera i starka företag med egna produkter som har en tydlig internationell tillväxtpotential, denna gång kopplat till starka trender som demografisk utveckling och urbanisering.

”Globalt ser vi att andelen äldre ökar snabbt, samtidigt som denna grupp har bättre ekonomi än tidigare generationer. Vi ser också att i snabbt växande städer där ytan ofta är begränsad så bygger man på höjden, enfamiljshus på 3–4 våningar är inte ovanligt”, säger Martin Idbrant, VD för Aritco sedan maj 2017.

VIKTIGA PARTNERS

Aritco bildades 1995 med en enkel idé: att tillverka och sälja hissar som förbättrar tillgängligheten överallt. Med ett starkt fokus på kvalitet, egen produktion och teknik blev Aritco ledande inom plattformshissar i Europa. År 2012 tog företaget steget in på hemmamarknaden genom lansering av bekväma och eleganta villahissar. I dag finns Aritcos hissar i över 30 000 byggnader och privata hem runt om i världen. Men tillväxtambitionerna är fortsatt höga.

”Vi ser stor potential för såväl våra publika hissar som villahissar och det i alla våra regioner. En viktig framgångsfaktor för expansion är det nära samarbetet med lokala hissleverantörer och installatörer, vilka sköter försäljningen mot slutkund. När vi går in i en ny marknad är det avgörande att vi kan hitta rätt partners för våra produkter och tillsammans kunna bearbeta kunderna”, fortsätter Martin.

EFTERLEVNAD DRIVER EFTERFRÅGAN

Aritcos plattformshissar installeras i olika publika miljöer som arbetsplatser, butiker och skolor. I grunden handlar det om att skapa ökad tillgänglighet och uppfylla de byggnormer som finns i varje land. Inom detta område har Norden och Storbritannien kommit längst. Penetrationen är hög i dessa regioner och Aritco har cirka 25 procent av marknaden. Trenden går mot ökad reglering även i övriga Europa och i andra delar av världen, bland annat i Asien.

”Det är svårt att öka tillväxttakten i Norden, men när samma byggkrav successivt införs i övriga Europa är tillväxtpotentialen omfattande. I ett lite längre perspektiv är det även troligt att länderna i Asien och Mellanöstern inför strängare krav på tillgänglighet i byggnader, vilket medför att den långsiktiga globala efterfrågan på publika hissar ser väldigt ljus ut”, säger Martin.

NY MARKNAD SKAPAS

Asien, med Kina i spetsen, och Mellanöstern är annars Aritcos största marknader för hemmahissar. Efterfrågan drivs av två kundgrupper. Det handlar dels om de som har behov av att anpassa sitt boende för att kunna bo kvar i sina hem, där Aritcos high-end-produkt möter konkurrens från andra alternativ såsom stolhissar och trapphissar, dels de som av främst komfortskäl väljer att installera en hiss i sitt hem.

”Det här är egentligen nytt för oss. Vi skapar en marknad som från början inte fanns. Vår marknadsföring ser därför annorlunda ut jämfört med för övriga segment. Vi har stort fokus på digitala kanaler men också att närvara på inredningsmässor och bygga showrooms hos våra partners. Vi vill visa slutkunderna hur hissen fungerar och hur väl den smälter in i och till och med förhöjer känslan i deras hem”, fortsätter Martin.

I Asien och Mellanöstern är det vanligt att visa att man har råd med denna typ av komfortlösningar och efterfrågan på Aritcos villahissar har ökat kraftigt på dessa marknader. På sikt tror Martin att hemmahissar blir vanligare även i europeiska hushåll. En orsak är urbaniseringen, där ont om mark gör att många enfamiljshus byggs på höjden i städerna och en hiss därför blir ett naturligt sätt att öka komforten vid förflyttning mellan våningarna. En annan orsak är att antalet invånare mellan 50–80 år ökar samtidigt som fler vill och kan bo kvar i sina hem.

PLATTFORM FÖR EXPANSION

Aritco har på några år gått från ett litet entreprenörsdrivet bolag till att nu stå på gränsen att bli en stor aktör på marknaden. För att kunna klara av denna fas av tillväxt och global expansion krävs ett mer industriellt tänkande kring produktion och distribution. Under 2018 flyttas produktionen därför in i en dubbelt så stor lokal för att kunna hantera ökade volymer och kunna etablera en produktion med bättre struktur och flöden.

”Vi ökade omsättningen med över 20 procent till strax under 500 Mkr 2017 och vi ser möjligheter att växa kraftigt med båda våra produktområden på samtliga marknader vi finns på. Vi har helt enkelt ett starkt erbjudande på en marknad som precis börjat ta fart. Det känns därför extra bra att vara en del av Latour med sin långsiktiga strategi och fokus på tillväxt genom bland annat förvärv och internationell expansion”, avslutar Martin.

Latours **syn på hållbarhet**

Hållbarhet är en integrerad del av Latours investeringsstrategi och hållbarhetsfrågor har alltid haft en central plats i analysen av investeringar oavsett om det varit uttalat eller inte. Långsiktighet, som är ett av Latours tre kärnvärden, innebär i sin tur att hållbarhet är ett av bolagets grundfundament.

Latours hållbarhetsrapport avser att dokumentera det hållbarhetsarbete som funnits sedan länge i företaget. Störst påverkan inom hållbarhet har Latour genom att vara en aktiv och ansvarsfull ägare där alla innehav bedriver ett eget hållbarhetsarbete. På huvudkontoret finns tio medarbetare och i innehaven finns cirka 400 000. Huvudkontoret har således en begränsad direkt påverkan inom hållbarhetsområdet i jämförelse med innehaven, men genom ett aktivt styrelsearbete är Latour drivande i, och har höga förväntningar på, innehavens hållbara utveckling. Genom att utveckla hållbara verksamheter skapas långsiktiga värden, och Latour är övertygade om att en gemensam omsorg för miljö och medmänniskor är en förutsättning för en positiv utveckling för Latour och dess omvärld. Innehaven har olika utmaningar och erbjuder internationellt ledande produkter inom områden som energieffektivisering, säkerhet, återvinning, hållbart byggande och säker arbetsmiljö.

Latour införde 2012 en uppförandekod och en miljöpolicy med riktlinjer och principer för samtliga helägda bolag och dess medarbetare. Riktlinjerna och principerna utgör de minimikrav som samtliga innehav ska uppfylla. För de bolag som ingår i Latours börsportfölj säkerställs detta genom aktivt styrelsearbete, för att tillse att bolagen har egna uppförandekoder och policys som uppfyller Latours krav inom området.

Latour vill utveckla och engagera varje enskild medarbetare, ha omsorg om miljön och göra ansvarsfulla affärer med hög affärsetik.

ETT HÅLLBART HUVUDKONTOR

För Latour är det viktigt att tydligt sätta en sund prägel från huvudkontoret och man arbetar aktivt för att vara ansvarsfulla ägare och goda förebilder. På huvudkontoret fokuserar man bland annat på följande delområden inom Latours hållbarhetsperspektiv:

MEDARBETARE

- Skapar en god arbetsmiljö och fokuserar på ett långsiktigt hälsoarbete.
- Betonar vikten av att ha balans mellan yrkes- och privatliv.
- Erbjuder löpande utvecklingssamtal och satsar på kompetensutveckling.

MILJÖ

- Använder endast förnyelsebar energi på kontoret.
- Har restriktioner gällande tjänstebilar och dess utsläpp.
- Undviker tjänsteresor när det inte anses nödvändigt.

AFFÄRSETIK

- Affärsmässighet är ett av Latours tre kärnvärden.
- Kännetecknas av att vara pålitliga och professionella med hög transparens.
- Uppförandekoden följs i alla avseenden och medarbetarna på huvudkontoret utbildas i koden vartannat år.

HÅLLBARHETSRAPPORTENS UPPDELNING

Lagkraven kring hållbarhetsrapportering kräver att bolag ska upplysa om konsekvenserna av bolagets verksamhet inom fem områden, Miljö, Sociala förhållanden, Personal, Respekt för mänskliga rättigheter samt Motverkande av korruption. Latour har valt att dela upp sin hållbarhetsrapport utifrån tre olika hållbarhetsperspektiv vilka tillsammans innefattar rapportering inom de fem lagstadgade områdena.

Latours rapportering:	**Lagen kräver:**
Miljöperspektivet	Miljö
Medarbetarperspektivet	Sociala förhållanden Personal
Det affärsetiska perspektivet	Respekt för mänskliga rättigheter Motverkande av korruption

Hållbarhetsrapporten är till stor del en redovisning av hur de helägda rörelserna arbetar för en hållbar utveckling samt en redogörelse för hur Latour genom sin aktiva ägarroll arbetar för en långsiktigt hållbar tillväxt och utveckling. Samtliga nyckeltal är en sammanställning av inrapporterade värden från koncernens fyra affärsområden tillsammans med motsvarande nyckeltal från moderbolaget. Latours affärsmodell för den helägda industrirörelsen samt portföljinnehaven framgår på sidorna 2–3. Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten återfinns på sidan 107.

Medarbetare

Attraktiva arbetsplatser

Medarbetarna i en organisation utgör källan till dess värdeskapande. En viktig förutsättning för att Latours tillväxtmål ska kunna nås är därför att ha rätt medarbetare på rätt plats. Bolagen i koncernen ska vara attraktiva arbetsplatser där förutsättningar skapas för att rekrytera och behålla rätt kompetenser och individer.

Latours helägda industrirörelse sysselsätter drygt 4 800 medarbetare världen över. Ansvaret som vilar på bolagens ledningar är därmed omfattande. Latour påverkar genom ett aktivt ägarskap och genom att upprätta centrala uppförandekoder och policys.

Ledarskapet har en central roll i Latours ägarstyrning och samtliga ledande befattningshavare i koncernen ska agera som förebilder för övriga medarbetare. Att från högsta ledningen sätta rätt ton är nödvändigt för att kunna skapa en sund företagskultur genom hela företaget, där fundamentet utgörs av Latours kärnvärden långsiktighet, affärsmässighet och utveckling. Varje affärsområde har sin egen unika företagskultur som är tydligt genomsyrad av Latourandan.

BEHÅLLA RÄTT KOMPETENS

En ständigt aktuell fråga på ledningsnivå är hur de bästa förutsättningarna kan skapas för att behålla rätt medarbetare och rekrytera rätt kompetens. Att vara en del av Latourkoncernen ska bidra till att öppna möjligheter för internkarriär samt ska bidra till ökad kompetens och att kunna utvecklas inom sin profession. Internrekrytering mellan affärsområden sker löpande. Att medarbetare byter arbetsplats inom koncernen ses som ett kvitto på trivsel och främjar den enskilda individens utvecklingsmöjligheter.

Latour genomför även satsningar inom kompetensbyggande. Under 2017 inleddes ett samarbete med Handelshögskolan i Göteborg där utvalda medarbetare inom den helägda industrirörelsen genomför ett skräddarsytt kompetensutvecklingsprogram under ett år i syfte att förbereda etablerade ledare i koncernen för framtida större ansvar. Det gör dem bättre rustade för att på sikt ta ett större ansvar inom koncernen, samtidigt som Latour ökar sina möjligheter att behålla viktig kompetens. Programmet, som kallas Latour Executive Program, är helt på engelska och kombinerar en akademisk bas med hög grad av praktisk relevans. Exempel på områden som berörs är drivkrafter i den globala ekonomin, ”business model innovation”, hållbarhet, riskhantering, prissättning, organisationskultur, kommunikation och förändringsledning. Avsikten är att låta ett Latour Executive Program starta vartannat år. I första omgången deltar 16 chefer från Sverige, Finland och Italien.

EN BRA OCH SÄKER ARBETSMILJÖ

Trivsel och god hälsa bidrar till en bra arbetsmiljö och har stor betydelse för den långsiktiga utvecklingen av såväl individ som företag. Majoriteten av Latourbolagen genomför årligen medarbetarundersökningar som innehåller frågor kring måluppfyllnad, personlig utveckling, samarbete och trivsel för att följa upp hur medarbetare mår. Undersökningarna följs upp och utifrån resultaten sätts åtgärder in där det behövs.

Att förebygga olyckor på arbetsplatserna är viktigt för Latour som har en nollvision för arbetsplatsolyckor. På totalt 36 produktionsanläggningar världen över har det under 2017 rapporterats 51 arbetsplatsolyckor som lett till minst en dags frånvaro, med andra ord ett snitt på 1,4 arbetsplatsolyckor per

ARBETSPLATSOLYCKOR SOM LETT TILL MINST EN DAGS FRÅNVARO 2017	FÖRDELNING KVINNOR/MÄN KONCERN- OCH AFFÄRSOMRÅDESLEDNINGAR	FÖRDELNING KVINNOR/MÄN SAMTLIGA MEDARBETARE
51 st	15 %	21 %
Mål: Nollvision	**Mål:** Ökande andel kvinnor årligen	**Mål:** Ökande andel kvinnor årligen

produktionsanläggning. Förebyggande aktiviteter genomförs kontinuerligt ute på bolagen och på produktionsenheterna för att minimera antalet olyckor, där bland annat grundorsaksanalyser, skyddsronder och riskrapportering är viktiga delar.

Utöver en bra och säker arbetsmiljö ser Latour positivt på lokala initiativ kopplade till medarbetarnas hälsa och ergonomi för att främja friskare medarbetare.

JÄMSTÄLLDHET OCH MÅNGFALD

En variation av olika erfarenheter och bakgrunder bland medarbetarna främjar en utvecklande och jämställd arbetsmiljö. Varje affärsområde inom Latour har en jämställdhets- och mångfaldspolicy som följs noggrant.

Jämställdhet i fråga om könsfördelning är annars en utmaning inom Latourkoncernen. Traditionellt arbetar fler män inom den tillverkande industrin, och det är fler män än kvinnor i bolagens ledningar och styrelser. Latour arbetar aktivt med att rekrytera kvinnor till sina arbetsplatser, på alla nivåer inom bolagen, för att på sikt främja en större jämvikt i könsfördelningen.

ANNA BERGGREN
CFO på Kabona inom Latour Industries
Uttagen att delta i Latour Executive Program

"Latour Executive Program ger mig en möjlighet att fördjupa mig i områden som hållbarhet, globalisering och att leda i förändring. Jag ser programmet som ett tillfälle för reflektion och det blir samtidigt en ögonöppnare kring vilka utmaningar och möjligheter våra företag står inför och de förändringar som kommer krävas av yngre och kommande generationer både i egenskap av kunder och medarbetare. Latour Executive Program ger mig bra verktyg för ett proaktivt förbättringsarbete, och jag ser fram emot att kunna använda mig av kunskaperna jag får från akademin."

JONAS DAVIDSSON
Koncernredovisningschef på Investment AB Latour
Om att arbeta på Latour

"På Latours huvudkontor är vi till antalet få medarbetare, men i min roll som koncernredovisningschef har jag kontakt med många medarbetare ute i koncernen vilket ger en känsla av en större gemensamhet. Jag har arbetat mer än 20 år på Latour och under mina år har mycket hunnit hända. Latour består av kunniga och trevliga medarbetare där vi inte är rädda för förändring och utveckling. Jag är stolt över att arbeta på Latour och för att dela de värderingar och arbetssätt som råder här."

OLLE SVENSSON
Arbetar inom Swegon
Arbetstagarrespresentant i styrelsen

"Latour-Gruppen är ett centralt bolag som äger den helägda industrirörelsen. Styrelsen består av Latours VD och CFO samt en HR-ansvarig, därutöver deltar en arbetstagargrupp där fackliga representanter från de olika bolagen inom Latours helägda industrirörelse ingår. Jag har suttit med som arbetstagarrepresentant sedan 2004 och tycker det är ett bra forum för att träffas över gränserna inom koncernen. Förutom ekonomi, investeringar och aktuella förvärvsfrågor går vi på varje möte igenom HR-frågor och diskuterar policys. Jag tror att dessa möten uppskattas från båda håll."

Miljö

Produkterna bidrar mest

Latour strävar efter att kontinuerligt minska sin miljöpåverkan och ställer höga krav på innehaven att göra detsamma. Den största delen av miljöpåverkan är dock positiv och sker genom användningen av bolagens produkter.

Omsorg om miljön är en del av Latours företagskultur. Samtliga bolag inom Latour arbetar kontinuerligt med att minska miljöpåverkan vid sin tillverkning och distribution. Det är samtidigt Latours övertygelse att det vid användningen av bolagens produkter skapas en positiv effekt som vida överstiger de negativa avtrycken. Tack vare att hållbarhet länge har varit en integrerad del av Latour investeringsstrategi utgörs majoriteten av innehaven av verksamheter med hållbara produkter, det vill säga produkter som bidrar positivt till miljön jämfört med de alternativ som finns.

HÅLLBAR PRODUKTUTVECKLING

För Latour är produktutveckling ett viktigt område där miljöfrågorna alltid haft en central roll. Om produkter utvecklas som bidrar till både minskad miljöpåverkan och bättre ekonomi för kunderna genom hela livscykeln leder det till ökad försäljning och lönsamhet.

Hultafors Group har utformat en checklista för hållbarhet inom produktutveckling för att säkerställa medvetenheten kring miljöperspektivet. På Swegon är en av de viktigaste parametrarna vid produktutveckling att produkterna ska bli alltmer energisnåla för att påverka slutanvändarens energiförbrukning på ett positivt sätt. Dessutom är det viktigt att det kemiska innehållet i produkterna uppfyller lagstiftningen, och det sker en strävan mot att fasa ut samtliga ämnen som är farliga för människor och miljö.

MILJÖVÄNLIGA PROCESSER

Latour strävar efter att alla processer ska vara utformade på ett sätt som bidrar till effektivt utnyttjande av energi och råvaror samt minimerar avfall och restprodukter. För det avfall som ändå måste hanteras har samtliga bolag avtal med certifierade återvinningsföretag, vilket omfattar allt från el- och metallskrot till avfall som genereras från förpackningsmaterial.

Att sätta upp specifika mål för lägre miljöpåverkan i verksamheterna är ett bra styrverktyg. Då Latours innehav består av många verksamheter med olika förutsättningar och som verkar på olika geografiska marknader har Latour valt att sätta upp en handfull gemensamma mål som fungerar som minimimål. Bolagen har sedan i de flesta fall satt upp egna strängare och framförallt mer relevanta mål för verksamheten.

LÄGRE KOLDIOXIDUTSLÄPP

Inom koncernen är det Latours innehav som står för den största miljö- och klimatpåverkan. Latour har utformat en central miljöpolicy som alla innehav följer. Dessutom har majoriteten av Latours innehav utformat egna miljöpolicys anpassade till den egna verksamheten.

Som ägare stöttar Latour bolagen i miljöarbetet. Bland annat upphandlar koncernen el centralt där den energi som köps in är producerad via förnyelsebara källor. Latour kan därmed försäkra sig om att all el de svenska verksamheterna använder gör så litet avtryck på miljön som möjligt.

Samtidigt arbetar bolagen ständigt med att minimera energiåtgången för bland annat uppvärmning och produktion. På flera av de större enheterna i Sverige har energikartläggningar genomförts under de senaste åren, och det har kunnat konstateras att bolagen driver fabriker med mycket effektiv energiförbrukning. Vid exempelvis Swegons energikartläggning 2017 framkom att bolagets samtliga svenska produktionsenheter var koldioxidneutrala.

PRODUKTIONSENHETERS ENERGIFÖRBRUKNING:
FÖRBRUKADE MWH I RELATION TILL FÖRÄDLINGSVÄRDET (MKR)

Mål: 5 % årlig minskning av den relativa förbrukningen

PRODUKTIONSENHETERS ENERGIFÖRBRUKNING:
FÖRBRUKADE MWH I RELATION TILL OMSÄTTNINGEN (MKR)

Mål: 5 % årlig minskning av den relativa förbrukningen

FÖRNYELSEBAR ENERGI:
ANDEL AV DEN TOTALA ENERGIFÖRBRUKNINGEN

58 %

Mål: Minst 75 % år 2020

ÖKAD LUFTKVALITET TILL LÄGRE KOSTNAD FÖR MILJÖN

En betydande mängd av världens energianvändning går åt till att kyla och värma lokaler och bostäder. Att effektivisera användningen av energi är viktigt för att minska belastningen på miljö, hälsa och klimat. Swegons WISE-system, en ny innovativ styrplattform för behovsstyrning av inomhusklimat, syftar till att leverera bästa möjliga inomhusklimat till lägsta möjliga livscykelkostnad. WISE-systemet baseras på en unik patenterad radioteknik som möjliggör trådlös kommunikation och därmed förenklar installation och driftsättning av systemet.

Sensorer som kommunicerar trådlöst används för att registrera parametrar som WISE-systemet tolkar och reglerar utifrån. Därmed kan luftkvaliteten och temperaturen i varje rum regleras baserat på det verkliga behovet i rummet. Systemets trådlösa uppbyggnad och radiokommunikation gör det enkelt att uppdatera med nya sensorer och funktioner. På så sätt kan Swegon och WISE-systemet vara en trygg framtida samarbetspartner och erbjuda kunderna nya möjligheter till energibesparingar. Det möjliggör även att uppdateringar och övervakning kan göras på distans vilket innebär minskade resor och en möjlighet att planera förebyggande underhåll. WISE-systemet innebär möjligheter att minska och anpassa byggnadens energianvändning på inneklimatssidan utifrån det verkliga behovet. Lägre energianvändning innebär generellt lägre miljöpåverkan.

Affärsetik

Ansvarsfullt ägande för en hållbar utveckling

Latours grundläggande verksamhetsidé är att investera i sunda företag och skapa mervärde i dessa innehav. En viktig förutsättning för att kunna göra affärer och investera är att vara en trovärdig och ansvarsfull ägare med hög integritet.

Latour har en lång tradition av ansvarstagande med en verksamhet baserad på förtroende utifrån ett ansvarsfullt agerande. Detta styrks av Latours bolagsstyrning där den delegerade beslutsstrukturen är starkt förankrad. Detta innebär i sin tur att ledarskapet har en central plats i Latours ägarstyrning. Ledande befattningshavare i koncernen ska uppträda med hög integritet, uppfattas som förebilder och ta ansvar för ett hållbart värdeskapande i det egna bolaget.

LATOURS UPPFÖRANDEKOD

År 2012 upprättades en uppförandekod för att betona de principer som styr Latours förhållande till medarbetare, affärspartners och andra intressenter. Koden är godkänd av Latours styrelse och gäller för alla medarbetare inom koncernen. Dokumentet finns tillgänglig externt på latour.se samt på de helägda bolagens intranät.

Uppförandekoden är heltäckande, men samtidigt lättillgänglig och enkel att följa. Koden utgör minimikrav för koncernens investeringar med ett uttalat krav på att alla innehav ska upprätta egna riktlinjer och policys med tydliga mål som är relevanta för den egna verksamheten. Samtliga verksamheter efterlever detta krav.

ARBETE MOT KORRUPTION

Latours helägda industrirörelse expanderar kontinuerligt på marknader utanför Sverige och övriga Norden. I takt med att den globala närvaron ökar ställs bolagen inför nya utmaningar, bland annat problematiken kring korruption som kan var mer utbredd i vissa delar av världen. År 2012 upprättade Latour, utöver uppförandekoden, en central policy mot korruption. En viktig del i policyn är Latours ståndpunkt att inte befatta sig med affärer på tveksamma grunder. Alla innehav efterlever policyn samt lokala lagar och vedertagna regler i de områden de har verksamhet.

För att säkerställa kunskapsnivån i bolagen samt att policy och principer efterlevs genomför alla medarbetare i ledningsgrupp samt i sälj- eller inköpsposition en utbildning vartannat år för att hålla kunskaperna vid liv. Utbildningen genomfördes senast hösten 2017. Alla helägda innehav har rapporterat in att samtliga medarbetare som ska genomföra utbildningen har gjort det.

RESPEKT FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Latour stöder och respekterar skyddet av mänskliga rättigheter och säkerställer att medverkan till brott mot mänskliga rättigheter inte förekommer. När underleverantörer anlitas skall det tillses att exempelvis barnarbete inte förekommer. Uppförandekoden fungerar då som en viktig vägledare vid utvärdering av leverantörerna.

UTVÄRDERING AV LEVERANTÖRER

Leverantörer, återförsäljare, konsulter samt övriga affärspartners uppmanas att tillämpa principerna som följer av Latours uppförandekod. Vid utvärdering av framtida och nuvarande leverantörer ska principerna i uppförandekoden tillämpas. Ett bra exempel är Swegon som utformat en inköpshandbok där bland annat alla delar kring motverkande av korruption samt vilka specifika rutiner som måste följas är inskrivna. Detta stäms sedan av i utvärderingen av varje enskild leverantör och kan avgöra om en leverantör vinner ett kontrakt eller inte.

Under året har inga incidenter av överträdelser av uppförandekoden rapporterats. Inte heller har något innehav mottagit några böter eller andra sanktioner på grund av överträdelse av lagar eller regler.

Läs hela Latours uppförandekod på hemsidan: www.latour.se

NYTT SYSTEM FÖR LEVERANTÖRSUTVÄRDERING

Hultafors Group har påbörjat ett arbete med att strukturera processen för utvärdering och dialog med bolagets leverantörer baserat på det internationellt vedertagna systemstödet Kodiak Rating. I ett första steg implementeras systemet för varumärkena Snickers Workwear och Hultafors Tools och omfattar en handfull leverantörer för en första utvärdering. Systemet ger tydliga utvärderingar och rating av leverantörerna. Det skapar stöd för en fördjupad analys och effektiva förbättringsförslag och inte minst ett enhetligt arbetssätt i dialogen med de olika leverantörerna. På lång sikt leder detta till en förbättring av leverantörernas prestationer och transparens i leverantörskedjan. Förhoppningen är att systemet successivt kommer implementeras för Hultafors Group övriga varumärken.

Latours substansvärde
fortsätter att öka mer än index

Latours substansvärde ökade från 87 till 95 kr per aktie under 2017, vilket motsvarar en värdeökning på 11,6 procent, justerat för lämnad utdelning. Det kan jämföras med totalavkastningen för Nasdaq OMX Stockholm (SIXRX), vars värde ökade med 9,5 procent.

Latour består i huvudsak av två delar, den helägda industrirörelsen och börsportföljen. Marknadsvärdet för de börsnoterade innehaven är enkelt att beräkna, eftersom det finns tydligt angivna handelskurser att tillgå. Att fastställa ett värde på de helägda rörelserna är betydligt svårare. Det beror på att marknadsvärdet, det pris potentiella köpare är beredda att betala för verksamheterna, inte är lika tydligt. En beskrivning av den metod Latour använder för att fastställa värdet på dessa verksamheter finns i spalten till höger på detta uppslag.

Latours största innehav, sett till substansvärdet, utgörs av ASSA ABLOY, Sweco, Swegon, Securitas och Fagerhult. Den helägda industrirörelsen utgör totalt 28 procent av koncernens samlade substansvärde, med hänsyn taget till det värde som uppstår med vald beräkningsmetod.

Diagrammet visar respektive innehavs andel av Latours totala substansvärde.

Börsnoterade innehav. **Summa: 78 %**
Helägda innehav. **Summa: 28 %**
Övriga innehav. **Summa: 1 %**

Utöver ovan redovisade tillgångar utgör nettolåneskulden –7 %.

SUBSTANSVÄRDET PER 31 DECEMBER 2017

Mkr	Netto-omsättning[1]	EBIT[1]	EBIT-multipel alt. EV/sales-multipel Intervall	Värdering Mkr[2] Intervall	Värdering[2] snitt	Värdering kr/aktie[3] Intervall
Hultafors Group	1 908	287	11–15	3 157–4 305	3 731	5–7
Latour Industries	2 556	175	12–16	2 100–2 800	2 450	3–4
Nord-Lock Group	1 114	340	12–16	4 080–5 440	4 760	6–9
Swegon	4 386	382	13–17	4 966–6 494	5 730	8–10
	9 964	1 184		14 303–19 039	16 671	22–30

Börsaktier (fördelning se tabell på sidan 49)	47 446	74
Onoterade delägda innehav	503	1
Övriga poster	–15	0
Nettolåneskuld	–4 084	–6
Beräknat värde	60 521	95
	(58 153–62 889)	(91–98)

[1] Rullande 12 månader för befintlig bolagsstruktur.
[2] EBIT och EV/SALES omräknade med hänsyn till börskursen 2017-12-31 för jämförbara bolag inom respektive affärsområde.
[3] Beräknat på antal utestående aktier.

SUBSTANSVÄRDE I RELATION TILL NETTOSKULD

SUBSTANSRABATT I FÖRHÅLLANDE TILL BÖRSKURS

Diagrammet visar substansrabatten vid sista handelsdagen varje kvartal. Substansrabatten uppvisar en viss säsongsvariation och trenden är att rabatten minskar.

Substansvärdet – vår metod

1 IDENTIFIERING AV JÄMFÖRELSEOBJEKT

Latour identifierar börsnoterade bolag med verksamhet i branscher närliggande den helägda industrirörelsen.

2 FRAMTAGANDE AV EBIT-MULTIPLAR

När jämförelseobjekt är identifierade granskas vilka EBIT-multiplar bolagen har. En EBIT-multipel baseras på bolagets EV-värde (Enterprise Value), som beräknas genom att ta börsvärdet och öka det med bolagets nettolåneskuld (se Definitioner sidan 102). Därefter divideras EV-värdet med rörelseresultatet (EBIT). Ett bolag som har ett börsvärde på 90 Mkr, en nettolåneskuld på 10 Mkr och ett rörelseresultat på 10 Mkr, får en EBIT-multipel på 10.

3 OMVANDLING TILL MULTIPELSPANN

När en EBIT-multipel för varje bolag har räknats fram vägs de samman gruppvis, så att varje affärsområde får ett multipelspann. Spannet beror på att det förekommer variationer i de noterade företagens värderingar. Låt säga att det finns två jämförelseobjekt för Swegon, där det ena har en multipel på 6 och det andra har 10. Då hamnar EBIT-multipeln som används vid beräkningen av värdet på affärsområde Swegon i spannet 6–10. Om intervallet blir stort kan jämkning ske för att undvika orimliga värden.

4 SAMMANSLAGNING AV SUBSTANSVÄRDET PÅ DE HELÄGDA RÖRELSERNA

När spannen för EBIT-multiplarna är fastställda värderas respektive affärsområde genom att först räkna ut 12 månaders rullande rörelseresultat (EBIT) för varje affärsområde, sett utifrån bolagsstrukturen vid jämförelseperiodens utgång. Denna siffra multipliceras därefter med EBIT-multipeln. Låt säga att Swegon visar ett 12 månaders rullande rörelseresultat (EBIT) på 100 Mkr. Appliceras EBIT-multipeln 6–10 på det resultatet, blir värdet 0,6–1,0 Mdr kr. När dessa beräkningar är gjorda för samtliga affärsområden, slås resultaten samman till ett totalt värde i form av ett spann.

5 SAMMANSLAGNING MED VÄRDET PÅ DE NOTERADE INNEHAVEN

För att få fram substansvärdet på de börsnoterade innehaven fastställs först och främst aktiekursen för varje enskilt innehav vid periodens utgång. Aktiekursen multipliceras med antalet aktier som ägs i varje börsnoterat bolag, vilket ger ett substansvärde för börsportföljen. Det slås samman med substansvärdet på de helägda rörelserna, enligt steg 1–4. Summan blir, efter tillägg av övriga tillgångar och avdrag för nettolåneskulden, ett substansvärde för Latour, även det i ett spann.

Aktien
Fortsatt kursuppgång

Latours aktie är noterad på listan för stora bolag på Nasdaq OMX Stockholm, som innehåller företag med ett börsvärde över 1 miljard euro.

TOTALAVKASTNING DE SENASTE FEM ÅREN:
268 %
(JMFR SIXRX 96 %)

Stockholmsbörsen påvisade åter en uppgång under 2017. Utvecklingen för Latours aktie var 17,9 procent, vilket kan jämföras med OMXSPI (Nasdaq OMX Stockholm) som under samma period steg 6,4 procent. Årets högsta kurs, 117,00 kronor, inföll den 31 oktober och den lägsta kursen, 80,43 kronor, den 19 januari. Sista betalkurs den 29 december var 100,90 kronor.

Under 2017 uppgick totalavkastningen (kursutveckling inklusive återinvesterad utdelning) för Latours B-aktie till 20,3 procent, vilket kan jämföras med SIXRX som under samma period ökade med 9,5 procent.

BÖRSVÄRDE
Latours totala börsvärde, räknat på antal utgivna aktier, uppgick vid årsskiftet till 64,6 Mdr kr. Därmed är Latour nummer 26 i storleksordning av 322 bolag som är noterade på Nasdaq OMX Stockholm.

OMSÄTTNING
Under året omsattes Latouraktier till ett värde av drygt 4,5 Mdr kr, en ökning med 0,2 Mdr kr jämfört med 2016.

AKTIEKAPITAL
Per den 31 december 2017 uppgick bolagets aktiekapital oförändrat till 133 300 000 kronor. Den 21 juni genomfördes en aktiesplit 4:1.

Det totala antalet aktier av serie A uppgick till 47 642 448 och aktier av serie B till 592 197 552. Antalet röster uppgick till 1 068 622 032.

ÅTERKÖP AV EGNA AKTIER
Totalt antal aktier uppgick den 31 december 2017 till 639 840 000, inklusive återköpta aktier. Per den 31 december 2017 uppgick totalt antal återköpta aktier till 992 000.

AKTIEÄGARE
Antalet aktieägare ökade under 2017 från 21 062 till 31 204. Andelen utländska investerare uppgick vid årsskiftet till 2,8 (2,7) procent.

UTDELNING
För räkenskapsåret 2017 föreslår styrelsen en ordinarie utdelning på 2,25 (2,00) kronor per aktie. Direktavkastningen uppgår till 2,2 procent baserat på sista betalkurs vid årets slut.

ANALYTIKER
Följande analytiker följde Latour vid utgången av 2017:
Derek Laliberte, ABG Sundal Collier
Mikael Löfdahl, Carnegie
Johan Sjöberg, Danske Bank Markets
Joachim Gunell, DNB
Magnus Råman, Handelsbanken
Elias Porse, Nordea Markets
Marie Scheja, Nordea Markets
Gustav Österberg, Pareto Securities

AKTIESPARTRÄFFAR
Latour deltar i ett antal aktiesparträffar per år runt om i landet och får på det sättet en möjlighet att berätta mer ingående om Latours verksamhet.

"Vi värdesätter den typen av möten med intresserade investerare runtom i landet. Vår erfarenhet är att engagemanget är ömsesidigt, vi har många trogna aktieägare sedan länge. Många kommer fram till oss efteråt och vill diskutera eller bara kommentera några av alla de verksamheter och industriella utvecklingsresor som flertalet av våra innehav befinner sig mitt i", säger Anders Mörck, CFO på Latour.

IR-KONTAKT
Vid eventuella frågor, kontakta gärna:
Anders Mörck, CFO:
tel: +46 31 89 17 90 eller
e-post: anders.morck@latour.se

ÄGARFAKTA

- Antalet aktieägare ökade till 31 204 (21 062).
- Av kapitalet ägs 77,5 procent av huvudaktieägaren med familj och bolag.
- Övriga personer i styrelsen äger 0,6 procent.
- Andelen utländskt ägande uppgår till 2,8 procent.

STÖRSTA AKTIEÄGARNA PER 31 DECEMBER 2017

Aktieägare	Antal A-aktier, tusental	Antal B-aktier, tusental	% av aktie-kapital	% av röster
Gustaf Douglas, familj och bolag	39 740	456 302	77,5	80,0
Fredrik Palmstierna, familj och bolag	6 409	7 705	2,2	6,7
Bertil Svensson, familj och bolag		6 770	1,1	0,6
SEB Investment Management		6 446	1,0	0,6
Lannebo Fonder		5 433	0,8	0,5
Spiltan Fonder		3 667	0,6	0,3
Odin Fonder		3 056	0,5	0,3
Skirner AB	800	1 696	0,4	0,9
Handelsbanken Fonder		2 237	0,3	0,2
JPM Chase		2 100	0,3	0,2
Övriga	694	95 794	15,1	9,6
Investment AB Latour, återköpta aktier		992	0,2	–
	47 642	592 198	100,0	100,0

FÖRDELNING EFTER AKTIEINNEHAV

Fördelning av aktieägare i storlekskategori.

LATOURAKTIENS KURSUTVECKLING

GENOMSNITTLIG TOTALAVKASTNING, LATOUR JÄMFÖRT MED SIXRX

AKTIESLAG

	Antal aktier	%	Antal röster	%
Serie A (10 röster)	47 642 448	7,4	476 424 480	44,6
Serie B (1 röst)	592 197 552	92,6	592 197 552	55,4
Totalt antal aktier	639 840 000	100,0	1 068 622 032[1)]	100,0

[1)] Inklusive 992 000 återköpta B-aktier som ej är röstberättigade på årsstämman.

UTDELNING DE SENASTE 10 ÅREN

Totalavkastning

103 000 procent sedan starten 1985

Latours historik sträcker sig tillbaka till slutet av 1985. Sedan dess har totalavkastningen, som inkluderar både aktiekursutveckling och utdelningar, uppgått till 103 000 procent. Det innebär att den som investerade 10 000 kronor i Latour vid starten hade erhållit en totalavkastning på närmare 10,3 Mkr vid utgången av 2017.

Sju förvärv i den helägda industrirörelsen. Förvärv av aktier i Alimak Group till börsportföljen samt ökat ägande i TOMRA. 2017
Fem förvärv i den helägda industrirörelsen. Ökat ägande i TOMRA. Avyttring av samtliga B-aktier i Loomis. 2016
Fem förvärv i industrirörelsen. Nya innehav i form av Troax, Steelwrist och Neuffer. 2015
Försäljning av Specma Group, Academic Work och stora delar av Nobiainnehavet.
Sju förvärv inom den helägda industrirörelsen. Ägarandelen i TOMRA ökade. 2014
Nio förvärv och en avyttring i den helägda industrirörelsen. Ökad ägarandel i TOMRA och HMS Networks. 2013
Förvärv av en större post i Diamorph. Inom industrirörelsen förvärvades sju verksamheter och en avyttrades. 2012
Sammanslagning av Latour och Säkl. Förvärv av aktier i norska TOMRA. Innehavet i Niscayah säljs. 2011
Fem förvärv i industrirörelsen.
Avyttring av innehaven i Munters och Elanders. Sju förvärv i industrirörelsen. 2010
Avyttring av innehavet i OEM International. 2009
Förvärv av aktiepost i HMS Networks. Securitas delar 2008
ut aktier i Loomis. Innehavet i Securitas Direct säljs.
Förvärv av större aktiepost i Nederman. 2007
Securitas delar ut aktier i Securitas Direct 2006
och Niscayah till ägarna, däribland Latour.
Förvärv av Snickers Workwear.
Förvärv av Wibe Stegar. 2005
Renodling i industri- 2004
rörelsen inleds.
2003
Förvärv
av aktier
i Munters.
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017

INDUSTRIRÖRELSEN

Hultafors Group 30

Latour Industries 34

Nord-Lock Group 38

Swegon 42

Viktiga händelser 2017

» Fortsatt fokus på utveckling av innehaven med stöd av förvärv, organisk tillväxt och produktutveckling.

» Nettoomsättningen ökade med 19 procent och den organiska tillväxten för jämförbara enheter ökade med 6 procent justerat för valutaeffekter.

» Fortsatt internationalisering. Andelen försäljning utanför Norden ökade från 54 till 57 procent.

» Rörelseresultatet ökade med 12 procent och rörelsemarginalen uppgick till 12,1 (12,8) procent.

» Sju verksamheter förvärvades. De tillför en årlig omsättning om cirka 750 Mkr.

Ökad tillväxt

genom renodling och fortsatta förvärv

Latours helägda industrirörelse, med fyra affärsområden och sammanlagt ett hundratal bolag, fortsatte växa lönsamt under 2017. Den sammanlagda försäljningstillväxten uppgick till 19 procent inklusive förvärv, och rörelsemarginalen låg kvar på en hög nivå och uppgick till 12,1 procent.

Det senaste decenniet har en tydlig renodling skett av verksamheten i Latours helägda industrirörelse. Efter avyttring av affärsområdet Specma Group i början av 2016 och ett fokus på kompletterande förvärv för att stärka kärnverksamheterna i de kvarvarande affärsområdena, finns det idag en stark bas att utgå från för fortsatt lönsam tillväxt. De fyra affärsområdena har starka positioner i sina respektive nischer med företag som utvecklar, tillverkar och marknadsför egna produkter gentemot kundsegment som svarar för en stor och växande internationell efterfrågan.

Trots en tillväxt på 36 procent de senaste två åren är ambitionerna fortsatt höga med fokus på såväl hög organisk tillväxt som tillväxt via förvärv. Under 2017 uppgick den sammanlagda organiska tillväxten till 6 procent. För att växa i en takt som överträffar den allmänna ekonomiska utvecklingen arbetar verksamheterna systematiskt med att stärka erbjudandet, ta marknadsandelar på befintliga marknader och öka den internationella närvaron. Under 2017 ökade försäljningen utanför Norden från 54 till 57 procent av den totala omsättningen. Även om den internationella andelen av försäljningen nästan har tredubblats sedan 2003 finns fortfarande en betydande tillväxtpotential. De förvärv som gjordes i industrirörelsen 2017 tillför en nettoomsättning på runt 750 Mkr, varav 89 procent kommer från bolag med verksamhet utanför Norden.

De finansiella målen för verksamheterna är att över en konjunkturcykel nå en genomsnittlig årlig tillväxt och rörelsemarginal om minst 10 procent samt 15–20 procents avkastning på operativt kapital. Samtliga finansiella mål har infriats de senaste två åren.

Samtliga verksamheter bedriver produktutveckling i framkant, vilket är väsentligt för att även framöver kunna säkerställa betydande konkurrensfördelar.

INDUSTRIRÖRELSENS OMSÄTTNING VÄXTE UNDER ÅRET MED

19 %

INKLUSIVE FÖRVÄRV

KONCERNEN – RULLANDE 12 MÅNADER

RESULTAT AFFÄRSOMRÅDEN

	Nettoomsättning		Rörelseresultat		Rörelsemarginal %	
Mkr	2017 Helår	2016 Helår	2017 Helår	2016 Helår	2017 Helår	2016 Helår
Hultafors Group	1 901	1 698	287	264	15,1	15,6
Latour Industries	2 357	1 671	173	167	7,4	10,0
Nord-Lock Group	1 114	927	340	270	30,5	29,2
Swegon	4 378	3 913	381	351	8,7	9,0
Elimineringar	-2	-10	–	–	–	–
	9 748	8 199	1 181	1 052	12,1	12,8
Resultat köp/försäljning av företag	–	–	-30	-21		
Övriga bolag och poster	–	–	-26	-10		
	9 748	8 199	1 125	1 021		

	Operativt kapital[1]		Avkastning på operativt kapital %[2]		Tillväxt i nettoomsättning %		
Mkr	2017 rull 12	2016 rull 12	2017 Helår	2016 Helår	2017	Varav förvärv	Varav valuta
Hultafors Group	1 256	1 230	22,8	21,5	11,9	2,1	0,3
Latour Industries	2 697	1 901	6,4	8,8	41,1	32,2	0,7
Nord-Lock Group	950	877	35,8	30,8	20,2	4,4	-0,3
Swegon	2 903	2 510	13,1	14,0	11,9	7,9	0,6
Totalt	7 806	6 518	15,1	16,1	18,9	11,3	0,5

[1] Beräknas som balansomslutningen, minskad med likvida medel och andra räntebärande tillgångar samt minskad med icke räntebärande skulder. Beräknas på genomsnittet de senaste 12 månaderna.
[2] Rörelseresultat i procent av genomsnittligt operativt kapital.

FEMÅRSÖVERSIKT

	2017	2016	2015	2014	2013
Nettoomsättning	9 748	8 199	7 186	7 581	6 944
(varav utlandsförsäljning)	7 209	5 877	5 081	5 073	4 389
Rörelseresultat	1 140	1 027	904	746	621
Genomsnittligt operativt kapital	7 806	6 518	5 462	4 612	3 780
Balansomslutning	13 002	11 311	8 905	8 415	7 063
Antal anställda	4 897	4 211	3 808	4 184	3 908
Avkastning på operativt kapital (%)	15,1	16,1	16,5	16,4	17,2
Rörelsemarginal (%)	12,1	12,8	12,5	10,0	9,4

Nettoomsättningens fördelning mellan Europa, Nordamerika och Asien. Europa dominerar fortfarande men under 2017 visar industrirörelsen en god tillväxt i både Nordamerika och Asien.

Internationell tillväxt. Försäljningen utanför Norden har nästan tredubblats sedan 2003, sett till andel av den totala försäljningen.

Hultafors Group

Hultafors Group erbjuder en portfölj av ledande varumärken för professionella användare som kräver det bästa när det gäller funktionalitet, säkerhet och produktivitet.

KORT OM HULTAFORS GROUP

Hultafors Group är ett av Europas största företag inom yrkeskläder, skyddsskor, handverktyg, stegar och ställningar för hantverkare. Produkterna utvecklas, tillverkas och säljs under egna, starka varumärken som erbjuds via återförsäljare på cirka 40 marknader, med tonvikt på Norden och övriga Europa.

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER 2017

- Stark organisk tillväxt med ökad efterfrågan inom de flesta produktområden och marknader. Starkt resultat som en funktion av den starka tillväxten.
- Ökade marknadsinvesteringar och utvecklade partnerskap med distributörer.
- Förvärv av svenska Puvab AB, specialiserat inom skyddskläder för energi- och kraftsektorn.
- Stark försäljningstillväxt för skyddsskor i Europa under varumärkena Solid Gear och Toe Guard.

MÅLUPPFYLLELSE

Systematiska satsningar på produktutveckling, marknadsbearbetning och internationell expansion har bidragit till ökad försäljning. Tillsammmans med starkt fokus på ständiga forbättringar och kostnadskontroll, bidrog detta till att intäkts- och lönsamhetsmålen överträffades.

STRATEGI FÖR LÖNSAM EXPANSION

- Skapa organisk tillväxt genom utökade produktlinjer, effektivare utnyttjande av försäljnings- och distributionskanaler, ökade investeringar i marknadsföring och stärkta relationer med slutanvändare.
- Genomföra kompletterande förvärv av varumärken med starka positioner hos distributörer och slutanvändare.

GRAD AV INTERNATIONALISERING

2017 utgjorde omsättningen utanför Norden 42 procent av den totala omsättningen jämfört med 2016 då motsvarande siffra låg på 43 procent.

OMSÄTTNINGSFÖRDELNING PER AFFÄRSENHET

ANDEL AV SUBSTANSVÄRDE, RÖRELSERESULTAT OCH OMSÄTTNING

Andel av koncernens substansvärde | Andel av industrirörelsens rörelseresultat | Andel av industrirörelsens omsättning

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

Mkr	2017	2016	2015	2014	2013	Latours minimimål
Nettoomsättning	1 901	1 698	1 549	1 306	1 208	>10 %
(varav utanför Sverige)	1 298	1 182	1 081	938	867	
Rörelseresultat	287	264	218	177	126[1]	
Operativt kapital[2]	1 256	1 230	1 212	1 103	784	
Rörelsemarginal, %	15,1	15,6	14,1	13,6	10,4	>10 %
Avkastning på operativt kapital, %	22,8	21,5	19,0	21,0	16,0	15–20 %
Investeringar	9	20	11	9	11	
Antal anställda	696	685	658	617	642	

[1] Efter strukturkostnader
[2] Genomsnittligt

"Lönsam, internationell expansion med ledande varumärken"

En god organisk tillväxt med hög efterfrågan inom samtliga produktgrupper och på alla marknader gav ny rekordnivå i omsättning och resultat 2017. Med förvärvet av svenska Puvab AB kompletterar Hultafors Group erbjudandet och möter nya, viktiga kundbehov på marknaden.

År 2017 började med att Hultafors Group fick en ny VD i Ole Kristian Jødahl, med en bakgrund inom SKF-koncernen där han haft ledande, internationella positioner inom produktion, försäljning och service. Hultafors Group fortsatte att utvecklas starkt under 2017. Omsättningen ökade med 12 procent med bibehållen hög lönsamhet där samtliga varumärken bidrog till utvecklingen. Försäljningen av skyddsskor under varumärkena Solid Gear och Toe Guard ökade med hela 44 procent. Under 2017 utökades erbjudandet genom förvärvet av svenska Puvab AB med ett ledande sortiment av skyddskläder.

Ole Kristian Jødahl, VD Hultafors Group

"Vi fortsätter att utveckla varumärkesportföljen för att möta de utmaningar som slutanvändare i olika branscher ställs inför i sitt dagliga arbete", säger Ole Kristian Jødahl, VD för Hultafors Group.

Starka trender som hållbarhet och ett ökat fokus på säkerhet och hälsa driver efterfrågan på Hultafors Groups yrkeskläder, skyddsskor, handverktyg, stegar och ställningar. Produkterna säljs under olika varumärken som är eller har potential att bli nummer ett eller två på sina respektive marknader. Varumärkena är indelade i tre segment: Personal Protection Equipment, Tools och Access Solutions.

PERSONAL PROTECTION EQUIPMENT

Segment Personal Protection Equipments erbjudande inom yrkeskläder omfattar varumärkena Snickers Workwear, Dunderdon och Puvabs sortiment inom skyddskläder, vilket inkluderar varumärket Eripio Wear inriktat på skyddskläder för ambulans och räddningstjänst. Snickers Workwear är europeisk varumärkesledare inom avancerade arbetskläder. Under de senaste åren har en omfattande lansering skett av ett arbetsklädeskoncept indelat i fyra tydliga familjer anpassade för olika arbetsmiljöer: RuffWork, FlexiWork, LiteWork och AllroundWork. Under 2018 planeras lansering av en femte familjekollektion, ProtecWork.

"Vi ser hela tiden över möjligheterna att komplettera vår framgångsrika familjekollektion med fler medlemmar. ProtecWork bygger på de skyddskläder som utvecklats inom förvärvade Puvab och vänder sig till hantverkare som behöver skydda sig mot el eller värme", säger Ole.

Hultafors Groups varumärken är väl positionerade för att fortsätta ta marknadsandelar.

För några år sedan förvärvades svenska Tradeport med varumärket Dunderdon inom arbetskläder och varumärkena Solid Gear och Toe Guard inom skyddsskor. Sedan dess har en omfattande och framgångsrik lansering genomförts i Europa av de båda skomärkena genom Hultafors Groups befintliga säljorganisation. Även om försäljningen ökat kraftigt på kort tid finns fortsatt stor potential. Marknaden för skyddsskor är lika stor som marknaden för arbetskläder.

För varumärket Dunderdon, som redan säljs internationellt, utvärderas möjligheten att erbjuda produkterna bredare än idag, vilket i kombination med Snickers Workwear skulle ge konkurrensfördelar i såväl Europa som på marknader där Hultafors Group inte är lika etablerade i dag.

Starka trender som hållbarhet och ett ökat fokus på säkerhet och hälsa driver efterfrågan på Hultafors Groups yrkeskläder, skyddsskor, handverktyg, stegar och ställningar. Produkterna säljs under olika varumärken som är eller har potential att bli nummer ett eller två på sina respektive marknader.

TOOLS OCH ACCESS SOLUTIONS

Segment Tools består av Hultafors Tools som är ett ledande varumärke på den nordiska marknaden för handverktyg och riktar sig till hantverkare som kräver funktionella verktyg av hög kvalitet. Under året har sortimentet utökats med flera sågar som gör Hultafors Tools till en komplett sågleverantör, samt nya universalknivar och blad som stärker bolagets position som marknadens enda leverantör av alla slags hantverkarknivar. Sortimentet har även utökats med en verktygsbärare och en 2,4 meter lång tumstock.

”Hantverkare i Norden och övriga Europa uppskattar produkternas kvalitet, att de går att lita på. Vi satsar nu på expansion av Hultafors Tools på den europeiska marknaden”, säger Ole.

Segment Access Solutions tillhandahåller stegar och ställningar under varumärket Wibe Ladders och erbjuder optimala lösningar för arbete på höjd som uppfyller både europeiska och lokala normer. Under året har arbetsplattformar lanserats som stärker Wibe Ladders inom denna kategori. Det är säkra produkter med skydd på alla sidor som möter större entreprenörers krav.

TÄTA SAMARBETEN

Hultafors Groups varumärken säljs på cirka 10 000 försäljningsställen i närmare 40 länder globalt med tonvikt på Europa och Norden. Företaget har egna säljbolag på 14 nyckelmarknader i Europa medan övriga marknader täcks via importörer. Det omfattande distributionsnätverket utgör en konkurrensfördel som gör det möjligt att snabbt och effektivt lansera nya produkter och varumärken. Hultafors Group ser sig som en partner till återförsäljarna och genom att marknadsföra varumärkena mot slutanvändaren skapas ett efterfrågetryck som är attraktivt för återförsäljarna. Under 2017 har Hultafors Group utvecklat en egen e-handelsportal med bas i Tyskland. Målet är att rulla ut e-handelslösningar på bolagets samtliga marknader under de närmaste åren.

”Vår e-handelslösning utgör ett komplement till befintligt återförsäljarnät genom att stärka kommunikationen kring våra varumärken och driva efterfrågan hos slutanvändarna. Vi har även utökat våra satsningar på att uppgradera och utveckla innehållet i våra sociala mediekanaler, vilka vi ser som viktiga verktyg i dialogen med alla de som dagligen använder våra produkter”, säger Ole.

INTERNATIONELL EXPANSION

E-handeln ska även underlätta för lanseringar i marknader där Hultafors Group inte finns etablerade idag men där det finns goda möjligheter för erbjudandet. Försäljningen utanför Norden har fortsatt att växa kraftigt under 2017. Av Hultafors Groups varumärken har Snickers Workwear kommit längst i internationaliseringen, men bolagets skyddsskor följer nu snabbt i dess spår. Båda produktgrupperna har förmågan att ta på sig ledarrollen i utvecklingen inom sitt respektive marknadssegment. Varumärkena drar även fördel av de höga krav på säkerhet, funktionalitet och kvalitet som användare, företag och myndigheter ställer i Norden. På så sätt har produkterna ett naturligt kvalitetsförsprång gentemot internationella alternativ, vilket även gäller globalt.

”Europa är vår huvudmarknad och har fortsatt god tillväxtpotential, men vi ser även möjligheter på andra marknader. I första hand gäller detta Nordamerika, men för att kunna växa långsiktigt på denna stora marknad behöver vi först ta en position genom förvärv”, säger Ole.

LEDANDE ARBETSSÄTT

Att vara ett stort företag med ledande varumärken skapar goda möjligheter att driva utvecklingen när det gäller kundpreferenser och innovationer. Hultafors Group har även tillräcklig storlek för att med kraft effektivisera sin verksamhet, vilket är ett område som är prioriterat i organisationen i syfte att kunna fortsätta växa med god lönsamhet. Fokus ligger bland annat på att utveckla IT-system och att digitalisera interna och externa prosesser för att effektivisera produktion, logistik och försäljning. Lean har med stor framgång införts vid företagets produktionsanläggningar och en satsning genomförs för att införa Lean även inom tjänsteorganisationen. Sammantaget medför genomförda och planerade aktiviteter ökad kontroll, sänkta kostnader, bättre ledtider och ökad servicegrad.

HÅLLBART ERBJUDANDE

Hultafors Group ser hållbar utveckling som en förutsättning för att skapa långsiktig lönsamhet och trovärdighet. I första hand omfattar detta ett erbjudande av kvalitetsprodukter med tydliga fördelar ur ett livscykelperspektiv för såväl användare som miljö. Hållbarhetsfrågorna integreras i det dagliga arbetet och omfattar bland annat stöd till leverantörer, distributörer och slutanvändare i deras hållbarhetsarbete.

”Vi ser ett allt större fokus på hållbarhetsfrågor hos såväl våra kunder som hos våra medarbetare. Med utgångspunkt i vårt erbjudande av slitstarka och återvinningsbara produkter ska vi fortsätta utveckla organisationen i en hållbar riktning. Det omfattar bland annat det under 2017 påbörjade arbetet med att strukturera vår process för utvärdering och dialog med våra leverantörer”, säger Ole.

FOKUS 2018

Hultafors Groups varumärken är väl positionerade för att fortsätta ta marknadsandelar. Under 2018 ligger fokus på fortsatt organisk tillväxt med bibehållen lönsamhet. Till stöd för detta ligger bland annat utrullningen av e-handelslösningen, satsningar på kommunikation och marknadsföring, lanseringen av ProtecWork och att integrera och utveckla förvärvade Puvabs övriga erbjudande.

”Vi arbetar även för att accelerera vår process för produktutveckling för att ta nya och uppdaterade produkter snabbare till marknaden. Då närhet till kund blir en allt viktigare framgångsfaktor kommer vi även se över möjligheterna att öka vår produktion i Europa. Slutligen ser vi fortsatta möjligheter till förvärv av nya varumärken inom samtliga våra tre segment”, avslutar Ole.

Latour Industries

Latour Industries kan beskrivas som ett Latour i miniatyr, där aktivt och omsorgsfullt ägande ska leda till stabil och självständig utveckling av innehaven.

KORT OM LATOUR INDUSTRIES

Latour Industries består av elva innehav med egna produkter med högt teknikinnehåll och stor tillväxtpotential. Vart och ett har en egen affärsidé och affärsmodell. Ambitionen är att utveckla självständiga enheter som på sikt ska kunna etablera sig som egna affärsområden inom Latour.

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER 2017

- Fortsatt försäljningstillväxt, främst drivet av förvärv.
- Fortsatt expansion inom segmenten Accessibility och Mobility genom förvärv av VIMEC i Italien, en ledande tillverkare av plattforms- och trapphissar, och genom REACs förvärv av tyska AAT, en ledande leverantör av lösningar inom mobilitetshjälpmedel.
- Ytterligare tre förvärv genomfördes. LSAB förvärvade svenska sågbladstillverkaren MICOR, Bemsiq förvärvade svenska NODA, specialiserat inom energioptimering av fjärrvärmenät, och DENSIQ förvärvade Hakaser, ett finskt ventilservicebolag.
- Avyttring av AVT till ledningen.

MÅLUPPFYLLELSE

Omsättningen ökade kraftigt, främst relaterat till förvärven av VIMEC och AAT, samt helårseffekten av förvärvet av Aritco Group under 2016. Lönsamheten sjönk något i skenet av framåtriktade satsningar.

STRATEGI FÖR LÖNSAM EXPANSION

- Driva expansion i befintliga innehav genom förstärkning av säljorganisationer, intensifierad produktutveckling och kompletteringsförvärv som ytterligare stärker den strategiska positionen.
- Fortsätta genomföra nya plattformsförvärv i linje med Latours investeringskriterier.

GRAD AV INTERNATIONALISERING

2017 utgjorde omsättningen utanför Norden 51 procent av den totala omsättningen jämfört med 2016 då motsvarande siffra låg på 36 procent.

OMSÄTTNINGSFÖRDELNING PER AFFÄRSENHET

ANDEL AV SUBSTANSVÄRDE, RÖRELSERESULTAT OCH OMSÄTTNING

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

Mkr	2017	2016	2015	2014	2013	Latours minimimål
Nettoomsättning	2 357	1 671	1 289	1 034	982	>10 %
(varav utanför Sverige)	1 503	865	527	393	329	
Rörelseresultat	173	167	176	68	63[1]	
Operativt kapital[2]	2 697	1 901	1 377	965	735	
Rörelsemarginal, %	7,4	10,0	13,7	6,5	6,5	>10 %
Avkastning på operativt kapital, %	6,4	8,8	14,0	8,0	9,0	15–20 %
Investeringar	37	26	17	10	10	
Antal anställda	1 422	1 143	938	733	642	

[1] Efter strukturkostnader
[2] Genomsnittligt

"Flera förvärv inom Accessibility och Mobility"

Latour Industries omsättning ökade kraftigt under 2017. Ökningen är främst relaterad till förvärven av VIMEC srl och AAT GmbH, samt helårseffekten av förvärvet av Aritco Group under 2016. Året präglades i övrigt av fortsatta satsningar på att stärka bolagens försäljningsorganisationer och utvecklingsavdelningar.

Under våren förvärvade Latour Industries, genom dotterbolaget REAC AB, det tyska bolaget AAT GmbH som levererar elektriska drivaggregat för manuella rullstolar och lösningar för trappklättring för den europeiska Mobility Rehab-marknaden. Förvärvet utökar REACs produktsortiment och skapar en utmärkt bas för ytterligare tillväxt i detta intressanta marknadssegment.

Björn Lenander, VD Latour Industries

Sommaren 2017 förvärvade Latour Industries VIMEC srl, en ledande italiensk tillverkare av stolhissar, plattformshissar och trappklättrare som löser behovet av förbättrad tillgänglighet i såväl privata hem som publika miljöer. Förvärvet är i linje med Latours ambition att investera i starka företag med egna produkter som har en internationell tillväxtpotential. VIMEC kompletterar dessutom mycket väl Latour Industries innehav Aritco Group som förvärvades 2016, både geografiskt och med en mer omfattande produktportfölj.

"Med förvärven av AAT och VIMEC har vi nu mer än 50 procent av vår omsättning från områdena Accessibility och Mobility. Både dessa marknadssegment drivs av samma långsiktiga globala trender, en åldrande befolkning och ökade krav på förbättrad tillgänglighet och förbättrad rörlighet. Vi är övertygade om att marknaden för produkter och lösningar inom detta marknadssegment är långsiktigt intressanta och vi kommer att fortsätta att söka efter lämpliga förvärvskandidater i denna bransch", konstaterar Björn Lenander, VD för Latour Industries.

Under hösten avyttrades AVT till bolagets ledning och dessutom gjordes tre mindre tilläggsförvärv till befintliga innehav. NODA AB förvärvades av Bemsiq AB, Micor AB förvärvades av LSAB och finska Hakaser förvärvades av Densiq.

OMSORGSFULL ÄGARE

Latour Industries har ett långsiktigt perspektiv på sina innehav. Målsättning är att utveckla bolagen till självständiga affärsområden inom Latours helägda industrirörelse.

Latour Industries bidrar till utvecklingen av bolagen genom ett aktivt och omsorgsfullt ägande, baserat på lång industriell erfarenhet som uppmuntrar till bibehållet entreprenörskap i de förvärvade bolagen.

"Arbetet är systematiskt och omfattar bland annat genomlysning av verksamheterna, att agera stöd för ledningarna och bistå med finansiella resurser för att genomföra expansion", säger Björn.

Vi fortsätter att vidareutveckla våra befintliga innehav och vi har fokus på att förbättra lönsamheten i alla bolag under 2018.

ARITCO

Aritco, med huvudkontor i Kungsängen, utvecklar, tillverkar och säljer plattformshissar och villahissar. Hissarna levereras till privata, kommersiella och publika marknader över hela världen och säljs, installeras och servas via lokala partners. Bolaget har fokus på internationell tillväxt och har merparten av sin försäljning utanför Norden.

VIMEC

VIMEC, med huvudkontor i Luzarra, Italien, utvecklar, tillverkar och säljer stolhissar, plattformshissar och trappklättrare som löser behovet av förbättrad tillgänglighet i såväl privata hem som publika miljöer. Bolaget har egen försäljnings- och installationsverksamhet i Italien, i övriga länder sker försälj-

Efter ytterligare förvärv under 2017 står nu områdena Accessibility och Mobility för över 50 procent av Latour Industries omsättning. Ett av förvärven var AAT GmbH, som levererar elektriska drivaggregat för manuella rullstolar och lösningar för trappklättring för den europeiska Mobility Rehab-marknaden.

ning och installation genom lokala partners. Kunderna finns framförallt i Europa.

REAC GRUPPEN

REAC, med huvudkontor i Göteborg, utvecklar, tillverkar och säljer rörelsesystem och elektriska drivaggregat till den globala marknaden för mobilitetsprodukter (mobility rehab). Gruppen arbetar med två varumärken. REAC, som är underleverantör av rörelsesystem till flera av de större globala tillverkarna av elektriska rullstolar samt AAT som säljer elektriska drivaggregat för bland annat manuella rullstolar. Tillverkning sker i Åmål i Sverige, i två anläggningar i Polen samt i Albstadt i Tyskland.

LSAB GRUPPEN

LSAB, med huvudkontor i Göteborg, utvecklar, tillverkar och säljer tjänster och verktygslösningar relaterade till spånavverkande processer inom främst trä- och metallsektorn. Med norra Europa som bas exporteras produkter till en global marknad.

LSAB har egen verksamhet i Skandinavien, Baltikum samt Ryssland och når sina kunder under tre olika egna varumärken, Micor (sågklingor för alla material), Fortiva (metallsektorn) samt LSAB (träsektorn).

DENSIQ

DENSIQ, med huvudkontor i Göteborg, är en helhetsleverantör inom avancerad tätningsteknik, som främst riktar sig till processindustrin och dess underleverantörer. Företaget tillhandahåller kompletta lösningar baserat på tjänster, produkter, teknisk konsultation och utbildning vilket leder till säkra anläggningar med långa driftstider. Bolaget finns representerat med egen personal i Sverige, Norge, Danmark och Finland.

BEMSIQ

Latour Industries har under de fem senaste åren byggt upp en portfölj av bolag inom byggnadsautomation och energieffektivisering i fastigheter bestående av sex bolag (Bastec, Ecopilot, Elvaco, Kabona, NODA och Produal). Under året har återstoden av aktierna i NODA förvärvats och bolaget är numera en helägd del av Bemsiq. Bolagen verkar som oberoende enheter med fokus på tillväxt både på hemmamarknaden och genom internationell expansion. Syftet med affärsenheten är att ge bättre förutsättningar för samordnade aktiviteter mellan bolagen och utgör ett naturligt steg på vägen mot att skapa ett nytt affärsområde inom Latour.

Bastec, med huvudkontor i Malmö, är ett expansivt svenskt företag som utvecklar och marknadsför system för byggnadsautomation. Huvudprodukten är BAS2, som primärt används för att styra och övervaka ventilation, värme, kyla och andra tekniska system i fler än 3 000 fastigheter. BAS2 bygger på en egenutvecklad hård- och mjukvara. Produkterna säljs genom ett rikstäckande nät av återförsäljare, men också genom egna automationsprojekt i Malmöregionen.

Ecopilot, som har sitt huvudkontor i Göteborg, utvecklar och marknadsför programvaran Ecopilot som genom att samordna byggnadens installerade system samt ta hänsyn till byggnadens termiska lagringsförmåga, väderprognoser, inomhustemperatur och luftkvalitet gör det möjligt att nå energieffektiviseringar på 25–50 procent. Programvaran säljs främst genom partners i Sverige och utomlands.

Elvaco, som har sitt huvudkontor i Kungsbacka, utvecklar och marknadsför kommunikationsutrustning och programvara för insamling, bearbetning och presentation av mätdata inom energisektorn. Typiska kunder är el- och fjärrvärmebolag med geografiskt utspridda mätare eller fastighetsbolag som vill mäta el, värme, vatten och temperatur i ett fastighetsbestånd.

Kabona, med huvudkontor i Borås, är ett av de ledande svenska företagen inom försäljning, konstruktion och installation av styr- och reglersystem för fastigheter. Bolaget levererar energigenial fastighetsautomation med programvaran Ecopilot som en central komponent för att optimera energiförbrukningen.

NODA, med huvudkontor i Karlshamn, utvecklar och tillhandahåller lösningar för optimering av fjärrvärmesystem och för energieffektivisering i fastigheter. NODAs system ”Smart Heat Grid” gör att en fjärrvärmeleverantör kan minska behovet av spetslast och optimera lastbalansen genom att agera som ett virtuellt värmelager. NODA är sedan oktober 2017 ett helägt dotterbolag till Bemsiq.

Produal, med huvudkontor i Kotka, Finland, utvecklar och säljer produkter för mätning och rumsreglering för byggnadsautomation. Produktportföljen innehåller bland annat temperaturmätare, tryckgivare, rumsregulatorer, omvandlare och andra tillbehör. Produkterna säljs genom dotterbolag i Finland, Sverige, Danmark och Frankrike, men också genom partners i andra europeiska länder och filialer i Polen, Italien och Spanien. Bolaget har fokus på fortsatt internationell tillväxt och bibehållet produktledarskap genom satsningar på produktutveckling.

LUMENRADIO (DELÄGT)

LumenRadio utvecklar, tillverkar och säljer utrustning för trådlös radiokommunikation. Produkterna är baserade på ett flertal patent där grundidén är att möjliggöra pålitlig kommunikation utan störningar i en värld där frekvensutrymmet blir alltmer begränsat. LumenRadios teknologi bygger på ”Cognitive Coexistence” där enheterna kontinuerligt scannar frekvensspektrat för att hitta och använda lediga kanaler. Latour Industries äger 25 procent av aktierna i LumenRadio.

FOKUS 2018

”Vi fortsätter som tidigare att vidareutveckla våra befintliga innehav och vi har fokus på att förbättra lönsamheten i alla bolag under 2018”, säger Björn.

När det gäller förvärv söks i första hand företag som kan utgöra strategiska komplement till befintliga innehav, i form av ökad produktbredd och tillgång till nya marknader. Dessutom söker Latour Industries kontinuerligt efter nya verksamheter som uppfyller Latours investeringskriterier.

Nord-Lock Group

Nord-Lock Group är världsledande inom säkra skruvlösningar. Med innovativa produkter och bred expertis har Nord-Lock Group bidragit till säkra och effektiva skruvförband i över 35 år.

KORT OM NORD-LOCK GROUP

Nord-Lock Group säkrar kritiska skruvförband och bidrar till hög effektivitet för kunderna. Över 90 procent av tillverkningen exporteras. Försäljningen sköts via egna bolag och ett världsomspännande nätverk av återförsäljare.

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER 2017

- Fortsatt robust försäljningstillväxt med bibehållen lönsamhet. Försäljningen passerade 1 Mdr kr 2017.
- Mycket stark tillväxt i Asia Pacific med 23 procent och i Americas med 25 procent.
- Gott mottagande av Nord-Lock Groups Lifetime Warranty-koncept.
- Fortsatt ökad marknadskommunikation och kunskapsspridning via digitala kanaler.

MÅLUPPFYLLELSE

Samtliga finansiella mål nåddes under 2017. Hög efterfrågan, framgångsrik marknadsbearbetning och stark produktivitetsutveckling bidrog positivt.

STRATEGI FÖR LÖNSAM EXPANSION

- Bedriva innovativ produktutveckling för att ytterligare stärka Nord-Lock Groups ledande position i nischen säkra skruvlösningar.
- Förfoga över egna säljbolag på nyckelmarknader.
- Vidareutveckla kapacitet och effektivitet i produktion och logistik för att möta efterfrågan på ett kostnadseffektivt sätt.
- Genomföra förvärv och samarbeten för att komplettera nuvarande produkterbjudanden.

GRAD AV INTERNATIONALISERING

2017 utgjorde omsättningen utanför Norden 88 procent av den totala omsättningen jämfört med 2016 då motsvarande siffra låg på 90 procent.

OMSÄTTNINGSFÖRDELNING PER MARKNAD

ANDEL AV SUBSTANSVÄRDE, RÖRELSERESULTAT OCH OMSÄTTNING

Andel av koncernens substansvärde | Andel av industrirörelsens rörelseresultat | Andel av industrirörelsens omsättning

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

Mkr	2017	2016	2015	2014	2013	Latours minimimål
Nettoomsättning	1 114	927	797	722	624	>10 %
(varav utanför Sverige)	1 054	893	763	689	591	
Rörelseresultat	340	270	236	211	114[1]	
Operativt kapital[2]	950	877	806	590	527	
Rörelsemarginal, %	30,5	29,2	29,6	29,3	18,3	>10 %
Avkastning på operativt kapital, %	35,8	30,8	34,0	38,0	22,0	15–20 %
Investeringar	27	44	24	20	18	
Antal anställda	488	426	372	367	382	

[1] Efter strukturkostnader
[2] Genomsnittligt

"Kraftfull expansion för en säkrare värld"

Nord-Lock Groups omsättning ökade med 20 procent 2017, med bibehållen hög lönsamhet. En stark industrikonjunktur, utväxling från tidigare förvärv, fortsatt utveckling av erbjudandet och en växande kundbas på såväl befintliga som nya marknader bidrog till utvecklingen.

Nord-Lock Group har under de senaste fyra åren utvecklats från ett verkstadsföretag inom fästelement till ett innovativt teknologiföretag med en portfölj av världsledande varumärken inom lösningar för skruvsäkring. Försäljningen har under samma period ökat med 54 procent och uppgick till 1,1 miljarder kronor 2017. En viktig anledning till den framgångsrika utvecklingen är Nord-Lock Groups förmåga att vara först på marknaden med banbrytande innovationer, såsom killåsningsbrickor, MJT-spännelement och ledaxlar som permanent förhindrar ledslitage. Under 2017 introducerade Nord-Lock Group livstidsgarantier för alla sina teknologier, en världsnyhet i branschen.

Ola Ringdahl, VD Nord-Lock Group

"Att erbjuda en livstidsgaranti är ett tydligt sätt att visa att vi litar fullständigt på våra teknologier, och ett bevis på våra produkters höga kvalitet", säger Ola Ringdahl, VD för Nord-Lock Group.

LEDANDE SÄKERHETSTEKNOLOGIER

Konceptet med livstidsgaranti innebär att företagets samtliga teknologier täcks av respektive marknads mest omfattande garantier. Nord-Lock Groups portfölj omfattar idag fyra världsledande varumärken inom sina respektive produktkategorier: Nord-Lock, Superbolt, Boltight och Expander.

Nord-Locks världsledande killåsningsbrickor är kända över hela världen för sin förmåga att säkra skruvförband som utsätts för kraftiga vibrationer eller dynamisk belastning. Systemet kan inte lossna oavsiktligt eftersom en kileffekt skapas under skruvhuvudet eller muttern. Brickorna är dessutom enkla och snabba att montera och demontera med standardverktyg.

Under varumärket Superbolt tillverkas och marknadsförs kraftfulla och patenterade spännelement (på engelska multi-jackbolt tensioners eller MJTs), som ersätter sexkantsmuttrar, kapselmuttrar, skruvar med mera. MJTs är säkra och enkla att använda och bidrar dessutom till bättre förband tack vare flexibiliteten i spännelementen och den mycket stora klämkraft som kan genereras. Endast handverktyg krävs för att dra åt även mycket stora skruvar och muttrar.

Varumärket Boltight erbjuder ett innovativt hydrauliskt skruvåtdragningsverktyg. De kostnadseffektiva lösningarna har utvecklats för industriella tillämpningar i samarbete med kunder. I många år har Boltight legat i framkant och produkterna gör stor skillnad i effektivitet och precision, bland annat inom den globala kraftindustrin.

Vi förfogar nu över ett mycket konkurrenskraftigt erbjudande inom avancerade skruvförband.

Expander förvärvades under 2016 och är specialiserat på att konstruera, tillverka och sälja Expander System, en innovativ ledaxel för tunga maskiner inom gruvdrift, bygg och anläggning, skogsbruk, processindustri samt olja och gas. Teknologin som är en permanent och kostnadseffektiv lösning på ett specifikt problem kompletterar Nord-Lock Groups övriga portfölj av säkra skruvförbandslösningar.

"Våra förväntningar på Expander har vida överträffats. Den framgångsrika utvecklingen är ett resultat av ett målmedvetet, långsiktigt arbete och att vara en del av en större organisation med helt andra förutsättningar för exempelvis marknadsföring och försäljning. Vår närvaro på marknader med

Nord-Lock Group är ett innovativt teknologiföretag med en portfölj av fyra världsledande varumärken inom skruvsäkring: Nord-Lock, Superbolt, Boltight och Expander. Under 2017 introducerade Nord-Lock Group livstidsgarantier för alla sina teknologier, en världsnyhet i branschen.

stor gruvnäring, såsom Chile, kommer att ge ytterligare stöd till Expanders utveckling", säger Ola.

GLOBAL OCH KUNDNÄRA SÄLJORGANISATION

Nord-Lock Groups globala säljorganisation fortsatte att växa under 2017. Vid årsskiftet fanns drygt 25 egna säljbolag på de största industrimarknaderna världen över och därutöver finns representation i över 50 länder via distributörer och auktoriserade återförsäljare.

"Under 2017 etablerade vi vårt första säljbolag i Indien och vi fortsätter att addera fler medarbetare i vår befintliga organisation på samtliga stora marknader. Idag omfattar säljorganisationen cirka 200 medarbetare", säger Ola.

88 procent av Nord-Lock Groups försäljning sker idag utanför Norden. Europa är den största marknaden följt av Americas och Asia Pacific. Under 2017 var försäljningsökningen i absoluta tal kraftfull i samtliga regioner. Procentuellt ökade försäljningen snabbast i Asia Pacific och det är även på denna marknad den största expansionen av organisationen sker. De första medarbetarna i Taiwan, Indonesien och Chile rekryterades under 2017. Under 2018 planeras flera nya säljkontor. Varje säljbolag består av upp till 25 försäljningsingenjörer som arbetar med och utbildar stora industriföretag på respektive marknad.

"Vår säljorganisation utgör en stor konkurrensfördel och vi bygger alltid upp varje bolag med lokal kompetens. Nord-Lock Group är välkänt i branschen och en attraktiv arbetsgivare", säger Ola.

NORD-LOCK GROUP SKAPAR NY MARKNAD

Nord-Lock Groups teknologier säljs världen över till kundsegment där säkerhet har stor betydelse för applikationen. De flesta stora, globala industriföretagen är kunder och Nord-Lock Group arbetar med alla tänkbara säkerhetskonstruktioner såsom tåg, broar, vindkraftverk, tunga fordon, höga master, verkstadsmaskiner och kraftturbiner. Under 2017 var efterfrågan särskilt stark från kunder inom segmenten vindkraft, gruvnäring samt transportsektorn.

"Den starka industrikonjunkturen påverkade förstås efterfrågan positivt, men i första hand är våra försäljningsframgångar ett resultat av vår förmåga att visa på det ökade säkerhetsvärdet teknologierna bidrar med. Vår största utmaning är okunskap och vår största konkurrent är att många traditionella men otillräckliga lösningar fortfarande accepteras. Vi måste helt enkelt utbilda och förstärka vår kunskapsposition och vara en "knowledge leader" inom säkra skruvförbandslösningar. Vi har stor möjlighet att påverka hur stor vår potentiella marknad är", säger Ola.

VIKTIGA DIGITALA KANALER

En bakgrund till det ökande intresset globalt och insikten om Nord-Lock Groups ledande erbjudande är bolagets omfattande satsning på digital marknadsföring. Innehåll, bland annat korta, egenproducerade filmer, läggs ut i olika sociala mediekanaler och får snabb spridning bland såväl branschfolk som potentiella kunder. Närvaron i kanaler som YouTube, Instagram och Facebook är konstant och möjlig genom Nord-Lock Groups internationella och serviceinriktade organisation. Frågor och kommentarer på klipp besvaras snabbt och organisationen behärskar många språk.

"Film är ett väldigt dynamiskt medium för att på ett enkelt sätt kunna förklara de ibland komplexa lösningar vi erbjuder. Vi har därför ett stort fokus på innehåll i filmerna, för att fortsätta utbilda marknaden och demonstrera fördelarna med våra produkter och den kompetens vi besitter. Det underlättar för våra lokala säljare att identifiera nya kunder och stärka befintliga kundkontakter", säger Ola.

BREDDAT ERBJUDANDE

Nord-Lock Group arbetar nära kunderna och prioriterar effektiv innovation och produktutveckling i syfte att befästa sin världsledande position. Under 2017 har erbjudandet inom respektive teknologi stärkts i syfte att möta fler applikationer och bredda kundbasen ytterligare. Inom Nord-Locks killåsningslösningar har kundsupport stärkts med exempelvis en app där man lägger in sitt förbands parametrar, väljer önskad uträkningsmetod och direkt får rekommenderat åtdragningsmoment. Det är ett bra komplement till den personliga rådgivning som erbjuds kunder värden över. Superbolts sortiment har breddats med flera produkter (HyFit, EzFit och VersaTite). Även Expanders sortiment har breddats och lösningar erbjuds nu för alla typer av maskinleder i de maskiner som Expander används.

"Vår kundlista omfattar de flesta av världens största och ledande teknik- och industriföretag. Det kräver att vi har en omfattande kunskap kring alla delar av de industrier våra kunder är aktiva inom, inte bara själva applikationen. Vi levererar till exempel vår Superbolt-teknologi till konstruktionen av världens största fusionskärnkraftverk ITER i Frankrike och i och omkring snabbtåg världen över bidrar Nord-Locks killåsningsbrickor till att säkra kritiska skruvförband", säger Ola.

Säkerhetsaspekten är en betydelsefull faktor på samtliga kundmarknader. Nord-Lock Groups produkter är certifierade för de mest krävande användningsområdena, vilket skapar ökad trygghet för kunderna och utgör en konkurrensfördel för Nord-Lock Group.

FOKUS 2018

Nord-Lock Group står inför en fortsatt kraftfull expansion. Försäljningsorganisationen ska växa, i både befintliga och nya länder, med fokus på främst Asia Pacific. För att möta den starka efterfrågan ska investeringar genomföras i ökad produktionskapacitet. Dessutom ligger fokus på rekrytering av ny kompetens för att ge ytterligare stöd till Nord-Lock Groups framgångsrika kundkrets.

"Vi fortsätter även att ha ett starkt fokus på att skapa relevant innehåll och sprida detta i våra digitala kanaler för att öka kunskapen ytterligare kring skruvförband och om våra ledande teknologier. På fyra år har vi gått från ett verkstadsföretag till ett ledande teknologibolag inom skruvsäkring. Med spetskompetensen hos våra 500 medarbetare finns förutsättning för fortsatt hög tillväxt, organiskt och via förvärv, och möjligheten att göra vår värld ännu lite säkrare", avslutar Ola.

Swegon

Med ett tydligt användarfokus skapar Swegon inomhusmiljöer där människor trivs och mår bra tack vare god luftkvalitet och behaglig temperatur.

KORT OM SWEGON

Swegon levererar produkter och genomtänkta systemlösningar som skapar bra inomhusklimat och bidrar med lägre livscykelkostnader för alla typer av byggnader. Försäljning och marknadsföring sker via egna säljbolag i 17 länder samt genom återförsäljare på andra marknader. Swegon har produktionsenheter i Europa, Nordamerika och Indien.

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER 2017

- Stark försäljningstillväxt, som ett resultat av både förvärv och organisk tillväxt.
- Positiv tillväxt i Europa och Nordamerika, men vissa marknader påverkades av kapacitetsbrist i byggsektorn.
- Fortsatta satsningar inom produktutveckling, marknadsbearbetning och digitalisering.
- Förvärv av Safegard System, en ledande leverantör i Storbritannien och på Irland av intelligenta styr- och kontrollsystem för rök- och brandspjäll.

MÅLUPPFYLLELSE

Målet för omsättning uppnåddes, beroende på förvärv men även som ett resultat av fokuserade satsningar på produktutveckling och marknadsföring. Året avslutades med rekordhög orderstock.

Lönsamheten belastades av fortsatt stora, långsiktiga satsningar inom IT, commercial software samt R&D, men ligger på en bra nivå branschmässigt.

STRATEGI FÖR LÖNSAM EXPANSION

- Differentiera erbjudandet via ledande, innovativa systemlösningar för inneklimatsektorn.
- Vidareutveckla den starka positionen på de nordiska hemmamarknaderna.
- Skapa starka positioner på nyckelmarknader i Europa genom förvärv och utveckling av befintliga verksamheter.
- Fortsätta utveckla närvaron i Nordamerika.

GRAD AV INTERNATIONALISERING

2017 utgjorde omsättningen utanför Norden 58 procent av den totala omsättningen jämfört med 2016 då motsvarande siffra låg på 55 procent.

OMSÄTTNINGSFÖRDELNING PER AFFÄRSENHET

ANDEL AV SUBSTANSVÄRDE, RÖRELSERESULTAT OCH OMSÄTTNING

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

Mkr	2017	2016	2015	2014	2013	Latours minimimål
Nettoomsättning	4 378	3 913	3 559	3 209	2 936	>10 %
(varav utanför Sverige)	3 356	2 933	2 712	2 498	2 152	
Rörelseresultat	381	351	270	298	346	
Operativt kapital[1)]	2 903	2 510	2 242	2 363	1 177	
Rörelsemarginal, %	8,7	9,0	7,6	9,3	11,8	>10 %
Avkastning på operativt kapital, %	13,1	14,0	11,0	17,0	30,0	15–20 %
Investeringar	62	70	53	65	56	
Antal anställda	2 228	1 958	1 840	1 674	1 461	

[1)] Genomsnittligt

"Fortsatt expansion och utveckling av erbjudandet"

Swegon fortsätter att växa och utveckla ledande, innovativa inomhusklimatprodukter och system för ökat kundvärde. Under 2017 ökade omsättningen med 12 procent, drivet av förvärv och fokuserade satsningar på utvalda marknader och produktområden.

Swegon har sedan 2014 genomfört en omfattande transformation av verksamheten. Investeringar har gjorts i effektivare processer och verktyg för att stärka konkurrenskraften, och en kraftfull expansion via förvärv har genomförts på prioriterade marknader och produktområden. Omsättningen har nästan fördubblats på fem år och verksamheten är idag organiserad i fem affärsområden vilka speglar och möter specifika och viktiga kundbehov.

"Nu går vi in i nästa fas för att skapa en ännu bättre kundupplevelse, bland annat genom att utveckla programvara och teknik som ytterligare förenklar för våra olika kundgrupper", säger Hannu Saastamoinen, VD för Swegon.

Hannu Saastamoinen, VD Swegon

GOD MARKNADSPOTENTIAL

Under 2017 uppgick Swegons organiska tillväxt till 3 procent. Tillväxten begränsades till viss del av kapacitetsbrist hos kunder i bland annat Norden och Tyskland, vilket medfört att projekt skjutits på framtiden. De långsiktiga utsikterna för marknaden för ventilations- och inomhusklimatlösningar är fortsatt positiva. Efterfrågan drivs bland annat av behovet att minska koldioxidutsläppen, att förbättra människors välmående genom bättre inomhusklimat och att möta fastighetsägares önskan om lägre driftkostnader. Det faktum att fastigheter står för cirka 40 procent av den årliga energiförbrukningen i Europa gör att det finns stor potential för miljön och ekonomin med Swegons energieffektiva lösningar. Framförallt är det dock den växande insikten om vad bra luft och ett behagligt inomhusklimat betyder som skapar de bästa möjligheterna.

"Vi ser en tydlig trend där alla delar som påverkar inomhusklimatet såsom luft, ljud och belysning behöver utvecklas för ett ökat välmående. På Swegon har vi ett starkt fokus på en hälsosam inomhusmiljö i vårt erbjudande och vi ligger i framkant i produktutvecklingen, till exempel med vårt nya WISE-system", säger Hannu.

DJUP KUNDINSIKT

Swegon är delaktig genom hela värdekedjan i ett projekt och möter alla de intressenter som påverkas av bolagets lösning, men behoven skiljer sig åt. De konsulter som specificerar projekten vill ha de bästa produkterna med hög innovationsnivå som samtidigt är säkra och enkla att förstå. Installatörerna efterfrågar enkelhet, att tillgången på produkterna är god och leveranserna snabba. Slutanvändarna, de som ska vistas i de fastigheter där Swegons system och produkter installerats, eftersträvar välmående genom tillgång till bra luft och optimalt inneklimat. Slutligen vill fastighetsägarna ha värde för sin investering och ser gärna att Swegons produkter tillför något "extra" i fastigheternas interiör och i driftsnettot. Denna komplexa värdekedja medför förstås utmaningar, men framförallt stärker den Swegons möjligheter att utveckla lösningar som ger ett högre totalvärde.

Swegon ska fortsätta växa organiskt på sina nyckelmarknader och säkra en fortsatt tillväxt i de senast förvärvade bolagen.

Swegon är "The indoor climate company" – med ett starkt fokus på en hälsosam inomhusmiljö i erbjudandet och att vara i framkant i produktutvecklingen. Genom att bygga ihop olika "intelligenta" produkter har Swegon bland annat utvecklat systemkoncept som bidragit till att sätta en ny standard inom industrin.

”Customer Empathy är ett av Swegons kärnvärden som alla i företaget arbetar efter. Vi vill veta hur våra kunder tänker, vilka behov de har idag och imorgon, så att vi kan utveckla och möta dessa med rätt typ av lösningar”, säger Hannu.

HÖG INNOVATIONSTAKT

Swegons produktportfölj innehåller branschledande luftbehandlingsaggregat, vattenburna och luftburna klimatsystem, produkter för datakyla, kylmaskiner, värmepumpar, brand- och brandgasspjäll samt flödeskontroll- och akustikprodukter till alla typer av byggnader. Innovationstakten är hög och genom att bygga ihop olika ”intelligenta” produkter har Swegon bland annat utvecklat systemkoncept som bidragit till att sätta en ny standard inom industrin.

”Systemen bidrar till att optimera driften, energianvändningen och inomhusklimatet på exempelvis kontor, hotell och inom detaljhandeln. De grundar sig även på en medveten produktutveckling med digitalisering och smart, trådlös kommunikation i fokus”, säger Hannu.

Ett exempel är WISE för behovsstyrd ventilation som använder trådlös kommunikationsteknik som gör att installations- och driftkostnader minskar betydligt samtidigt som inomhusklimatet optimeras. Blueye är ett system utvecklat för kylapplikationer och som trådlöst integrerar service, driftoptimering och andra typer av tjänster. Swegons erbjudande omfattar även molntjänsten Swegon Connect som ger möjlighet att på ett enkelt sätt övervaka systemen på distans. Ett annat växande område är produkter för datacenter. Detta segment drar idag globalt lika mycket energi som hela Storbritannien och bedömningar pekar på att energiförbrukningen kan fördubblas inom fyra år. Eftersom kylning är nyckeln till säker drift av de servrar som lagrar data krävs det extra effektiva kylsystem för att begränsa energiförbrukningen.

”Vi erbjuder ledande, innovativa lösningar inom området. Under 2017 lanserade vi Xenon, ett högeffektivt kylaggregat med indirekt evaporativ kyla, som ger betydligt lägre energiförbrukning jämfört med traditionella aggregat”, säger Hannu.

STRATEGI FÖR TILLVÄXT

Swegons strategi är intakt. Fokus ligger på så kallade strongholds – enskilda marknader och segment där Swegon har stora möjligheter att växa. Genom innovativ produktutveckling och strategiska förvärv har Swegon steg för steg byggt upp kompetensen på de utvalda marknader där bolaget är närvarande idag. Nyckeln till framgång ligger i att möta behoven hos de olika kundgrupperna på varje marknad. Exempelvis har de senaste årens förvärv av bolag inom brand och rök i Storbritannien och Irland gett en stark och innovativ produktportfölj i ett segment med snabb tillväxt. Liknande positioner har byggts upp på övriga stora HVAC-marknader där Swegon är etablerat.

”Vi har skapat stabila plattformar att arbeta vidare utifrån på samtliga våra marknader, och tillväxtpotentialen är fortsatt god. Genom produktutveckling och förvärv möter vi idag hela behovet för ett optimalt inomhusklimat, inom såväl Commercial som Residential”, säger Hannu.

ÖKAD INTERNATIONALISERING

Swegons geografiska exponering har förändrats dramatiskt sedan 2013, från att ha haft fokus på den nordiska marknaden till satsningar på prioriterade marknader och segment i Europa. Dessutom genomförs en långsiktig satsning på den nordamerikanska marknaden. Denna möjliggörs genom att bygga vidare på tidigare förvärvade kanadensiska Vibro-Acoustics position i regionen och genom att lansera innovativa lösningar för växande segment, som exempelvis passivhussegmentet där Swegons luftbehandlingskoncept GOLD tar marknadsandelar. Under 2017 stod marknader utanför Norden för 58 procent av Swegons försäljning, och ökade jämfört med föregående år som ett resultat av förvärvet av irländska Safegard Ltd. Safegard är en avancerad leverantör av styrsystem för att hantera brand och rök i ventilationssystem på exempelvis sjukhus, flygplatser och i flervåningshus.

”Som långvarig partner till vårt nyligen förvärvade Swegon Air Management (f d Ruskin Air Management) säkrar förvärvet av Safegard vår position som systemleverantör inom brandskydd i Storbritannien och på Irland. Under det senaste året har vi sett en kraftig volymökning i regionen och vi får allt fler kunder. Det känns som att vi börjat flytta fram positionen på allvar”, säger Hannu.

Swegon genomför även stora investeringar för att integrera organisationen och ytterligare öka effektiviteten. Bland annat rullas ett nytt ERP-system ut i samtliga länder. På kort sikt påverkas lönsamheten negativt av investeringarna, men de underlättar en långsiktig, lönsam expansion.

VIKTIG MEDARBETARUTVECKLING

Precis som i Swegons kunders branscher är det hård konkurrens om talangerna inom HVAC-industrin. Swegon arbetar målmedvetet med att skapa en utvecklande arbetsmiljö och för att säkerställa relevant kompetens för fortsatt lönsam tillväxt. Bland annat sker en dedikerad satsning på kompetensutveckling i syfte att kunna attrahera, behålla och utveckla de bästa talangerna. Utbildningar genomförs regelbundet inom Swegon Knowledge Center, där Swegon arbetar för att fånga upp viktig spetskompetens inom området. Bolagets värderingar utgör samtidigt grunden i arbetet med att bygga Swegons långsiktiga framgång som The Indoor Climate Company.

”I takt med förvärven och expansionen har vi etablerat en stark värdegrund där våra värderingar Customer Empathy, Trust och Commitment bidrar till att svetsa samman och stärka alla nya människor och kulturer”, säger Hannu.

FOKUS 2018

Swegon ska fortsätta växa organiskt på sina nyckelmarknader och säkra en fortsatt tillväxt i de senast förvärvade bolagen. Dessutom ligger fokus på en kraftfull utväxling av tidigare omfattande produktlanseringar som nya WISE, nästa generation av GOLD och ett bredare sortiment av ventilationsaggregat för det globala ”light commercial-segmenter”.

”Vi ska även ta nästa steg i dialogen med våra kunder, med målet att stärka deras upplevelse vid användningen av våra lösningar. Det omfattar bland annat utveckling av programvara som förenklar hanteringen och som knyter kunderna ännu tätare till oss”, avslutar Hannu.

PORTFÖLJBOLAGEN

Alimak Group 50
ASSA ABLOY 51
Fagerhult 52
HMS Networks 53
Loomis 54
Nederman 55
Securitas 56
Sweco 57
TOMRA 58
Troax 59

Delägda innehav 60–61

Viktiga händelser 2017

» Marknadsvärdet i börsportföljen uppgick vid årets slut till 47,4 (41,1) Mdr kr.

» Totalavkastningen i börsportföljen uppgick till 11,9 procent. Det kan jämföras med 9,5 procent för SIXRX.

» Det sammanlagda resultatet från aktieförvaltningen 2017 uppgick till 1 998 (2 761) Mkr.

» Utdelningarna från börsportföljens bolag våren 2018 väntas uppgå till 1 013 (863) Mkr.

» Förvärv av 26,7 procent av aktierna i Alimak Group till ett värde av 1 942 Mkr. Alimak Group är en världsledande aktör inom vertikala transportlösningar för bygg-och industrisektorn.

» Förvärv av ytterligare 689 000 TOMRA-aktier vilket innebär att Latours ägarandel ökade till 26,3 procent av kapitalet.

Aktiv huvudägare i **tio** bolag
i en portfölj värd drygt 47 Mdr kr

Latours börsportfölj består av tio bolag där Latour är huvudägare eller en av huvudägarna och där röstandelen uppgår till minst 10 procent. Precis som i den helägda industrirörelsen utgör styrelsearbetet en plattform för Latours värdeskapande. Oavsett ägarandel tillämpas ett strukturerat arbetssätt för styrelsearbete, förvärvsprocesser och integrationsprocesser. Latour verkar som en tydlig huvudägare med hållbara satsningar på tillväxt och lönsamhet i fokus. De gångna årens utveckling vittnar om att detta arbetet varit framgångsrikt.

MARKNADSVÄRDE OCH TOTALAVKASTNING

Börsportföljen hade vid utgången av 2017 ett marknadsvärde på 47,4 Mdr kr. Avkastningen uppgick till 11,9 procent 2017, justerat för utdelningar och nettoinvesteringar. Det kan jämföras med 9,5 procent för Nasdaq OMX Stockholm (SIXRX).

RESULTAT OM 2,0 MDR KR

Det sammanlagda resultatet från aktieförvaltningen 2017 uppgick till 1 998 (2 761) Mkr. Huvuddelen av resultatet kommer från portföljbolagens vinstandelar.

UTDELNINGAR PÅ NY REKORDNIVÅ

Utdelningarna från börsportföljens bolag våren 2018 väntas uppgå till 1 013 Mkr, enligt förslagen från respektive styrelse. Det innebär en ökning med 14 procent för jämförbar portfölj.

FÖRÄNDRINGAR I PORTFÖLJEN

Under året förvärvades 26,7 procent av röster och kapital i Alimak Group för 1 942 Mkr. Bolaget har en världsledande position inom vertikala transportlösningar inom bygg- och industrisektorn, som stöds av trender som urbanisering och miljövänlig energiproduktion. Dessutom utökades ägandet i den norska återvinningskoncernen TOMRA till 26,3 procent av kapitalet.

BÖRSPORTFÖLJEN ÖKADE UNDER ÅRET MED
11,9 %

TOTALAVKASTNING FÖR PORTFÖLJBOLAGEN 2017

Totalavkastningen, som inkluderar kursutveckling och utdelning, för respektive portföljbolag jämfört med jämförelseindex, SIXRX 2017.

VÄRDEFÖRÄNDRING I BÖRSPORTFÖLJEN 2017

Värdeförändring i börsportföljen 2017 (Mdr kr). I dessa siffror ingår ej utdelningar. Värdeförändring speglar även årets genomförda transaktioner.

BÖRSPORTFÖLJEN

Aktie [1]	Antal	Marknadsvärde[2] Mkr	Börskurs[2] kr	Anskaffn. värde Mkr	Utdelning Mkr	Röstandel[3] %	Kapitalandel[4] %
Alimak Group	14 461 809	1 851	128	1 942	0	26,7	26,7
ASSA ABLOY [5]	105 495 729	17 976	170	1 697	317	29,5	9,5
Fagerhult	55 861 200	5 614	101	571	84	48,8	48,3
HMS Networks	12 109 288	1 501	124	250	12	25,9	25,9
Loomis[5]	2 528 520	871	345	44	20	23,8	3,4
Nederman	3 512 829	878	250	306	19	30,0	30,0
Nobia [6]	4 649 894	323	69	94	14	2,8	2,7
Securitas[5]	39 732 600	5 690	143	1 081	149	29,6	10,9
Sweco[5]	32 622 480	5 931	182	445[7]	140	21,0	26,8
TOMRA[8]	39 000 000	5 134	132 (NOK)	2 000	84	26,4	26,3
Troax	6 020 000	1 677	279	397	23	30,1	30,1
Totalt		**47 446**		**8 827**			

[1] Samtliga innehav förutom Nobia redovisas som intresseföretag i balansräkningen.
[2] Som börskurs används senaste betalkurs.
[3] Röstandel beräknad efter avdrag för återköpta aktier.
[4] Kapitalandel beräknad på totalt antal utgivna aktier.
[5] På grund av begränsad handel av A-aktier i Sweco och att ASSA ABLOY, Loomis och Securitas A-aktier är onoterade, har de åsatts samma börskurs som bolagets B-aktier. I de fall innehavet består av både A- och B-aktier redovisas de i tabellen som enhet.
[6] Merparten av Nobiaaktierna avyttrades i december 2015, vartefter Latour inte längre är huvudägare.
[7] I koncernen är anskaffningsvärdet på B-aktierna, genom utnyttjande av köpoption, 34 Mkr högre än i moderbolaget.
[8] Börskursen vid utgången av rapportperioden var 131,50 NOK, vilken har räknats om till SEK enligt bokslutsdagens kurs.

NETTOFÖRÄNDRINGAR I LATOURS BÖRSPORTFÖLJ 2017

Aktie	Antal 2017-01-01	Köp	Försäljning	Antal 2017-12-31
Alimak Group	0	14 461 809	–	14 461 809
TOMRA	38 311 000	689 000	–	39 000 000

BÖRSPORTFÖLJENS VÄRDEFÖRDELNING

ANDEL MOTTAGNA UTDELNINGAR

Alimak Group

Alimak är en marknadsledande koncern inom vertikala transportlösningar för bygg- och industrisektorn med ett starkt fokus på att förbättra kundens säkerhet, produktivitet och lönsamhet. Koncernen har varit en pionjär och ledande inom branschen för kuggstångsdrivna hissar och arbetsplattformar i snart 70 år. Erbjudandet omfattar standardiserade och kundspecifika vertikala transportlösningar som hissar, plattformar, servicehissar och lösningar för fasadunderhåll (BMU-enheter). Alimak Group har drygt 2 400 medarbetare och försäljning i mer än 100 länder.

2017 I KORTHET

Alimak Groups intäkter ökade med 95 procent till 4 001 (2 049) Mkr under 2017. Den organiska tillväxten var 9 (1) procent. I början av 2017 konsoliderades de förvärvade bolagen Avanti Wind Systems och Facade Access Group.

Samtliga fyra affärsområden uppvisade organisk tillväxt. Construction Equipment och Industrial Equipment utvecklades starkast med en organisk tillväxt om 17 respektive 8 procent.

Den justerade EBITA-marginalen minskade till 12,8 (16,1) procent.

Styrelsen föreslår en utdelning om 2,30 kr per aktie för räkenskapsåret 2017, en ökning med 44 procent.

ANDEL AV LATOURS TOTALA SUBSTANSVÄRDE **3 %**

ANDEL AV LATOURS PORTFÖLJ AV BÖRSNOTERADE AKTIER

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

KURSUTVECKLING ALIMAK-AKTIEN

NYCKELTAL ALIMAK GROUP

	Helår 2017	Helår 2016
Nettoomsättning, Mkr	4 001	2 049
Rörelseresultat[1], Mkr	510	331
Rörelsemarginal[1], %	12,8	16,1
Resultat efter finansnetto, Mkr	389	281
Resultat per aktie, kr	5,58	4,10
Soliditet, %	55,6	67,2
Utdelning per aktie[2], kr	2,30	1,60
Eget kapital per aktie, kr	57,23	50,83
Marknadsvärde per 31 dec, Mkr	6 932	5 600

[1] Justerad EBITA.
[2] Utdelning 2017 är föreslagen utdelning.

NYCKELTAL AVSEENDE VÄRDERING OCH RISK[3]

EV/sales	2,0
EV/EBIT	15,4
P/E-tal	18,0
Net debt/EBIT	1,8

[3] Beräknat på sista betalkurs 2018-02-26. Exklusive jämförelse-förstörande poster.

STÖRSTA ÄGARE 31 DECEMBER 2017

	Andel Totalt	Andel % av aktier	% av röster
Investment AB Latour	14 501 809	26,8	26,8
Lannebo Fonder	5 668 884	10,5	10,5
Swedbank Robur Fonder	4 152 955	7,7	7,7
Peder Pråhl	2 902 543	5,4	5,4
Handelsbanken Fonder	2 786 375	5,1	5,1
Lazard	2 157 128	4,0	4,0
York Capital Management LLC	1 625 932	3,0	3,0
Enter Fonder	1 119 098	2,1	2,1
C WorldWide Asset Management	1 013 859	1,9	1,9
BlackRock	948 321	1,8	1,8
Övriga aktieägare	17 280 957	31,9	31,9
Återköpta aktier	0	0	–
Summa	54 157 861	100,0	100,0

Styrelsens ordförande: Anders Jonsson

VD och koncernchef: Tormod Gunleiksrud

Styrelseledamöter med anknytning till Latour: Jan Svensson

www.alimakgroup.com

ASSA ABLOY

ASSA ABLOY är världens största leverantör av intelligenta lås- och säkerhetslösningar. Med hjälp av de senaste teknologierna och beprövade metoder utvecklas innovativa lösningar som skapar mervärde för kunderna genom ökad säkerhet, trygghet och användarvänlighet på både mogna och nya marknader.

Sedan ASSA ABLOY bildades 1994 har koncernen utvecklats från ett regionalt bolag till en internationell koncern med cirka 47 500 medarbetare. ASSA ABLOY är representerat över hela världen och har ledande positioner i större delen av Europa, Nord- och Sydamerika, Asien och Oceanien.

2017 I KORTHET

ASSA ABLOYs omsättning ökade med 7 (6) procent under 2017 till 76,1 Mdr kr. Den organiska tillväxten var 4 (2) procent. Rörelseresultat och vinst per aktie ökade med 10 (2) procent. Under 2017 konsoliderades 16 förvärv och en verksamhet avyttrades. Koncernens försäljning ökade netto med 1 753 Mkr från förvärv och avyttringar, eller 2 procent.

Division Global Technologies uppvisade den starkaste organiska tillväxten under året med en framgångsrik utveckling av digitala och mobila lösningar.

Styrelsen föreslår en utdelning om 3,30 kr per aktie för räkenskapsåret 2017, en ökning med 10 procent.

ANDEL AV LATOURS TOTALA SUBSTANSVÄRDE **30 %**

ANDEL AV LATOURS PORTFÖLJ AV BÖRSNOTERADE AKTIER

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

KURSUTVECKLING ASSA ABLOY-AKTIEN

NYCKELTAL

ASSA ABLOY	Helår 2017	Helår 2016
Nettoomsättning, Mkr	76 137	71 293
Rörelseresultat[1], Mkr	12 341	11 254
Rörelsemarginal[1], %	16,2	15,8
Resultat efter finansnetto, Mkr	11 673	10 549
Resultat per aktie, kr	7,77	7,09
Soliditet, %	50,9	49,6
Utdelning per aktie[2], kr	3,30	3,00
Eget kapital per aktie, kr	45,61	42,51
Marknadsvärde per 31 dec, Mkr	189 583	188 137

[1] Justerad EBITA.
[2] Utdelning 2017 är föreslagen utdelning.

NYCKELTAL AVSEENDE VÄRDERING OCH RISK[3]

EV/sales	3,0
EV/EBIT	18,7
P/E-tal	23,7
Net debt/EBIT	2,0

[3] Beräknat på sista betalkurs 2018-02-26.

STÖRSTA ÄGARE 31 DECEMBER 2017

	A	B	Andel Totalt	Andel % av aktier	% av röster
Investment AB Latour	41 595 729	63 900 000	105 495 729	9,5	29,5
Melker Schörling AB	15 930 240	26 882 608	42 812 848	3,8	11,4
Capital Group fonder		58 269 593	58 269 593	5,2	3,6
BlackRock Inc.		53 719 714	53 719 714	4,8	3,3
Government of Singapore		46 309 071	46 309 071	4,2	2,8
Fidelity		34 324 352	34 324 352	3,1	2,1
Swedbank Robur Fonder		31 882 299	31 882 299	2,9	2,0
Vanguard		26 081 393	26 081 393	2,3	1,6
Norges Bank		25 361 931	25 361 931	2,3	1,6
Alecta Pensionsförsäkring		24 495 000	24 495 000	2,2	1,5
Övriga aktieägare		662 024 404	662 024 404	59,5	40,7
Återköpta aktier		1 800 000	1 800 000	0,2	–
Summa	57 525 969	1 055 050 365	1 112 576 334	100,0	100,0

Styrelsens ordförande: Lars Renström

VD och koncernchef: Johan Molin

Styrelseledamöter med anknytning till Latour: Carl Douglas, Jan Svensson

www.assaabloy.com

Fagerhult

Fagerhult är ett av Europas ledande belysningsföretag med dotterbolag i över 20 länder i fyra geografiska affärsområden. Bolaget utvecklar, tillverkar och marknadsför innovativa och energieffektiva belysningslösningar för professionella miljöer i tre huvudsakliga produktområden – Indoor, Retail och Outdoor. Affären, varumärkena och kunderna är ofta lokala och verksamheten bedrivs därför lokalt via flera bolag med starka varumärken. Försäljning sker även via agenter och distributörer. Tillsammans med lokal bearbetning ger det tillgång till cirka 40 marknader. Tillverkning sker i Europa, Afrika, Asien och Australien.

2017 I KORTHET

Fagerhult fortsatte att utvecklas starkt under 2017. Nettoomsättningen ökade med 15,1 procent till 5 170 Mkr. Den organiska tillväxten uppgick till 2,6 procent. Rörelseresultatet ökade med 29,3 procent till 677,9 Mkr och motsvarar en rörelsemarginal på 13,1 (11,7) procent.

Alla affärsområden uppvisade högre nettoomsättning och förbättrade rörelsemarginaler under året. Affärsområdet Väst- och Sydeuropa uppvisade en tillväxt på 60 procent, främst förklarat av konsolidering av tidigare förvärv inom produktområde Outdoor.

Styrelsen föreslår en utdelning om 2,00 kr per aktie för räkenskapsåret 2017, en ökning med 33 procent.

ANDEL AV LATOURS TOTALA SUBSTANSVÄRDE **9 %**

ANDEL AV LATOURS PORTFÖLJ AV BÖRSNOTERADE AKTIER

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

KURSUTVECKLING FAGERHULT-AKTIEN

NYCKELTAL FAGERHULT

	Helår 2017	Helår 2016
Nettoomsättning, Mkr	5 170	4 491
Rörelseresultat[1], Mkr	678	524
Rörelsemarginal[1], %	13,1	11,7
Resultat efter finansnetto, Mkr	653	515
Resultat per aktie, kr	4,32	3,35
Soliditet, %	31,0	33,8
Utdelning per aktie[2], kr	2,00	1,50
Eget kapital per aktie, kr	16,51	14,30
Marknadsvärde per 31 dec, Mkr	11 623	9 001

[1] EBIT.
[2] Utdelning 2017 är föreslagen utdelning.

STÖRSTA ÄGARE 31 DECEMBER 2017

	Andel Totalt	Andel % av aktier	% av röster
Investment AB Latour	55 861 200	48,3	48,7
SSB CL Omnibus AC	9 758 859	8,4	8,5
Fam Svensson, familj, stiftelse och bolag	7 944 557	6,9	6,9
Lannebo Fonder	7 595 314	6,6	6,6
Swedbank Fonder	5 076 126	4,4	4,4
Fam Palmstierna	3 018 600	2,6	2,6
Nordea Fonder	2 404 217	2,1	2,1
SEB Fonder	2 020 131	1,7	1,8
NTC Fidelity Funds	1 325 439	1,1	1,2
La Financière de lx{2019}Echiquier (FR)	1 275 000	1,1	1,1
Övriga aktieägare	18 212 779	15,7	16,0
Återköpta aktier	1 157 778	1,0	–
Summa	115 650 000	100,0	100,0

NYCKELTAL AVSEENDE VÄRDERING OCH RISK[3]

EV/sales	2,6
EV/EBIT	20,2
P/E-tal	23,8
Net debt/EBIT	2,7

[3] Beräknat på sista betalkurs 2018-02-26.

Styrelsens ordförande: Jan Svensson
VD och koncernchef: Johan Hjertonsson
Styrelseledamöter med anknytning till Latour: Eric Douglas, Jan Svensson
www.fagerhultgroup.com

HMS Networks

HMS Networks är en världsledande leverantör av mjuk- och hårdvara för industriell kommunikation och Industrial Internet of Things (IIoT). Försäljningen sker till mer än 90 procent utanför Sverige till sammanlagt cirka 60 länder. Huvudkontoret finns i Halmstad i Sverige. Försäljningskontor finns i Japan, Kina, Tyskland, USA, Italien, Frankrike, Indien, England, Schweiz och Finland. HMS Networks marknadsför nätverkskort och gateways under varumärkena Anybus® och IXXAT® samt produkter för fjärrövervakning under varumärket eWon®. Antalet medarbetare uppgick 2017 till cirka 500.

2017 I KORTHET

Omsättningen fortsatte att öka kraftigt under 2017, med 24 procent till 1 183 Mkr. Rörelsemarginalen ökade till 18 (16) procent. HMS Networks långsiktiga mål är en årlig tillväxt på 20 procent per år och en rörelsemarginal högre än 20 procent. Under 2017 visade samtliga varumärken och dotterbolaget Intesis en produktmässig tillväxt i linje eller över förväntan. För de produkter som säljs enligt Design-Win affärsmodell noterades en fortsatt god tillväxt i antal nya affärer under året.

Styrelsen föreslår en utdelning om 1,50 kr per aktie för räkenskapsåret 2017, en ökning med 50 procent.

ANDEL AV LATOURS TOTALA SUBSTANSVÄRDE **2 %**

ANDEL AV LATOURS PORTFÖLJ AV BÖRSNOTERADE AKTIER

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

KURSUTVECKLING HMS-AKTIEN

NYCKELTAL

HMS	Helår 2017	Helår 2016
Nettoomsättning, Mkr	1 183	952
Rörelseresultat[1], Mkr	212	149
Rörelsemarginal[1], %	17,9	15,7
Resultat efter finansnetto, Mkr	195	140
Resultat per aktie, kr	3,06	2,16
Soliditet, %	50,2	45,3
Utdelning per aktie[2], kr	1,50	1,00
Eget kapital per aktie, kr	14,65	12,09
Marknadsvärde per 31 dec, Mkr	5 806	3 558

[1] EBIT.
[2] Utdelning 2017 är föreslagen utdelning.

STÖRSTA ÄGARE 31 DECEMBER 2017

	Andel Totalt	Andel % av aktier	% av röster
Investment AB Latour	12 109 288	25,9	26,1
Staffan Dahlström med bolag	6 468 292	13,8	13,9
Swedbank Robur Fonder	4 356 776	9,3	9,4
SEB Fonder	3 859 322	8,2	8,3
Lannebo Fonder	3 015 037	6,4	6,5
Fjärde AP-Fonden	1 752 990	3,7	3,8
AMF Försäkring & Fonder	925 656	2,0	2,0
Fosielund Holding	910 000	1,9	2,0
Serge Bassem, Pierre Crokaert	784 482	1,7	1,7
State Street Bank	563 987	1,2	1,2
Övriga aktieägare	11 711 306	25,0	25,2
Återköpta aktier	361 732	0,8	–
Summa	46 818 868	100,0	100,0

NYCKELTAL AVSEENDE VÄRDERING OCH RISK[3]

EV/sales	5,1
EV/EBIT	28,2
P/E-tal	39,6
Net debt/EBIT	1,4

[3] Beräknat på sista betalkurs 2018-02-26.

Styrelsens ordförande: Charlotte Brogren
VD och koncernchef: Staffan Dahlström
Styrelseledamöter med anknytning till Latour: Anders Mörck
www.hms.se

Loomis

Loomis erbjuder säkra och effektiva helhetslösningar för distribution, hantering, förvaring och återvinning av kontanter och andra värdeföremål. Kunderna utgörs främst av av banker och detaljhandeln. Tjänsteerbjudandet omfattar värdetransporter, kontanthantering och internationell värdelogistik. Värdetransporter är fortfarande den främsta intäktskällan, men intäkterna från kontanthanteringen växer snabbare. Loomis har en stark internationell närvaro med cirka 400 operativa lokalkontor i drygt 20 länder och bolaget sysselsätter cirka 23 000 personer.

2017 I KORTHET

Omsättningen ökade med 3 procent till 17,2 Mdr kr, och infriade därmed målet om 17 Mdr kr i omsättning senast 2017. Rörelsemarginalen ökade till 12,1 (11,2) procent, vilket är högre än målspannet 10–12 procent. I september presenterades nya finansiella mål och hållbarhetsmål för strategiperioden 2018–2021. Omsättningen ska nå 24 Mdr kr senast 2021, rörelsemarginalen ska uppnå målintervallet 12–14 procent och koldioxidutsläppen och plastanvändningen ska minska med 30 procent. Styrelsen föreslår en utdelning om 9,00 kr per aktie för räkenskapsåret 2017, en ökning med 12,5 procent.

ANDEL AV LATOURS TOTALA SUBSTANSVÄRDE **1 %**

ANDEL AV LATOURS PORTFÖLJ AV BÖRSNOTERADE AKTIER

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

KURSUTVECKLING LOOMIS-AKTIEN

NYCKELTAL LOOMIS

	Helår 2017	Helår 2016
Nettoomsättning, Mkr	17 228	16 800
Rörelseresultat[1], Mkr	2 093	1 890
Rörelsemarginal[1], %	12,1	11,2
Resultat efter finansnetto, Mkr	1 882	1 735
Resultat per aktie, kr	18,99	16,73
Soliditet, %	46,4	44,7
Utdelning per aktie[2], kr	9,00	8,00
Eget kapital per aktie, kr	93,55	88,36
Marknadsvärde per 31 dec, Mkr	25 941	20 408

[1] Justerad EBITA.
[2] Utdelning 2017 är föreslagen utdelning.

NYCKELTAL AVSEENDE VÄRDERING OCH RISK[3]

EV/sales	1,5
EV/EBIT	12,7
P/E-tal	15,1
Net debt/EBIT	1,8

[3] Beräknat på sista betalkurs 2018-02-26. Exklusive jämförelse-förstörande poster.

STÖRSTA ÄGARE 31 DECEMBER 2017

	A	B	Andel Totalt	Andel % av aktier	% av röster
Investment AB Latour	2 528 520		2 528 520	3,4	23,8
BlackRock		7 548 188	7 548 188	10,0	7,1
SEB Fonder		4 681 299	4 681 299	6,2	4,4
Capital Group		3 698 042	3 698 042	4,9	3,5
Didner & Gerge Fonder Aktiebolag		3 293 934	3 293 934	4,4	3,1
Swedbank Robur Fonder		3 040 142	3 040 142	4,0	2,9
Norges Bank		2 315 082	2 315 082	3,1	2,2
Vanguard		2 240 310	2 240 310	3,0	2,1
Fidelity		1 692 367	1 692 367	2,2	1,6
Mawer Investment Management		1 586 868	1 586 868	2,1	1,5
Övriga aktieägare	900 000	41 701 280	42 601 280	56,6	47,8
Återköpta aktier		53 797	53 797	0,1	–
Summa	3 428 520	71 851 309	75 279 829	100,0	100,0

Styrelsens ordförande: Alf Göransson
VD och koncernchef: Patrik Andersson
Styrelseledamöter med anknytning till Latour: Jan Svensson
www.loomis.com

Nederman

Nederman är en världsledande leverantör av produkter och system inom miljöteknik med fokus på luftfiltrering och återvinning. Lösningarna bidrar till att minska miljöpåverkan från industriproduktion, skapa ren och säker arbetsmiljö samt ökad produktionseffektivitet. Erbjudandet omfattar allt från projektering till installation, driftsättning och service. Försäljning sker via dotterbolag i 30 länder och via distributörer i ytterligare cirka 30 länder. Utveckling och produktion sker vid egna tillverknings- och sammansättningsenheter i Europa, Nordamerika och Asien. Nederman har cirka 1 800 anställda.

2017 I KORTHET

Koncernens lönsamhet förbättrades under 2017. Det justerade rörelseresultatet ökade till 285,8 Mkr, vilket gav en justerad rörelsemarginal om 9,1 (8,1) procent. Vinsten per aktie stärktes med 8 procent till 15,93 kronor. Rörelsesegmentet APAC visade åter vinst efter några år av förluster och övriga rörelsesegment fortsatte att utvecklas väl.

Omsättningen uppgick till oförändrade 3,1 Mdr kr under 2017. Orderingången uppvisade däremot en organisk tillväxt om 4,6 procent under året.

Styrelsen föreslår en utdelning om 6,00 kr per aktie för räkenskapsåret 2017, en ökning med 10 procent.

ANDEL AV LATOURS TOTALA SUBSTANSVÄRDE **1 %**

ANDEL AV LATOURS PORTFÖLJ AV BÖRSNOTERADE AKTIER

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

KURSUTVECKLING NEDERMAN-AKTIEN

NYCKELTAL NEDERMAN

	Helår 2017	Helår 2016
Nettoomsättning, Mkr	3 149	3 107
Rörelseresultat[1], Mkr	286	250
Rörelsemarginal[1], %	9,1	8,1
Resultat efter finansnetto, Mkr	260	232
Resultat per aktie, kr	15,9	14,7
Soliditet, %	36,2	37,0
Utdelning per aktie[2], kr	6,00	5,50
Eget kapital per aktie, kr	91,98	84,08
Marknadsvärde per 31 dec, Mkr	2 929	2 191

[1] Justerad EBIT.
[2] Utdelning 2017 är föreslagen utdelning.

NYCKELTAL AVSEENDE VÄRDERING OCH RISK[3]

EV/sales	1,1
EV/EBIT	12,6
P/E-tal	15,7
Net debt/EBIT	2,1

[3] Beräknat på sista betalkurs 2018-02-26.

STÖRSTA ÄGARE 31 DECEMBER 2017

	Andel Totalt	Andel % av aktier	% av röster
Investment AB Latour	3 512 829	30,0	30,0
Lannebo Fonder	1 520 692	13,0	13,0
Ernström Kapitalpartner	1 175 000	10,0	10,0
IF Skadeförsäkringar AB	1 160 400	9,9	9,9
Swedbank Robur Fonder	877 643	7,5	7,5
Fjärde AP-Fonden	595 842	5,1	5,1
Fondita Nordic Micro Cap	400 000	3,4	3,4
Handelsbanken Fonder	265 939	2,3	2,3
UN Joint Staff	239 605	2,0	2,0
Tredje AP-Fonden	224 218	1,9	1,9
Övriga aktieägare	1 724 083	14,7	14,7
Återköpta aktier	19 089	0,2	–
Summa	11 715 340	100,0	100,0

Styrelsens ordförande: Jan Svensson
VD och koncernchef: Sven Kristensson
Styrelseledamöter med anknytning till Latour: Jan Svensson
www.nederman.se

Securitas

Securitas är en kunskapsledare inom säkerhet och är verksamt i Nordamerika, Europa, Latinamerika, Mellanöstern, Asien och Afrika. Organisationen är platt och decentraliserad och har över 335 000 medarbetare i 56 länder.

Idag har Securitas ett brett och växande utbud av säkerhetstjänster, däribland allt fler teknikbaserade lösningar. Säkerhetslösningar baserade på kundens specifika behov skapas utifrån olika kombinationer av stationär och mobil bevakning, fjärrbevakning, elektronisk säkerhet, brandskydd samt riskhantering.

2017 I KORTHET

Securitas försäljning ökade med 5 procent till 92,2 Mdr kr och den organiska tillväxten var 5 (7) procent. Rörelseresultatet före avskrivningar ökade med 2,7 procent och rörelsemarginalen uppgick till 5,1 (5,2) procent.

Försäljningen inom det strategiskt viktiga området säkerhetslösningar och teknik ökade med 19 (38) procent och representerade 18 (16) procent av den totala försäljningen 2017.

Styrelsen föreslår en utdelning om 4,00 kr per aktie för räkenskapsåret 2017, en ökning med 7 procent.

ANDEL AV LATOURS TOTALA SUBSTANSVÄRDE **9 %**

ANDEL AV LATOURS PORTFÖLJ AV BÖRSNOTERADE AKTIER

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

KURSUTVECKLING SECURITAS-AKTIEN

NYCKELTAL SECURITAS

	Helår 2017	Helår 2016
Nettoomsättning, Mkr	92 197	88 162
Rörelseresultat[1], Mkr	4 677	4 554
Rörelsemarginal[1], %	5,1	5,2
Resultat efter finansnetto, Mkr	3 998	3 764
Resultat per aktie, kr	7,83	7,24
Soliditet, %	31,0	30,0
Utdelning per aktie[2], kr	4,00	3,75
Eget kapital per aktie, kr	41,77	39,74
Marknadsvärde per 31 dec, Mkr	52 276	52 349

[1] Justerad EBITA.
[2] Utdelning 2017 är föreslagen utdelning.

NYCKELTAL AVSEENDE VÄRDERING OCH RISK[3]

EV/sales	0,7
EV/EBIT	13,8
P/E-tal	17,7
Net debt/EBIT	2,6

[3] Beräknat på sista betalkurs 2018-02-26. Exklusive jämförelse-förstörande poster.

STÖRSTA ÄGARE 31 DECEMBER 2017

	A	B	Andel Totalt	Andel % av aktier	% av röster
Investment AB Latour	12 642 600	27 190 000	39 832 600	10,9	29,6
Melker Schörling med bolag och familj	4 500 000	15 234 600	19 734 600	5,4	11,6
AMF Försäkring & Fonder		14 719 117	14 719 117	4,0	2,8
Lannebo Fonder		11 471 092	11 471 092	3,1	2,2
Swedbank Robur Fonder		11 316 545	11 316 545	3,1	2,2
Prudential assurance Co Ltd		9 869 238	9 869 238	2,7	1,9
SEB Investment Management		8 330 609	8 330 609	2,3	1,6
Livförsäkringsbolaget Skandia		6 557 945	6 557 945	1,8	1,3
Banque Internationale, Luxembourg SA		6 121 000	6 121 000	1,7	1,2
JPM Chase NA		4 966 959	4 966 959	1,4	1,0
Övriga aktieägare		232 139 192	232 139 192	63,6	44,7
Återköpta aktier		0	0	0,0	–
Summa	17 142 600	347 916 297	365 058 897	100,0	100,0

Styrelsens ordförande: Marie Ehrling

VD och koncernchef: Alf Göransson

Styrelseledamöter med anknytning till Latour: Carl Douglas, Anders Böös

www.securitas.com

Sweco

Sweco planerar och utformar framtidens samhällen och städer. Resultatet av arbetet blir hållbara byggnader, effektiv infrastruktur och tillgång till el och rent vatten.

Med 14 500 medarbetare i Europa kan Sweco erbjuda kunderna rätt kompetens för varje sammanhang. Bolaget genomför uppdrag i 70 länder varje år.

Sweco är det ledande konsultföretaget inom teknik och arkitektur i Europa.

2017 I KORTHET

Nettoomsättningen ökade med 2 procent till 16,9 Mdr kr. Förvärvad tillväxt uppgick till 1 procent. Rörelseresultatet (EBITA) uppgick till 1 492 (1 336) Mkr vilket motsvarar en marginal om 8,8 (8,1) procent.

Marknaden för Swecos tjänster var under 2017 överlag god. Under året genomfördes fem förvärv som bidrar med en årlig nettoomsättning på 208 Mkr.

Styrelsen föreslår en utdelning om 5,00 kr per aktie för räkenskapsåret 2017, en ökning med 16 procent.

ANDEL AV LATOURS TOTALA SUBSTANSVÄRDE **10 %**

ANDEL AV LATOURS PORTFÖLJ AV BÖRSNOTERADE AKTIER

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

KURSUTVECKLING SWECO-AKTIEN

NYCKELTAL SWECO

	Helår 2017	Helår 2016
Nettoomsättning, Mkr	16 887	16 531
Rörelseresultat[1], Mkr	1 492	1 336
Rörelsemarginal[1], %	8,8	8,1
Resultat efter finansnetto, Mkr	1 377	1 216
Resultat per aktie, kr	10,23	7,78
Soliditet, %	41,9	39,3
Utdelning per aktie[2], kr	5,00	4,30
Eget kapital per aktie, kr	50,09	45,37
Marknadsvärde per 31 dec, Mkr	22 104	21 981

[1] Justerad EBITA.
[2] Utdelning 2017 är föreslagen utdelning.

STÖRSTA ÄGARE 31 DECEMBER 2017

	A	B	C	Andel Totalt	Andel % av aktier	% av röster
Fam Nordström, bolag och familj	5 948 808	10 728 778		16 677 586	13,7	32,8
Investment AB Latour	1 375 605	31 246 875		32 622 480	26,8	21,0
Stiftelsen J. G. Richerts minne	1 991 260	67 832		2 059 092	1,7	9,3
NN Group		6 149 644		6 149 644	5,1	2,9
Odin Fonder		4 883 997		4 883 997	4,0	2,3
Swedbank Robur Fonder		4 161 924		4 161 924	3,4	1,9
SEB Investment Management		3 460 861		3 460 861	2,8	1,6
Lannebo Fonder		3 331 375		3 331 375	2,7	1,6
JPMorgan Chase		2 285 748		2 285 748	1,9	1,1
Anders Öhman	200 000	200 000		400 000	0,3	1,0
Övriga aktieägare	1 018 058	42 073 831		43 091 889	35,4	24,4
Återköpta aktier		1 959 223	500 000	2 459 223	2,0	–
Summa	10 533 731	110 550 088	500 000	121 583 819	100,0	100,0

NYCKELTAL AVSEENDE VÄRDERING OCH RISK[3]

EV/sales	1,4
EV/EBIT	15,8
P/E-tal	16,8
Net debt/EBIT	1,1

[3] Beräknat på sista betalkurs 2018-02-26. Exklusive jämförelse-förstörande poster.

Styrelsens ordförande: Johan Nordström

VD och koncernchef: Tomas Carlsson

Styrelseledamöter med anknytning till Latour: Anders G. Carlberg

www.swecogroup.com

TOMRA

TOMRA är ett världsledande företag inom teknik för sortering och återvinning. Företaget som grundades 1972 i Norge har idag verksamhet i 80 länder världen över och cirka 3 500 medarbetare. TOMRAs produkter och tjänster erbjuds inom två huvudsakliga affärsområden: TOMRA Collection Solutions och TOMRA Sorting Solutions.

TOMRA Collection Solutions omfattar lösningar för automatisk insamling av dryckesförpackningar med pant. TOMRA Sorting Solutions erbjuder sensorbaserad teknik för effektiv sortering inom exempelvis livsmedelsindustrin och gruvnäringen samt för återvinning.

2017 I KORTHET

TOMRAs nettoomsättning ökade med 12 procent till 7 432 MNOK. TOMRA Collection Solutions försäljningstillväxt var –5 (7) procent och TOMRA Sorting Solutions försäljning ökade med 40 (9) procent. Justerat för valutaeffekter och förvärv var tillväxten –5 respektive 9 procent. I TOMRA Sorting Solutions siffror ingår det i slutet av 2016 förvärvade Nya Zeeländska Compac Holding, med en årsomsättning på cirka 900 MNOK. EBITA uppgick till 1 068 MNOK och EBITA-marginalen till 14 (17) procent.

Styrelsen föreslår en utdelning om 2,35 NOK per aktie för räkenskapsåret 2017, en ökning med 12 procent.

ANDEL AV LATOURS TOTALA SUBSTANSVÄRDE **8 %**

ANDEL AV LATOURS PORTFÖLJ AV BÖRSNOTERADE AKTIER

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

KURSUTVECKLING TOMRA-AKTIEN

NYCKELTAL

TOMRA	Helår 2017	Helår 2016
Nettoomsättning, MNOK	7 432	6 610
Rörelseresultat[1], MNOK	1 068	1 119
Rörelsemarginal[1], %	14,4	16,9
Resultat efter finansnetto, MNOK	887	1 008
Resultat per aktie, NOK	4,14	4,68
Soliditet, %	54,5	58,9
Utdelning per aktie[2], NOK	2,35	2,10
Eget kapital per aktie, NOK	31,13	28,42
Marknadsvärde per 31 dec, Mkr	19 484	14 119

[1] EBITA.
[2] Utdelning 2017 är föreslagen utdelning.

STÖRSTA ÄGARE 31 DECEMBER 2017

	Andel Totalt	Andel % av aktier	% av röster
Investment AB Latour	39 000 000	26,3	26,4
Folketrygdfondet	8 679 393	5,9	5,9
The Bank of New York	7 845 000	5,3	5,3
Goldman Sachs & Co	4 298 374	2,9	2,9
SEB Investment Management	3 361 769	2,3	2,3
Clearstream Banking	2 585 774	1,7	1,8
Danske Capital AS	2 195 030	1,5	1,5
Nordea Nordic Small	2 149 276	1,5	1,5
Odin Norge	2 040 771	1,4	1,4
BNP Paribas Securities	1 995 070	1,3	1,4
Övriga aktieägare	73 413 281	49,6	49,8
Återköpta aktier	456 340	0,3	–
Summa	148 020 078	100,0	100,0

NYCKELTAL AVSEENDE VÄRDERING OCH RISK[3]

EV/sales	2,9
EV/EBIT	20,0
P/E-tal	28,6
Net debt/EBIT	0,5

[3] Beräknat på sista betalkurs 2018-02-26. Exklusive jämförelse-förstörande poster.

Styrelsens ordförande: Jan Svensson
VD och koncernchef: Stefan Ranstrand
Styrelseledamöter med anknytning till Latour: Jan Svensson
www.tomra.com

Troax

Troax är den ledande globala leverantören av områdesskydd som används inomhus. Troax metallbaserade högkvalitativa och innovativa nätpanelslösningar erbjuds inom marknadsområdena maskinskydd, lager samt förråd och erbjuder skydd för människor, egendom och processer.

Troax har en global organisation med stark säljstyrka samt effektiv logistikfunktion, vilket möjliggör lokal närvaro och korta leveranstider i 36 länder. Under 2017 hade koncernen närmare 670 medarbetare. Huvudkontoret är beläget i Hillerstorp i Sverige.

2017 I KORTHET

Nettoomsättningen ökade under året med 31 procent. Justerat för valuta och förvärv var ökningen 17 procent. Rörelseresultatet ökade till 30,6 MEUR, motsvarande en rörelsemarginal om 20,1 (21,8) procent.

Bland Troax fyra marknadssegment var utvecklingen särskilt stark i Kontinentaleuropa och Norden. Det mot slutet av 2016 förvärvade bolaget Folding Guard i USA, ökade omsättningen under året.

Styrelsen föreslår en utdelning om 4,25 kr per aktie för räkenskapsåret 2017, en ökning med 13 procent.

ANDEL AV LATOURS TOTALA SUBSTANSVÄRDE **3 %**

ANDEL AV LATOURS PORTFÖLJ AV BÖRSNOTERADE AKTIER

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

KURSUTVECKLING TROAX-AKTIEN

NYCKELTAL TROAX

	Helår 2017	Helår 2016
Nettoomsättning, MEUR	152,1	115,8
Rörelseresultat[1], MEUR	30,6	25,3
Rörelsemarginal[1], %	20,1	21,8
Resultat efter finansnetto, MEUR	25,4	21,4
Resultat per aktie, EUR	0,86	0,82
Soliditet, %	40,1	38,2
Utdelning per aktie[2], kr	4,25	3,75
Eget kapital per aktie, EUR	3,46	3,30
Marknadsvärde per 31 dec, Mkr	5 570	3 880

[1] EBIT.
[2] Utdelning 2017 är föreslagen utdelning.

NYCKELTAL AVSEENDE VÄRDERING OCH RISK[3]

EV/sales	3,7
EV/EBIT	18,3
P/E-tal	29,4
Net debt/EBIT	1,8

[3] Beräknat på sista betalkurs 2018-02-26.

STÖRSTA ÄGARE 31 DECEMBER 2017

	Andel Totalt	Andel % av aktier	% av röster
Investment AB Latour	6 020 000	30,1	30,1
Nordea Investment Funds	1 924 989	9,6	9,6
Svolder AB	1 300 000	6,5	6,5
Thomas Widstrand	1 149 260	5,7	5,7
Spiltan Fonder AB	880 320	4,4	4,4
Catella Fondförvaltning	875 381	4,4	4,4
Ola Österberg	537 871	2,7	2,7
KBC Equity Funds	357 566	1,8	1,8
BNYMSANV RE BNYMSANVLUX RE SLI	351 104	1,8	1,8
State Street Bank and Trust Client	319 692	1,6	1,6
Övriga aktieägare	6 283 817	31,4	31,4
Återköpta aktier	0	0	–
Summa	20 000 000	100,0	100,0

Styrelsens ordförande: Jan Svensson
VD och koncernchef: Thomas Widstrand
Styrelseledamöter med anknytning till Latour: Jan Svensson
www.troax.com

Delägda innehav

Förutom den helägda industrirörelsen och börsportföljen har Latour intressen i ett antal onoterade företag. Innehaven utgör dock endast cirka 1 procent av Latours substansvärde.

Genom åren har en delägd rörelsegren utvecklats där Latour är en av huvudägarna i onoterade företag i vilka ett helägt ägarförhållande av olika skäl inte varit möjligt. Bolagen har ofta samma kännetecken som många av Latours större innehav, det vill säga bolag med högt inslag av produktutveckling och med bra produkter i intressanta nischer.

Diamorph

Avancerade material för krävande tillämpningar

Diamorph levererar avancerade materiallösningar för särskilt krävande industriella tillämpningar. Diamorphkoncernen har en global kundbas med kunder i över 60 länder och knappt 300 medarbetare inom produktion och försäljning fördelade på två enheter i Storbritannien och Tjeckien. Säljpersonal finns också i Sverige, USA, Tyskland, Frankrike och Italien. Diamorphs avancerade material förekommer bland annat i tåg, ubåtar, vattenkraftstationer och byggnader världen över.

LATOURS ANDEL AV DIAMORPHS KAPITAL OCH RÖSTER

NETTOOMSÄTTNING

Neuffer

Ledande e-handelsaktör inom fönster och ytterdörrar

Neuffer Fenster + Türen marknadsför och säljer fönster och ytterdörrar via sina etablerade e-handelsportaler. Marknaden för byggnadsmaterial som säljs online växer stadigt och Neuffer har etablerat en stark position inom fönster och dörrsegmentet i Tyskland och Frankrike. Bolaget har cirka 50 medarbetare och huvudkontor i Stuttgart och är i en stark tillväxtfas med fokus på internationell expansion.

LATOURS ANDEL AV NEUFFERS KAPITAL OCH RÖSTER

NETTOOMSÄTTNING

Diamorphs avancerade materiallösningar säljs till kunder i över 60 länder.

Terratech levererar intelligenta, säkra och effektiva produkter för redskapsbärare.

Oxeon

Material som skapar unika fördelar för användarna

Oxeon utvecklar, tillverkar och marknadsför ett armeringstyg som vävs med spridda kolfiberband istället för garner. Företaget, som grundades 2003, har fyra patent på området. Oxeons armeringstyg marknadsförs under varumärket TeXtreme® och erbjuds till kunder inom kompositindustrin som har stora behov av minskad vikt i sina produkter. Kunder som använder TeXtreme® har kunnat minska vikten med 25–30 procent med bibehållen eller högre mekanisk prestanda.

LATOURS ANDEL AV OXEONS KAPITAL OCH RÖSTER

NETTOOMSÄTTNING

Terratech

Intelligenta produkter för grävmaskiner och redskapsbärare

Terratech är en expansiv industrigrupp fokuserad på att leverera intelligenta, säkra och effektiva produkter och tjänster för grävmaskiner och andra redskapsbärare. Gruppen består av två bolag, Steelwrist och SVAB Hydraulik, med sammanlagt cirka 150 medarbetare. Steelwrist utvecklar, tillverkar och säljer tillbehör som ökar effektivitet och säkerhet hos grävmaskiner. SVAB utvecklar produkter och lösningar inom hydraulik, styrelektronik och ergonomisk design för olika typer av arbetsfordon.

LATOURS ANDEL AV TERRATECHS KAPITAL OCH RÖSTER

NETTOOMSÄTTNING

ÅRSREDOVISNING 2017

Styrelsen och verkställande direktören för Investmentaktiebolaget Latour (publ) får härmed avge följande årsredovisning och koncernredovisning för 2017.

Förvaltningsberättelse 64

Koncernens resultaträkning 67

Koncernens balansräkning 68

Koncernens kassaflödesanalys 70

Förändring i koncernens eget kapital 71

Förändring av räntebärande nettoskuld 71

Moderbolagets resultaträkning 72

Moderbolagets balansräkning 73

Moderbolagets kassaflödesanalys 74

Förändring i moderbolagets eget kapital 74

Noter till de finansiella rapporterna 75

Förslag till vinstdisposition 103

Revisionsberättelse 104

Förvaltningsberättelse

KONCERNEN

Investment AB Latour är ett blandat investmentbolag. Latours investeringar består i huvudsak av en helägd industrirörelse indelad i fyra affärsområden och av en börsportfölj som består av tio innehav där Latour är huvudägare eller en av huvudägarna. Börsportföljen hade den 31 december 2017 ett marknadsvärde på 47,4 Mdr kr. Utöver ovanstående två verksamhetsgrenar innehar Latour en mindre portfölj av delägda innehav.

Koncerngemensam verksamhet bedrivs i Latours dotterbolag Nordiska Industri AB och Latour-Gruppen AB. I dotterbolaget Karpalunds Ångbryggeri AB bedrivs handel med aktier och andra värdepapper och i dotterbolaget Latour Förvaltning AB bedrivs förvaltning av värdepapper.

Förändringar i industrirörelsen

Latours ambition är att industrirörelsen ska växa med minst 10 procent årligen sett över en konjunkturcykel, genom en kombination av organisk tillväxt och förvärv. Ambitionen är att äga stabila industriföretag med egna produkter och med goda förutsättningar att internationaliseras.

I affärsområdena genomfördes sju förvärv under 2017 som sammanlagt tillför knappt 750 Mkr i omsättning, varav cirka 484 Mkr ingår i nettoomsättningen 2017.

Latour Industries genomförde fem förvärv under året. I april, via dotterbolaget REAC, förvärvades tyska AAT som är en ledande leverantör av elektriska produkter och lösningar för trappklättring och drivaggregat till den europeiska marknaden för mobilitetshjälpmedel (Mobility Rehab). Förvärvet ger REAC ett bredare produktsortiment, som blir en bra bas för fortsatt tillväxt inom intressanta marknadssegment. AAT omsätter cirka 18 MEUR på årsbasis och har 72 anställda. I maj förvärvades VIMEC i Italien, som är en ledande tillverkare av plattforms- och trapphissar. Förvärvet av VIMEC skedde som en naturlig följd av Latour Industries tidigare förvärv av svenska hisstillverkaren Aritco, som genomfördes våren 2016. VIMEC omsätter cirka 45 MEUR på årsbasis och har 166 anställda. I oktober förvärvades två mindre verksamheter. Dotterbolaget LSAB förvärvade sågklingstillverkaren Micor i Laholm. Micor har 19 anställda och en årlig omsättning på cirka 27 Mkr. Dotterbolaget BEMSIQ förvärvade resterande aktier i NODA, ett företag som specialiserat sig på att optimera belastningen i fjärrvärmenät. Affärsmodellen bygger på repetitiva licensavgifter. Bolaget har en årlig omsättning på cirka 5 Mkr och har 15 anställda. Slutligen förvärvade Latour Industries via dotterbolaget DENSIQ finska Hakaser Oy i december. Hakaser är specialiserade inom reparationer och underhåll av industriella ventiler för den finska processindustrin. Förvärvet var en del av DENSIQs strategi att stärka sin position som en fullservice-leverantör inom tätningsteknologi såväl som att förstärka bolagets geografiska räckvidd inom Norden. Hakaser omsätter 1,4 MEUR och har 8 anställda.

Swegon genomförde ett förvärv under året. I februari förvärvades irländska Safegard System Ltd. Safegard är den ledande leverantören i Storbritannien och på Irland av intelligenta styr- och kontrollsystem för rök- och brandspjäll. Safegards system används för att hantera rök i ventilationssystem i kommersiella byggnader såsom sjukhus, flygplatser och flervåningshus. Förvärvet har en naturlig koppling till Swegons tidigare förvärv av rök- och brandspjällstillverkaren Swegon Air Management i Storbritannien (f d Ruskin Air Management). Safegard har en årsomsättning på 8 MEUR och 24 anställda.

Slutligen förvärvade Hultafors Group i mars svenska Puvab AB. Puvab specialiserar sig inom skyddskläder för energibranschen och tillverkar även flamsäkra och ljusbågetestade skyddskläder för andra branscher. Produkterna är certifierade kläder av hög kvalitet med innovativ design för arbete under krävande arbetsförhållanden. Puvab har en årsomsättning på 42 Mkr och 49 anställda.

Ytterligare upplysning beträffande köp och försäljning av företag finns i not 45.

Förändringar i börsportföljen

Under året ökade kapitalandelen i Tomra Systems ASA till 26,3 procent efter förvärv av 689 000 aktier. Under tredje kvartalet gick Latour in som största ägare i Alimak Group när 14 461 809 aktier förvärvades, vilket motsvarar 26,7 procent av röster och kapital.

Förändringar i övriga innehav

En mindre tilläggsinvestering i delägda företag genomfördes under året då Latour-Gruppen under första kvartalet ökade sitt ägande i Diamorph, från 26,4 procent vid ingången av året till 28,2 procent vid utgången av året.

Händelser efter räkenskapsårets utgång

Latour upprättade i februari ett program som möjliggör utgivande av obligationer, ett s.k. Medium Term Note-program (MTN), med en ram som uppgår till 4 miljarder svenska kronor. Vid en efterföljande emission i början av mars emitterades tre obligationer om sammanlagt 2,5 miljarder kronor, vilka användes till att amortera lån ur befintliga kreditfaciliteter.

I övrigt har inga väsentliga händelser skett efter rapportperiodens utgång.

Resultat och finansiell ställning

Koncernens resultat efter finansiella poster uppgick till 3 069 (3 754) Mkr, varav realisationsvinster utgör 6 (890) Mkr. Efter skatt uppgick resultatet till 2 788 (3 670) Mkr, vilket motsvarar 4,37 (5,75) kronor per aktie. Härav utgör realisationsvinster 0,01 (1,68) kronor per aktie. Koncernens kassabehållning och likvida placeringar uppgick till 626 (1 307) Mkr. Räntebärande skulder exklusive pensionsskuld utgjorde 4 667 (2 738) Mkr. Koncernens nettolåneskuld, inklusive pensionsskulden, uppgick till 4 084 (1 446) Mkr. Soliditeten var 88 (90) procent räknat på redovisat eget kapital i förhållande till balansomslutningen, inklusive dolda övervärden i intresseföretagen. För ytterligare information, se tioårsöversikten sidan 115.

Investeringar
Under perioden har i materiella anläggningstillgångar investerats 268 (263) Mkr. Härav avser 145 (193) Mkr maskiner och inventarier, 29 (22) Mkr fordon och 94 (48) Mkr byggnader. Av årets investeringar avser 103 (79) Mkr anläggningstillgångar i nyförvärvade bolag.

MODERBOLAGET
Moderbolagets resultat efter finansiella poster uppgick till 1 078 (1 986) Mkr. Moderbolagets soliditet uppgick till 100 (100) procent.

Latouraktien
Den 21 juni genomfördes en aktiesplit 4:1. Antalet utestående aktier uppgick, efter avdrag för återköpta aktier, den 31 december 2017 till 638 848 000. Under 2017 förföll optionsprogrammet från 2013 och justerat för splitten såldes 302 000 återköpta aktier genom lösen av köpoptioner varefter Latour totalt innehar 992 000 B-aktier. Resterande optioner från optionsprogrammet 2013 löstes in till marknadsmässigt värde. Antalet utställda köpoptioner till ledande befattningshavare uppgick den 31 december 2017 till 1 062 000 stycken, vilket motsvarar rätten att förvärva 2 439 000 aktier. Härav ställdes 617 500 köpoptioner ut under året enligt mandat från årsstämman 2017. Under december omvandlades 26 584 A-aktier till B-aktier. Härefter är fördelningen av utgivna aktier 47 642 448 A-aktier och 592 197 552 B-aktier. Övriga upplysningar gällande aktien finns på sidorna 22 och 23 samt i not 35.

Personal
Medelantalet anställda i koncernen var 4 902 (4 244), varav i utlandet 3 108 (2 479). Uppgift om löner och ersättningar samt fördelning av antalet anställda lämnas i not 9.

Valutaexponering
Dotterbolagens försäljning och inköp i utländska valutor balanseras genom koncernens gemensamma finansfunktion. På balansdagen fanns terminssäkrade försäljningar uppgående till 355 Mkr. Terminssäkrade valutaköp uppgick till 105 Mkr, härutöver sker valutasäkring genom valutaklausuler vid större importaffärer. Med undantag av nettoförsäljning i NOK, GBP och EUR samt nettoköp av USD råder relativt god balans mellan köp och försäljning av utländska valutor. Se vidare not 34.

Risker i industrirörelsen
I egenskap av ägare till en diversifierad industrirörelse och till en börsportfölj som är fördelad på tio innehav, uppnår Latour med automatik en god risksprid för verksamheten. Koncernens kunder finns inom ett flertal branscher, med en viss övervikt för byggnadsindustrin. Inom byggnadsindustrin är försäljningen väl fördelad mellan nybyggnation och den så kallade ROT-sektorn. Vidare är det en relativt jämn fördelning mellan kommersiella lokaler, offentliga lokaler och bostäder. Styrelsen bedömer och utvärderar årligen Latours riskexponering genom en strukturerad riskanalys.

Finansiella risker
En beskrivning av finansiella instrument och riskhantering finns i not 34.

Transaktioner med närstående
Några transaktioner med närstående som väsentligen påverkat koncernens resultat och ställning finns inte utöver lämnad utdelning.

Styrelsens arbete
Styrelsen i Latour består av åtta ordinarie ledamöter inklusive verkställande direktören. Inga suppleanter finns. Samtliga ledamöter är valda för ett år. Med undantag av verkställande direktören innehar ingen ledamot något operativt uppdrag i koncernen. Sekreterare i styrelsen är koncernens CFO. Vid årsstämman 2017 valdes Olle Nordström till styrelsens ordförande.

Styrelsens ledamöter representerar sammanlagt 80 procent av bolagets röstandel och 77 procent av dess kapitalandel. De anställda utövar sin representation i dotterbolaget Latour-Gruppen AB, som är moderbolag till de helägda bolagen inom industrirörelsen. De är därför inte representerade i investmentbolagets styrelse.

Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning som reglerar styrelsens sammanträden, ärenden som ska tas upp vid dessa sammanträden, arbetsfördelning mellan styrelsen och verkställande direktören samt vissa övriga frågor. I instruktion till verkställande direktören regleras dennes arbetsuppgifter och rapporteringsskyldighet gentemot styrelsen.

Styrelsen har hittills under verksamhetsperioden haft fyra ordinarie möten utöver det konstituerande mötet och fem extra styrelsemöten. Två av styrelsens ledamöter har varit förhindrade att närvara vid ett tillfälle och en av styrelsens ledamöter har varit förhindrad att närvara vid tre tillfällen, i övrigt har styrelsen varit fulltalig.

Vid två möten har bolagets revisor deltagit och lämnat redogörelse för iakttagelser vid den granskning som gjorts.

Bland de frågor som behandlats i styrelsen finns strategiska förändringar i börsportföljen, förvärv och försäljning av dotterbolag, bolagets riskexponering, budgetar och prognos för dotterbolagen samt ekonomisk uppföljning av verksamheten.

Genom ordförandens försorg har styrelsen utvärderat sitt arbete och samtliga ledamöter har härvid lämnat sina synpunkter.

Bolagsstyrningsrapport återfinns på sidorna 108–110.

Riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare
Vid 2017 års årsstämma antogs följande riktlinjer: Ersättning till verkställande direktör och övriga ledande befattningshavare utgörs av grundlön, rörlig ersättning och pension.

Med andra ledande befattningshavare avses koncernledning och affärsområdeschefer. Den rörliga ersättningen baseras på uppnådda mål och kan uppgå till 0–100 procent av grundlönen. För att främja långsiktighet ska styrelsen, utöver den årliga rörliga ersättningen, också kunna besluta om ersättningar som är kopplade till affärsområdenas långsiktiga värdeutveckling över en period som omfattar tre år maximerat till en tredjedel av grundlönen per år under treårsperioden.

Verkställande direktören har rätt att gå i pension vid 62 års ålder, varefter pension utgår med 60 procent av grundlönen i tre år. För övriga ledande befattningshavare är pensionsåldern 65 år.

Styrelsen har vidare rätt att bevilja att ersättning till bolagsledningen ska kunna kompletteras med aktierelaterade incitamentsprogram, exempelvis köpoptionsprogram, under förutsättning att dessa gynnar det långsiktiga engagemanget för verksamheten och förutsatt att de ges ut på marknadsmässiga villkor.

Styrelsens förslag till riktlinjer för tiden från nästa årsstämma presenteras i samband med kallelse till årsstämman 2018. De föreslagna riktlinjerna innebär ett förtydligande samt en mindre förändring jämfört med de riktlinjer som beslutades på årsstämman 2017. Verkställande direktören har rätt till 60 procent av grundlönen vid pension från 62 års ålder med tillhörande pensionspremier som fortsätter att utbetalas som om anställningen fortsätter med full lön. Det föreslås att styrelsen får frångå de av årsstämman beslutade riktlinjerna, om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl för det.

Hållbarhetsredovisning

Hållbarhetsfrågor har alltid haft en central plats inom Latour, oavsett om det har varit uttalat eller inte. Under 2017 har hållbarhetsarbetet fortsatt och om detta redovisas i Latours hållbarhetsrapport på sidorna 12–19. Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten återfinns på sidan 107.

Miljöpåverkan

Latourkoncernens helägda företag bedriver tillståndspliktig och anmälningspliktig verksamhet enligt miljöbalken. Verksamheten i Sverige är tillståndspliktig i två av koncernens dotterbolag och anmälningspliktig i åtta av dotterbolagen. De tillstånds- och anmälningspliktiga bolagen finns inom verksamheter för produktion inom verkstadsindustri. Miljöpåverkan sker genom utsläpp till luft och till kommunala reningsanläggningar.

Samtliga berörda bolag innehar erforderliga tillstånd och har efterlevt gällande krav för sin verksamhet.

Förslag till utdelning och vinstdisposition

Styrelsen föreslår årsstämman att besluta om en höjd ordinarie utdelning till 2,25 (2,00) kr per aktie, vilket i absoluta tal motsvarar en utdelning om 1 437 Mkr.

Styrelsens förslag till vinstdisposition redovisas i sin helhet på sidan 103.

Utsikter för år 2018

2017 fortsatte med en stabil efterfrågan, och med bra organisk tillväxt. Marknadsutvecklingen i Europa har varit bra, med särskilt stark utveckling i Norden. Samtidigt som marknadsutvecklingen varit bra bör man påminna sig att den fina utvecklingen understötts av expansiva penningmarknadsåtgärder från ledande riksbanker och ECB under ett antal år.

Latour har visat en bra resultatutveckling, och de åtgärder och förvärv som genomförts medför goda förutsättningar för en fortsatt positiv resultatutveckling framöver.

Någon prognos för 2018 lämnas inte.

Koncernens resultaträkning

Mkr	Not	2017	2016
Nettoomsättning	3, 4	9 930	8 344
Kostnad för sålda varor		–5 885	–4 859
Bruttoresultat		**4 045**	**3 485**
Försäljningskostnader		–1 856	–1 615
Administrationskostnader		–837	–663
Forsknings- och utvecklingskostnader		–286	–229
Övriga rörelseintäkter	12	141	106
Övriga rörelsekostnader	12	–82	–63
Rörelseresultat	5–11	**1 125**	**1 021**
Resultat från andelar i intresseföretag	13	2 006	2 676
Resultat från aktieförvaltningen	14	10	101
Förvaltningskostnader		–18	–16
Resultat före finansiella poster		**3 123**	**3 782**
Finansiella intäkter	15	137	83
Finansiella kostnader	16	–191	–111
Resultat efter finansiella poster		**3 069**	**3 754**
Skatter	17	–281	–267
Årets resultat från kvarvarande verksamhet		**2 788**	**3 487**
Resultat från avyttringsgrupp som innehas för försäljning och avvecklad verksamhet		0	183
Årets resultat		**2 788**	**3 670**
Hänförligt till:			
Moderbolagets aktieägare		2 793	3 673
Innehav utan bestämmande inflytande		–5	–3
Resultat per aktie, räknat på resultat från kvarvarande verksamhet hänförligt till moderbolagets aktieägare	35		
Före utspädning		4,37 kr	5,46 kr
Efter utspädning		4,36 kr	5,44 kr
Resultat per aktie, räknat på resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare	35		
Före utspädning		4,37 kr	23,01 kr
Efter utspädning		4,36 kr	22,93 kr

Rapport över totalresultat

Mkr		2017	2016
Årets resultat		**2 788**	**3 670**
Övrigt totalresultat:			
Poster som inte ska återföras i resultaträkningen			
Omvärdering av nettopensionsförpliktelser		–7	2
		–7	**2**
Poster som senare kan återföras i resultaträkningen			
Omräkningsdifferenser		72	134
Årets förändring av verkligt värdereserv		–72	–98
Årets förändring av säkringsreserver		–34	–59
Upplösning av reserv för fond- och kupongaktier		0	5
Andel av intresseföretags övriga totalresultat		–436	565
		–470	**547**
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	38	**–477**	**549**
Årets totalresultat		**2 311**	**4 219**
Hänförligt till:			
Moderbolagets aktieägare		2 316	4 222
Innehav utan bestämmande inflytande		–5	–3

Koncernens balansräkning

Mkr	Not	2017	2016
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	18	6 006	5 243
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader	19	378	313
Mark och markanläggningar	20	18	18
Maskiner	21	279	268
Inventarier	22	190	183
Pågående nyanläggningar och förskott	23	20	29
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i intresseföretag	25	16 043	13 277
Börsaktier	26	323	394
Andra långfristiga värdepappersinnehav	27	9	0
Andra långfristiga fordringar	28	32	24
Uppskjuten skattefordran	38	101	88
		23 399	19 837
Omsättningstillgångar			
Varulager m.m.	29		
Råvaror och förnödenheter		549	375
Varor under tillverkning		96	104
Färdiga varor och handelsvaror		764	640
Förskott till leverantörer		6	5
Börsaktier, handel	30	40	40
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	31	1 637	1 412
Aktuell skattefordran		125	103
Derivatinstrument	32	–	25
Övriga kortfristiga fordringar		113	84
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		102	116
Likvida medel	33	*626*	*1 307*
		4 058	4 211
Summa tillgångar		27 457	24 048

Koncernens balansräkning

Mkr	Not	2017	2016
EGET KAPITAL			
Kapital och reserver som kan hänföras till moderbolagets aktieägare	35		
Aktiekapital		133	133
Återköpta egna aktier		–72	–72
Reserver		357	394
Balanserade vinstmedel		19 827	18 757
		20 245	19 212
Innehav utan bestämmande inflytande		102	107
Summa eget kapital		20 347	19 319
SKULDER			
Långfristiga skulder			
Pensionsförpliktelser	37	74	39
Uppskjuten skatteskuld	38	270	246
Övriga avsättningar	39	121	101
Räntebärande skulder	40	521	696
		986	1 082
Kortfristiga skulder			
Checkräkningskredit	41	151	52
Skulder till kreditinstitut	34	3 995	1 990
Förskott från kunder		94	56
Leverantörsskulder		807	616
Aktuell skatteskuld		160	133
Övriga avsättningar	39	12	14
Derivatinstrument	32	20	20
Övriga skulder		224	186
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	42	661	580
		6 124	3 647
Summa skulder		7 110	4 729
Summa eget kapital och skulder		27 457	24 048

Koncernens kassaflödesanalys

Mkr	Not	2017	2016
Rörelseresultat		1 125	1 021
Avskrivningar		194	167
Realisationsresultat		2	14
Övriga justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		–37	–9
Betalad skatt		–253	–250
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapitalet		**1 031**	**943**
Förändring av rörelsekapitalet			
Varulager		–185	–52
Kundfordringar		–115	–151
Kortfristiga fordringar		19	–33
Kortfristiga rörelseskulder		177	108
		–104	**–128**
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**927**	**815**
Investeringar			
Förvärv av dotterföretag	45	–662	–1 098
Försäljning av dotterföretag		7	0
Förvärv av anläggningstillgångar		–218	–207
Försäljning av anläggningstillgångar		27	6
Kassaflöde från investeringar		**–846**	**–1 299**
Aktieförvaltningen			
Erhållen utdelning		862	741
Förvaltningskostnader m.m.		–18	–24
Förvärv av börsaktier m.m.		–68	–250
Förvärv av aktier i intresseföretag		–2 018	–261
Försäljning av börsaktier		68	343
Försäljning av aktier i intressebolag		0	1 240
Kassaflöde från aktieförvaltningen		**–1 174**	**1 789**
Kassaflöde efter investeringar och aktieförvaltningen		**–1 093**	**1 305**
Finansiella betalningar			
Erhållen ränta		133	18
Betald ränta		–190	–50
Nettoförändring låneskuld	36	1 733	–420
Lämnad utdelning		–1 277	–1 077
Nyttjande av köpoptioner		–9	–19
Utställda köpoptioner		6	5
Kassaflöde från finansiella betalningar		**396**	**–1 543**
Kassaflöde från avyttringsgrupp som innehas för försäljning		**0**	**658**
Förändring av likvida medel		**–697**	**420**
Likvida medel vid årets början		1 307	859
Kursdifferens i likvida medel		16	28
Likvida medel vid årets slut	33	626	1 307

Förändring i koncernens eget kapital

		Hänförligt till moderbolagets aktieägare					
	Not	Aktie-kapital	Återköpta egna aktier	Reserver	Balanserade vinstmedel	Innehav utan bestämmande-inflytande	Totalt
Ingående eget kapital 2016-01-01	35	133	–58	417	15 588	0	16 080
Summa totalresultat				–23	4 245	–3	4 219
Förändring av innehav utan bestämmande inflytande						110	110
Nyttjande av köpoptioner			29		–4		25
Utställda köpoptioner					5		5
Återköpta egna aktier			–43				–43
Utdelningar					–1 077		–1 077
Utgående balans 2016-12-31		**133**	**–72**	**394**	**18 757**	**107**	**19 319**
Ingående balans 2017-01-01	35	133	–72	394	18 757	107	19 319
Summa totalresultat				–37	2 350	–2	2 311
Förändring av innehav utan bestämmande inflytande					–1	–3	–4
Nyttjande av köpoptioner			37		–9		28
Utställda köpoptioner					7		7
Återköpta egna aktier			–37				–37
Utdelningar					–1 277		–1 277
Utgående eget kapital 2017-12-31		**133**	**–72**	**357**	**19 827**	**102**	**20 347**

Förändring av koncernens räntebärande nettoskuld

Mkr	2016-12-31	Förändring av likvida medel	Förändring av lån	Andra förändringar	2017-12-31
Fordringar	24			8	32
Likvida medel	1 307	–681			626
Pensionsförpliktelser	–39			–36	–75
Långfristiga skulder	–696		175		–521
Utnyttjad checkkredit	–52		–99		–151
Kortfristiga skulder	–1 990		–2 005		–3 995
Räntebärande nettoskuld	**–1 446**	**–681**	**–1 929**	**–28**	**–4 084**

Moderbolagets resultaträkning

Mkr	Not	2017	2016
Resultat från andelar i koncernföretag – utdelning		425	–
Resultat från andelar i intresseföretag	13	666	1 996
Resultat från aktieförvaltningen		–	1
Förvaltningskostnader		-13	-10
Resultat före finansiella poster		**1 078**	**1 987**
Ränteintäkter och liknande resultatposter		–	–
Räntekostnader och liknande resultatposter	16	–	-1
Resultat efter finansiella poster		**1 078**	**1 986**
Skatter	17	–	–
Årets resultat		**1 078**	**1 986**

Rapport över totalresultat för moderbolaget

Mkr	Not	2017	2016
Årets resultat		1 078	1 986
Övrigt totalresultat:			
Poster som senare kan återföras till resultaträkningen			
Årets förändring av verkligt värdereserv		–	–
Övrigt totalresultat, netto efter skatt		0	0
Årets totalresultat		**1 078**	**1 986**

Moderbolagets balansräkning

Mkr	Not	2017	2016
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i dotterföretag	24	2 246	2 246
Andelar i intresseföretag	25	7 414	5 405
Fordran på koncernföretag		448	2 653
		10 108	10 304
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Fordran på koncernföretag			
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		2	2
Likvida medel		0	5
		2	7
Summa tillgångar		10 110	10 311
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	35		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		133	133
Andra fonder		96	96
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		8 800	8 093
Årets resultat		1 078	1 986
		10 107	10 308
Avsättningar			
Pensionsförpliktelser		–	–
		0	0
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut		–	–
Övriga räntefria skulder		–	–
		0	0
Kortfristiga skulder			
Skulder till koncernföretag		–	–
Övriga skulder		3	3
		3	3
Summa eget kapital och skulder		10 110	10 311

Moderbolagets kassaflödesanalys

Mkr	Not	2017	2016
Kortfristiga rörelsefordringar		0	0
Kortfristiga rörelseskulder		1	-1
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**1**	**-1**
Aktieförvaltningen			
Erhållen utdelning		665	565
Förvaltningskostnader m.m.		-12	-9
Förvärv av börsaktier m.m.		-2 009	-138
Försäljning av börsaktier		0	1 497
Kassaflöde från aktieförvaltningen		**-1 356**	**1 915**
Kassaflöde efter investeringar och aktieförvaltningen		**-1 355**	**1 914**
Finansiella betalningar			
Erhållen ränta		0	0
Betald ränta		0	-1
Nyupplåning		2 205	178
Erhållen utdelning från dotterföretag		425	–
Lämnat aktieägartillskott		0	-1 000
Återköp av egna aktier		-9	-19
Lämnad utdelning		-1 277	-1 077
Utställda köpoptioner		6	5
Kassaflöde från finansiella betalningar		**1 350**	**-1 914**
Förändring av likvida medel		**-5**	**0**
Likvida medel vid årets början		5	5
Likvida medel vid årets slut		0	5

Förändring i moderbolagets eget kapital

			Andra fonder			
Mkr	**Not**	**Aktiekapital**	**Reservfond**	**Fond för verkligt värde**	**Balanserad vinst**	**Totalt**
Utgående balans 2015-12-31	35	133	96	0	9 178	9 407
Summa totalresultat					1 986	1 986
Lämnad utdelning					-1 077	-1 077
Lösen reserv för fond-och kupongaktier					5	5
Återköp av egna aktier					-43	-43
Nyttjande av köpoptioner					25	25
Utställda köpoptioner					5	5
Utgående balans 2016-12-31	35	133	96	0	10 079	10 308
Summa totalresultat					1 078	1 078
Lämnad utdelning					-1 277	-1 277
Återköp av egna aktier					-37	-37
Nyttjande av köpoptioner					28	28
Utställda köpoptioner					7	7
Utgående balans 2017-12-31		133	96	0	9 878	10 107

Noter till de finansiella rapporterna

(Belopp i Mkr om inget annat anges)

NOT 1 Allmän information

Investment AB Latour (publ), org. nr 556026-3237, är ett blandat investmentbolag med en helägd industrirörelse och en börsportfölj som består av tio betydande innehav.

Moderbolaget är ett publikt aktiebolag med säte i Göteborg. Huvudkontorets adress är J A Wettergrens gata 7, Box 336, 401 25 Göteborg. Moderbolaget är noterat på listan för stora bolag på Nasdaq OMX Stockholm.

Styrelsen och verkställande direktören har godkänt denna koncernredovisning den 16 mars 2018 för offentliggörande. Årsredovisningen och koncernredovisningen kommer att föreläggas årsstämman den 9 maj 2018 för fastställande.

NOT 2 Redovisningsprinciper

Förutsättningar vid upprättande av koncernens finansiella rapporter
Koncernredovisningen för Investment AB Latour har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standard Board (ISAB) samt tolkningsuttalanden från International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC) som har godkänts av EU. Vidare har Årsredovisningslagen (ÅRL) och RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner tillämpats.

Koncernredovisningen har upprättats enligt anskaffningsvärdemetoden förutom vad beträffar omvärderingar av finansiella tillgångar som kan säljas samt finansiella tillgångar och skulder (inklusive derivatinstrument) värderade till verkligt värde via resultaträkningen.

Att upprätta rapporter i överensstämmelse med IFRS kräver användning av en del viktiga redovisningsmässiga uppskattningar. Vidare krävs att ledningen gör vissa bedömningar vid tillämpningen av företagets redovisningsprinciper. De områden som innefattar en hög grad av bedömning, som är komplexa eller sådana områden där antaganden och uppskattningar är av väsentlig betydelse för koncernredovisningen anges i not 48.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i de fall som anges nedan under avsnittet ”Moderbolagets redovisningsprinciper”. De avvikelser som förekommer mellan moderbolagets och koncernens principer föranleds av begränsningar i möjligheten att tillämpa IFRS i moderbolaget till följd av ÅRL och Tryggandelagen samt i vissa fall av skatteskäl.

Nya och ändrade redovisningsprinciper
Nya och ändrade standarder är för första gången obligatoriska för det räkenskapsår som började 1 januari 2017.
Inga nya redovisningsprinciper gällande från 1 januari 2017 har väsentligen påverkat Investment AB Latours finansiella resultat eller ställning.

Nya standarder, ändringar och tolkningar av befintliga standarder som ännu inte har trätt i kraft och som inte har tillämpats i förtid.
Ett antal nya standarder och tolkningar träder i kraft för räkenskapsår som börjar efter 1 januari 2017 och har inte tillämpats vid upprättandet av denna finansiella rapport. Inga av dessa förväntas ha någon väsentlig inverkan på koncernens finansiella rapporter med undantag av de som följer nedan:

IFRS 9 ”Finansiella instrument” hanterar klassificering, värdering och redovisning av finansiella tillgångar och skulder. Den ersätter de delar av IAS 39 som hanterar klassificering och värdering av finansiella instrument. IFRS 9 behåller en blandad värderingsansats men förenklar denna ansats i vissa avseenden. Det kommer att finnas 3 värderingskategorier för finansiella tillgångar, upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde över övrigt totalresultat och verkligt värde över resultaträkningen. IFRS 9 inför också en ny modell för beräkning av kreditförlustreserv som utgår från förväntade kreditförluster. För finansiella skulder ändras inte klassificeringen och värderingen förutom i det fall då en skuld redovisas till verkligt värde över resultaträkningen baserat på verkligt värde-alternativet. IFRS 9 minskar kraven för tillämpning av säkringsredovisning. Standarden ska tillämpas för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2018. För Latour har den nya redovisningsstandarden begränsad påverkan på redovisningen av finansiella instrument. Inga effekter har påvisats när det gäller klassificering och värdering. Avseende nedskrivningar, anses påverkan från nedskrivningsmodellen för förväntade kreditförluster vara oväsentlig. Ingen påverkan kan påvisas när det gäller säkringsredovisningen. Eftersom effekterna är oväsentliga påverkas inte övergången till den ingående balansen för 2018.

IFRS 15 ”Revenue from contracts with customers” reglerar hur redovisning av intäkter ska ske. De principer som IFRS 15 bygger på ska ge användare av finansiella rapporter mer användbar information om företagets intäkter. Den utökade upplysningsskyldigheten innebär att information om intäktsslag, tidpunkt för reglering, osäkerheter kopplade till intäktsredovisning samt kassaflöde hänförligt till företagets kundkontrakt ska lämnas. En intäkt ska enligt IFRS 15 redovisas när kunden erhåller kontroll över den försålda varan eller tjänsten och har möjlighet att använda och erhåller nyttan från varan eller tjänsten. Förtida tillämpning är tillåten. Latour har valt framåtriktad tillämpning vilket innebär att jämförelseåret inte behöver räknas om. Vår analys av effekten av övergången till IFRS 15 visar på att det inte kommer att bli några materiella ändringar avseende identifiering av prestationsåtaganden eller fördelning av transaktionspriset på prestationsåtaganden och inte heller avseende tidpunkten för redovisning av intäkter när prestationsåtaganden har uppfyllts. Detta innebär att intäktsredovisningen enligt IFRS 15 inte kommer påverkas materiellt jämfört med intäktsredovisningen enligt nuvarande standarder.

IFRS 16 ”Leases” kräver att tillgångar och skulder hänförliga till alla leasingavtal, med några undantag, redovisas i balansräkningen. Denna redovisning baseras på synsättet att leasetagaren har en rättighet att använda en tillgång under en specifik tidsperiod och samtidigt en skyldighet att betala för denna rättighet. Redovisningen för leasegivaren kommer i allt väsentligt att vara oförändrad. Standarden är tillämplig för räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 2019 eller senare. Förtida tillämpning är tillåten. Koncernen kommer under våren 2018 att utvärderat effekterna av införandet av standarden.

Inga andra av de IFRS eller IFRIC-tolkningar som ännu inte har trätt i kraft, väntas ha någon väsentlig inverkan på koncernen.

Koncernredovisning
Dotterföretag
Dotterföretag är alla företag över vilka koncernen har bestämmande inflytande. Koncernen kontrollerar ett företag när den exponeras för eller har rätt till rörlig avkastning från sitt innehav i företaget och har möjlighet att påverka avkastningen genom sitt inflytande i företaget.

Förvärv av bolag redovisas enligt förvärvsmetoden. Denna metod innebär att eget kapital, inklusive kapitaldel i de obeskattade reserver som fanns i dotterbolaget vid förvärvstillfället elimineras i sin helhet. Följaktligen ingår endast resultat uppkomna efter förvärvstidpunkten i koncernens egna kapital.

Köpeskillingen för förvärvet av ett dotterföretag utgörs av verkligt värde på överlåtna tillgångar, skulder och de aktier som emitterats av koncernen. I köpeskillingen ingår även verkligt värde på alla tillgångar eller skulder som är en följd av en överenskommelse om villkorad köpeskilling. Om det koncernmässiga anskaffningsvärdet för aktierna överstiger det i förvärvsanalysen upptagna värdet av bolagets nettotillgångar, redovisas skillnaden som koncernmässig goodwill. Om anskaffningskostnaden understiger verkligt värde för det förvärvade dotterföretagets nettotillgångar och eventualförpliktelser, redovisas mellanskillnaden direkt i resultaträkningen. Förvärvsrelaterade kostnader kostnadsförs när de uppstår. Identifierbara förvärvade tillgångar och

Forts.

Not 2 forts.

övertagna skulder i ett rörelseförvärv värderas inledningsvis till verkliga värden på förvärvsdagen. För varje förvärv avgör koncernen om alla innehav utan bestämmande inflytande i det förvärvade företaget redovisas till verkligt värde eller till innehavets proportionella andel av det förvärvade företagets nettotillgångar.

Under året förvärvade bolag inkluderas i koncernredovisningen med belopp avseende tiden efter förvärvet. Resultat från under året sålda bolag har inkluderats i koncernens resultaträkning för tiden fram till tidpunkten för avyttringen.

Latours utländska koncernföretags tillgångar och skulder omräknas till balansdagens kurs. Samtliga poster i resultaträkningen omräknas till årets genomsnittskurs. Omräkningsdifferenser förs direkt till koncernens eget kapital.

Koncerninterna transaktioner, balansposter, intäkter och kostnader på transaktioner mellan koncernföretag elimineras. Vinster och förluster som resulterar från koncerninterna transaktioner och som är redovisade i tillgångar elimineras också.

Intresseföretag

Intresseföretag är alla de företag där koncernen har ett betydande men inte bestämmande inflytande, vilket i regel gäller för aktieinnehav som omfattar mellan 20 procent och 50 procent av rösterna.

Latour äger aktier i AB Fagerhult motsvarande 49 procent av rösterna. Ledningen har gjort bedömningen att man inte har bestämmande inflytande över Fagerhult och att innehavet därmed behandlas som intresseföretag. Ställningstagandet baseras på följande faktorer:
Även om Latour har ett betydande ägarintresse så föreligger det ett antal andra stora aktieägare där de tre största förutom Latour har ca 21 procent, varav 2 av dessa aktieägare också är representerade i valberedningen. Fagerhults styrelse bedrivs som en professionell styrelse med en majoritet av ledamöter som inte har anknytning till Latour. Fagerhult drivs som ett helt självständigt företag och inte som ett integrerat företag. Bolagens ledningsfunktioner är helt separerade från varandra och det finns överhuvudtaget inte något utbyte eller andra praktiska förhållanden som antyder att Fagerhults företagsledning rapporterar till Latour.

Innehav i intresseföretag redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Denna metod innebär att det i koncernen bokförda värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt eventuella restvärden på koncernmässiga över- och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som ”Andelar i intresseföretagens resultat” koncernens andel i intresseföretagens resultat efter skatt justerat för eventuella avskrivningar på eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden.

När koncernen inte längre har ett bestämmande eller betydande inflytande, omvärderas varje kvarvarande innehav till verkligt värde och ändringen i redovisat värde redovisas i resultaträkningen. Det verkliga värdet används som det första redovisade värdet och utgör grund för den fortsatta redovisningen av det kvarvarande innehavet som intresseföretag, joint venture eller finansiell tillgång. Alla belopp avseende den avyttrade enheten som tidigare redovisats i övrigt totalresultat, redovisas som om koncernen direkt hade avyttrat de hänförliga tillgångarna eller skulderna. Detta kan medföra att belopp som tidigare redovisats i övrigt totalresultat omklassificeras till resultatet.

Om ägarandelen i ett intresseföretag minskar men ett betydande inflytande ändå kvarstår, omklassificeras, i de fall det är relevant, bara en proportionell andel av de belopp som tidigare redovisats i övrigt totalresultat till resultatet.

Nettoomsättning

Som nettoomsättning redovisas fakturerad försäljning exkl. mervärdesskatt och efter avdrag för varurabatter och liknande intäktsreduktioner men före avdrag för leveranskostnader. Försäljning redovisas efter att koncernen har överfört de avgörande riskerna och nyttan som sammanhänger med äganderätten till sålda varor till köparen och ingen dispositionsrätt eller möjlighet till faktisk kontroll över godset kvarstår. Intäkter från försäljning av tjänster redovisas när tjänsten har utförts. Koncernen tillämpar i förekommande fall successiv vinstavräkning (se nedan). Koncernens omsättning består till huvudsak av varuförsäljning.

Pågående arbete

För utförda tjänsteuppdrag respektive entreprenaduppdrag redovisas inkomsten och de utgifter som är hänförliga till uppdraget som intäkt respektive kostnad i förhållande till uppdragets färdigställandegrad på balansdagen (successiv vinstavräkning). Ett uppdrags färdigställandegrad bestäms genom att nedlagda utgifter på balansdagen jämförs med beräknade totala utgifter. I de fall utfallet av ett tjänsteuppdrag eller entreprenaduppdrag inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, redovisas intäkter endast i den utsträckning som motsvaras av de uppkomna uppdragsutgifter som sannolikt kommer att ersättas av beställaren. En befarad förlust på ett uppdrag redovisas omgående som kostnad.

Övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader

Som övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader redovisas intäkter och kostnader från aktiviteter utanför ordinarie verksamhet. Se not 12.

Finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter och kostnader består av ränteintäkter och räntekostnader, utdelningsintäkter samt orealiserade och realiserade valutakursförluster och -vinster.

Ränteintäkter på fordringar och räntekostnader på skulder beräknas med tillämpning av effektivräntemetoden. Räntekostnader belastar resultatet i den period till vilken de hänför sig oavsett hur de upplånade medlen använts. Räntekostnader inkluderar transaktionskostnader för lån vilka har periodiserats över lånets löptid vilket även gäller eventuell skillnad mellan mottagna medel och återbetalningsbelopp. Utdelningsintäkt redovisas när utdelning fastställts och rätten att erhålla betalning bedöms som säker.

Lånekostnader

Lånekostnader som avser produktion av en tillgång för vilken lånekostnader kan inräknas i anskaffningsvärdet aktiveras under den tid som krävs att slutföra arbetet och färdigställa tillgången för dess avsedda användning. Övriga lånekostnader kostnadsförs när de uppkommer.

Varulager

Varulagren redovisas till det lägre av anskaffningskostnad och nettoförsäljningsvärde, där anskaffningsvärdet beräknas med tillämpning av FIFU-metoden eller, alternativt, vägd genomsnittlig kostnad om denna är en god approximation av FIFU. Nettoförsäljningsvärdet är det uppskattade försäljningspriset i den löpande verksamheten, med avdrag för tillämpliga rörliga försäljningskostnader. Värdet på färdiga varor och varor under tillverkning omfattar råvaror, direkt arbete, övriga direkta kostnader och produktionsrelaterade omkostnader. Separata inkuransavskrivningar görs. Vid bedömning av nettoförsäljningsvärden tas hänsyn till artiklarnas ålder och omsättningshastighet. Förändring mellan årets in- och utgående inkuransreserv påverkar i sin helhet rörelseresultatet.

Omräkning av utländska valutor

Funktionell valuta och rapportvaluta

Poster som ingår i de finansiella rapporterna för de olika enheterna i koncernen är värderade i den valuta som används i den ekonomiska miljö där respektive företag huvudsakligen är verksamt (funktionell valuta). I koncernredovisningen används svenska kronor, som är moderbolagets funktionella valuta och rapportvaluta.

Transaktioner och balansposter

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan enligt de valutakurser som gäller på transaktionsdagen. Valutakursvinster och -förluster som uppkommer vid betalning av sådana transaktioner och vid omräkning av monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta till balansdagens kurs, redovisas i resultaträkningen. Undantag är då transaktionerna utgör säkringar som uppfyller villkoren för säkringsredovisning av kassaflöden eller av nettoinvesteringar, då vinster/förluster redovisas i eget kapital.

Omräkningsdifferenser för icke-monetära poster, såsom aktier som värderas till verkligt värde via resultaträkningen, redovisas som en del av verkligt värdevinst/-förlust. Omräkningsdifferenser för icke-monetära poster, såsom aktier som klassificeras som finansiella tillgångar som kan säljas, förs till reserv för verkligt värde i eget kapital.

Koncernföretag

Resultat och finansiell ställning för alla koncernföretag (av vilka inget har en höginflationsvaluta) som har en annan funktionell valuta än rapportvalutan, omräknas till koncernens rapportvaluta enligt följande:

- tillgångar och skulder för var och en av balansräkningarna omräknas till balansdagskurs,
- intäkter och kostnader för var och en av resultaträkningarna omräknas till genomsnittlig valutakurs (såvida denna genomsnittliga kurs

Not 2 forts.

inte är en rimlig approximation av den ackumulerade effekten av de kurser som gäller på transaktionsdagen, i vilket fall intäkter och kostnader omräknas per transaktionsdagen) och
- alla valutakursdifferenser som uppstår redovisas som en separat del av eget kapital.

Vid konsolideringen förs valutakursdifferenser, som uppstår till följd av omräkning av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter och av upplåning och andra valutainstrument som identifierats som säkringar av sådana investeringar, till eget kapital. Vid avyttring av en utlandsverksamhet redovisas sådana kursdifferenser i resultaträkningen som en del av realisationsvinsten/-förlusten.

Goodwill och justeringar av verkligt värde som uppkommer vid förvärv av en utlandsverksamhet behandlas som tillgångar och skulder hos denna verksamhet och omräknas till balansdagens kurs.

Materiella anläggningstillgångar

Byggnader och mark innefattar huvudsakligen fabriker, lagerlokaler och kontor. Materiella anläggningstillgångar tas upp till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

Tillkommande utgifter läggs till tillgångens redovisade värde eller redovisas som en separat tillgång, beroende på vilket som är lämpligt, endast då det är sannolikt att de framtida ekonomiska förmåner som är förknippade med tillgången kommer att komma koncernen tillgodo och tillgångens anskaffningsvärde kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra former av reparationer och underhåll redovisas som kostnader i resultaträkningen under den period de uppkommer.

Avskrivningar på tillgångar görs linjärt enligt plan över den beräknade nyttjandeperioden, enligt följande:

Byggnader	25–50 år
Markanläggningar	10–20 år
Maskiner	5–10 år
Fordon och datorer	3–5 år
Övriga inventarier	5–10 år

Tillgångarnas restvärden och nyttjandeperiod prövas varje balansdag och justeras vid behov.

En tillgångs redovisade värde skrivs genast ner till dess återvinningsvärde om tillgångens redovisade värde överstiger dess bedömda återvinningsvärde.

Vinster och förluster vid avyttring fastställs genom en jämförelse mellan försäljningsintäkt och redovisat värde och redovisas i resultaträkningen.

Immateriella tillgångar

Goodwill

Goodwill utgörs av det belopp varmed anskaffningsvärdet överstiger det verkliga värdet på koncernens andel av det förvärvade dotterföretagets/intresseföretagets identifierbara nettotillgångar vid förvärvstillfället. Goodwill på förvärv av dotterföretag redovisas som immateriella tillgångar. Goodwill vid förvärv av intresseföretag ingår i värdet på innehav i intresseföretag.

Goodwill testas årligen för att identifiera eventuellt nedskrivningsbehov och redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade nedskrivningar. Gjorda nedskrivningar av goodwill återförs inte. Vinst eller förlust vid avyttring av en enhet inkluderar kvarvarande redovisat värde på den goodwill som avser den avyttrade enheten.

Goodwill fördelas på kassagenererande enheter vid prövning av eventuellt nedskrivningsbehov.

Varumärken och licenser

Varumärken och licenser redovisas till anskaffningsvärde. Varumärken och licenser har en begränsad nyttjandeperiod och redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar. Avskrivningar görs linjärt för att fördela kostnaden för varumärken och licenser över deras bedömda nyttjandeperiod (5–20 år).

Nedskrivningar

Tillgångar som har en obestämd nyttjandeperiod skrivs inte av utan prövas årligen avseende eventuellt nedskrivningsbehov. Tillgångar som skrivs av bedöms med avseende på värdeminskning närhelst händelser eller förändringar i förhållanden indikerar att det redovisade värdet kanske inte är återvinningsbart. En nedskrivning görs med det belopp med vilket tillgångens redovisade värde överstiger dess återvinningsvärde. Återvinningsvärdet är det högre av en tillgångs verkliga värde minskat med försäljningskostnader och nyttjandevärdet. Vid bedömning av nedskrivningsbehov grupperas tillgångar på de lägsta nivåer där det finns separata identifierbara kassaflöden (kassagenererande enheter). För tillgångar, andra än finansiella tillgångar och goodwill, som tidigare skrivits ned, görs per varje balansdag en prövning om återföring bör göras.

Forskning och utveckling

Utgifter för forskning kostnadsförs då de inträffar. Utgifter för utveckling aktiveras i den mån dessa bedöms komma att ge framtida ekonomiska fördelar. Det redovisade värdet inkluderar utgifter för material, direkta utgifter för löner och indirekta utgifter som kan hänföras till tillgången på ett rimligt och konsekvent sätt. Övriga utgifter för utveckling redovisas i resultaträkningen som kostnad när de uppkommer.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan kundfordringar, värdepapper, lånefordringar och derivat. Bland skulder och eget kapital återfinns leverantörsskulder, utgivna skuld- och eget kapitalinstrument, låneskulder samt derivat.

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument förutom de som tillhör kategorin Finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen. Redovisning sker därefter beroende av hur de klassificerats enligt nedan.

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när bolaget blir part till instrumentets avtalsmässiga villkor. Kundfordringar tas upp i balansräkningen när faktura har skickats. Skulder tas upp när motparten har levererat och avtalsenlig skyldighet föreligger att betala, även om faktura ännu inte mottagits. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits.

En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiseras, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.

Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då bolaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången.

Verkligt värde på noterade finansiella tillgångar motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen. Verkligt värde på onoterade finansiella tillgångar fastställs genom att använda värderingstekniker, till exempel nyligen genomförda transaktioner, pris på liknande instrument eller diskonterade kassaflöden. För ytterligare information se not 34.

Vid varje rapporttillfälle utvärderar företaget om det finns objektiva indikationer på att en finansiell tillgång eller grupp av finansiella tillgångar är i behov av nedskrivning. För eget kapitalinstrument som klassificeras som Tillgångar som kan säljas, förutsätts en väsentlig eller utdragen nedgång i det verkliga värdet under instrumentets anskaffningsvärde innan en nedskrivning verkställs. Om nedskrivningsbehov föreligger för en tillgång i kategorin Tillgångar som kan säljas, omföres tidigare eventuella ackumulerade justeringar av verkligt värde som redovisats direkt mot övrigt totalresultat till resultaträkningen. Nedskrivningar av eget kapitalinstrument som redovisats i resultaträkningen får inte senare återföras via resultaträkningen.

Finansiella instrument klassificeras i kategorier beroende på avsikten med förvärvet av det finansiella instrumentet. Företagsledningen bestämmer klassificering vid ursprunglig anskaffningstidpunkt.

Kategorierna är följande:

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: finansiella tillgångar som innehas för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori. En finansiell tillgång klassificeras som innehav för handel om den förvärvas i syfte att säljas på kort sikt (exempelvis börsaktier, handel, se not 30). Derivat klassificeras som innehav för handel utom då de används för säkringsredovisning. Tillgångar i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen.

Forts.

Not 2 forts.

Lånefordringar och kundfordringar
Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte utgör derivat med fasta betalningar eller med betalningar som går att fastställa, och som inte är noterade på en aktiv marknad. Fordringarna uppkommer då företag tillhandahåller pengar, varor och tjänster direkt till kredittagaren utan avsikt att idka handel i fordringsrätterna. Kategorin innefattar även förvärvade fordringar. Tillgångar i denna kategori värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades vid anskaffningstidpunkten.

Finansiella tillgångar som kan säljas
I kategorin finansiella tillgångar som kan säljas ingår finansiella tillgångar som inte klassificerats i någon annan kategori eller finansiella tillgångar som företaget initialt valt att klassificera i denna kategori (exempelvis börsaktier och övriga långfristiga värdepappersinnehav). Tillgångar i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändring mot övrigt totalresultat. Vid den tidpunkt placeringarna bokas bort från balansräkningen omförs tidigare redovisad ackumulerad vinst eller förlust i eget kapital till resultaträkningen.

Andra finansiella skulder
Finansiella skulder som inte innehas för handel värderas initialt till verkligt värde, netto efter transaktionskostnader, och därefter till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades när skulden togs upp. Det innebär att över- och undervärden liksom direkta emissionskostnader periodiseras över skuldens löptid.

Derivat som används för säkringsredovisning
Derivatinstrument redovisas i balansräkningen per kontraktsdagen och värderas till verkligt värde, både initialt och vid efterföljande omvärderingar. Metoden för att redovisa den vinst eller förlust som uppkommer vid omvärdering beror på om derivatet identifieras som ett säkringsinstrument, och om så är fallet, karaktären hos den post som säkrats. Koncernen identifierar vissa derivat som antingen en säkring av en mycket sannolik prognostiserad transaktion (kassaflödessäkring), eller en säkring av en nettoinvestering i en utlandsverksamhet.

Då transaktionen ingås dokumenterar koncernen förhållandet mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten, liksom även målet för riskhanteringen och strategin för att vidta olika säkringsåtgärder. Koncernen dokumenterar också sin bedömning, både vid säkringens början och löpande, av huruvida de derivatinstrument som används i säkringstransaktioner är effektiva när det gäller att utjämna förändringar i verkligt värde eller kassaflöde för säkrade poster.

Kassaflödessäkring
Den effektiva delen av förändringar i verkligt värde på derivatinstrument som identifieras som kassaflödessäkring och som uppfyller villkoren för säkringsredovisning, redovisas i övrigt totalresultat och blir en del av eget kapital.

Den vinst eller förlust som hänför sig till den ineffektiva delen redovisas omedelbart i resultaträkningen.

Ackumulerade belopp i eget kapital återförs till resultaträkningen i de perioder då den säkrade posten påverkar resultatet (t.ex. när den prognostiserade försäljningen som är säkrad äger rum).

När ett säkringsinstrument löper ut eller säljs eller när säkringen inte längre uppfyller villkoren för säkringsredovisning och ackumulerade vinster eller förluster avseende säkringen finns i eget kapital, kvarstår dessa vinster/förluster i eget kapital och resultatförs samtidigt som den prognostiserade transaktionen slutligen redovisas i resultaträkningen. När en prognostiserad transaktion inte längre förväntas ske, överförs den ackumulerade vinst eller förlust som redovisats i eget kapital omedelbart till resultaträkningen.

Säkring av nettoinvestering
Säkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter redovisas på liknande sätt som kassaflödessäkringar. Vinster eller förluster avseende säkringsinstrumentet som hänför sig till den effektiva delen av säkringen redovisas i eget kapital, vinster eller förluster som hänför sig till den ineffektiva delen redovisas omedelbart i resultaträkningen.

Ackumulerade vinster och förluster i eget kapital redovisas i resultaträkningen när utlandsverksamheten avyttras.

Derivat som inte uppfyller villkoren för säkringsredovisning
Vissa derivatinstrument uppfyller inte villkoren för säkringsredovisning. Förändringar i verkligt värde för sådana derivatinstrument som inte uppfyller villkoren för säkringsredovisning redovisas omedelbart i resultaträkningen under övriga intäkter alternativt övriga kostnader.

Likvida medel
Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader vilka är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Långfristiga fordringar och övriga kortfristiga fordringar
Långfristiga fordringar och övriga kortfristiga fordringar är fordringar som uppkommer då företaget tillhandahåller pengar utan avsikt att idka handel med fordringsrätten. Om den förväntade innehavstiden är längre än ett år utgör de långfristiga fordringar och om den är kortare övriga fordringar. Dessa fordringar tillhör kategorin Lånefordringar och kundfordringar.

Inkomstskatter
Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, justeringar avseende tidigare års aktuella skatt samt förändringar i uppskjuten skatt.

Värdering av samtliga skatteskulder/-fordringar sker till nominella belopp och görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas.

Skatt redovisas i resultaträkningen utom då underliggande transaktion redovisas direkt mot eget kapital, då även skatteeffekten redovisas mot eget kapital.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden på alla temporära skillnader som uppkommer mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder.

Uppskjuten skattefordran avseende framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning.

I juridiska personer redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld.

Uppskjuten skatt beräknas inte på temporära skillnader på andelar i dotterföretag och intresseföretag, där tidpunkten för återföring av den temporära skillnaden kan styras av koncernen och det är sannolikt att den temporära skillnaden inte kommer att återföras inom överskådlig framtid.

Kassaflödesanalys
Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- och utbetalningar. Som likvida medel klassificeras, förutom kassa- och banktillgodohavanden, kortfristiga finansiella placeringar med en löptid understigande tre månader.

Leasing
Leasing klassificeras i koncernredovisningen antingen som finansiell eller operationell leasing. Leasade anläggningstillgångar där koncernen i allt väsentligt står för samma risker och förmåner som vid direkt ägande klassificeras som finansiell leasing. Den leasade tillgången redovisas då som anläggningstillgång och framtida leasingavgifter som räntebärande skuld. Leasing av tillgångar där uthyraren i allt väsentligt kvarstår som ägare till tillgången klassificeras som operationell leasing och leasingavgiften kostnadsförs linjärt över leasingperioden. I moderbolaget redovisas alla leasingavtal som operationella.

Statliga stöd
Statliga bidrag redovisas i resultat- och balansräkningen när det föreligger rimlig säkerhet att man kommer att uppfylla de villkor som är förknippade med bidragen och att bidragen med säkerhet kommer att erhållas. Bidragen periodiseras systematiskt på samma sätt och över samma perioder som de kostnader bidragen är avsedda att kompensera för. Bidrag som är hänförliga till investeringar i materiella anläggningstillgångar har reducerat tillgångarnas redovisade värde.

Not 2 forts.

Avsättningar
En avsättning redovisas när koncernen/företaget har ett formellt eller informellt åtagande som en följd av en inträffad händelse och det är troligt att ett utflöde av resurser krävs för att reglera åtagandet och en tillförlitlig uppskattning av belopp kan göras.

Avsättningar för garantiåtaganden baseras på tidigare års faktiska kostnader.

Pensioner
Inom koncernen finns ett flertal såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda pensionsplaner. I Sverige, Norge, Tyskland, Schweiz och Italien omfattas de anställda av förmånsbestämda alternativt avgiftsbestämda pensionsplaner. I övriga länder omfattas de anställda av avgiftsbestämda planer.

I avgiftsbestämda planer betalar företaget fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och har ingen förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Koncernens resultat belastas med kostnader i takt med att förmånerna intjänas.

I förmånsbestämda planer utgår ersättningar till anställda och före detta anställda baserat på lön vid pensioneringstidpunkten och antalet tjänsteår. Koncernen bär risken för att de utfästa ersättningarna utbetalas.

Den skuld som redovisas i balansräkningen avseende förmånsbestämda pensionsplaner är nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen vid rapportperiodens slut minus verkligt värde på förvaltningstillgångarna.

Beträffande förmånsbestämda planer beräknas pensionskostnaden och pensionsförpliktelsen enligt den s.k. Projected Unit Credit Method. Metoden fördelar kostnaden för pensioner i takt med att de anställda utför tjänster för företaget som ökar deras rätt till framtida ersättning. Beräkningen utförs årligen av oberoende aktuarier.

Företagets åtaganden värderas till nuvärdet av förväntade framtida utbetalningar med användning av en diskonteringsränta. Vid fastställande av denna ränta utgår koncernen i första hand från räntan på förstklassiga stadsobligationer uttryckta i den valuta i vilken ersättningen kommer att utbetalas. På förpliktelser i Sverige utgår koncernen från räntan för 12-årig bostadsobligationer som sedan extrapoleras med utvecklingen för den 23-åriga stadsobligationsräntan för att motsvarar kvarvarande löptid för de aktuella åtagandena.

De viktigaste aktuariella antagandena anges i not 35.

Nettoräntan beräknas genom att diskonteringsräntan tillämpas på förmånsbestämda planer och på det verkliga värdet på förvaltningstillgångar. Denna kostnad ingår i personalkostnaderna i resultaträkningen.

Kostnader avseende tjänstgöring under tidigare perioder redovisas direkt i resultaträkningen. Övriga kostnadsposter i pensionskostnaden belastar totalresultatet.

Aktuariella vinster och förluster till följd av erfarenhetsbaserade justeringar och förändringar i aktuariella antaganden redovisas i övrigt totalresultat under den period då de uppstår.

Eventualförpliktelser
En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Segmentsrapportering
Koncernens verksamhet styrs och är organiserad i Industrirörelsen och Aktieförvaltningen. Industrirörelsen är i sin tur uppdelad i fyra affärsområden. Dessa rörelsegrenar samt aktieförvaltningen utgör koncernens rörelsesegment. Segmentens intäkter, rörelseresultat, tillgångar och skulder inkluderar direkt hänförbara poster tillsammans med sådana poster som på ett tillförlitligt sätt kunnat allokeras till respektive segment. Ej allokerade poster utgörs framförallt av räntebärande tillgångar och skulder, ränteintäkter, räntekostnader, koncerngemensamma kostnader och skatter.

Anläggningstillgångar (eller avyttringsgrupper) som innehas för försäljning och avvecklade verksamheter
Anläggningstillgångar (eller avyttringsgrupper) klassificeras som tillgångar som innehas för försäljning när deras redovisade värde huvudsakligen kommer att återvinnas genom en försäljningstransaktion och en försäljning anses mycket sannolik. De redovisas till det lägsta av redovisat värde och verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader. Uppskjutna skattefordringar, tillgångar hänförliga till ersättningar till anställda, finansiella tillgångar, förvaltningsfastigheter och avtalsenliga rättigheter i försäkringsavtal är dock undantagna från detta värderingskrav.

Tillgångar i en avyttringsgrupp som innehas för försäljning redovisas separerade från andra tillgångar i balansräkningen. Skulderna hänförliga till en avyttringsgrupp som innehas för försäljning presenteras separerade från andra skulder i balansräkningen.

En avvecklad verksamhet är en del av ett företag som antingen har avyttrats eller är klassificerad som att den innehas för försäljning och som utgör en självständig väsentlig rörelsegren. Resultatet från avvecklade verksamheter redovisas separat i resultaträkningen.

Moderbolagets redovisningsprinciper
Moderbolaget följer Årsredovisningslagen och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer. RFR 2 innebär att moderbolaget ska följa IFRS/IAS så långt det är möjligt. Skillnaderna mellan moderbolagets och koncernens redovisningsprinciper beror främst på Årsredovisningslagen, Tryggandelagen och i vissa fall på särskilda skatteregler. I följande fall överensstämmer moderbolagets redovisningsprinciper inte med IFRS.

Intresseföretag
I moderbolaget redovisas intresseföretagen enligt anskaffningsvärdemetoden.

Ersättningar till anställda/förmånsbestämda planer
Vid beräkning av förmånsbestämda pensionsplaner följer moderbolaget Tryggandelagens och Finansinspektionens föreskrifter i och med att detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt.

Inkomstskatter
Investment AB Latour är ur skattemässig synvinkel ett investmentbolag. Vinster vid försäljning av aktier är inte skattepliktiga och förluster är inte avdragsgilla. Bolaget får dock som beskattningsbar schablonintäkt deklarera 1,5 procent av aktiernas marknadsvärde vid årets ingång. Detta gäller dock enbart marknadsnoterade aktier där röstandelen understiger 10 procent. Mottagna utdelningar är skattepliktiga och lämnad utdelning är avdragsgill. Ränteintäkter är beskattningsbara medan förvaltningskostnader och räntekostnader är avdragsgilla.

NOT 3 Information om rörelsegrenar

UTVECKLING PER AFFÄRSOMRÅDE 2017-01-01–2017-12-31

	Industrirörelsen						
Mkr	Hultafors Group	Latour Industries	Nord-Lock Group	Swegon	Övrigt	Aktieförvaltningen	Totalt
INTÄKTER							
Extern försäljning	1 901	2 355	1 114	4 378	182		9 930
Intern försäljning		2					2
RESULTAT							
Rörelseresultat	287	173	340	381	-56		1 125
Resultat från aktieförvaltningen						1 998	1 998
Finansiella intäkter							137
Finansiella kostnader							-191
Skatter							-281
Årets resultat							2 788
ÖVRIGA UPPLYSNINGAR							
Tillgångar	1 621	3 629	1 195	3916	443	16 090	26 894
Ofördelade tillgångar							563
Summa tillgångar							27 457
Skulder	297	631	159	879	68	6	2 040
Ofördelade skulder							5 070
Summa skulder							7 110
Investeringar i:							
materiella anläggningstillgångar	9	136	27	65	31		268
immateriella anläggningstillgångar	20	646	6	175			847
Avskrivningar	14	51	29	81	19		194

UTVECKLING PER AFFÄRSOMRÅDE 2016-01-01–2016-12-31

	Industrirörelsen						
Mkr	Hultafors Group	Latour Industries	Nord-Lock Group	Swegon	Övrigt	Aktieförvaltningen	Totalt
INTÄKTER							
Extern försäljning	1 698	1 662	927	3 912	145		8 344
Intern försäljning		9		1			10
RESULTAT							
Rörelseresultat	264	167	270	351	-31		1 021
Resultat från aktieförvaltningen						2 761	2 761
Finansiella intäkter							83
Finansiella kostnader							-111
Skatter							-267
Resultat från avyttringsgrupp som innehas för försäljning							183
Årets resultat							3 670
ÖVRIGA UPPLYSNINGAR							
Tillgångar	1 535	2 713	1 265	3 728	1 019	13 424	23 684
Ofördelade tillgångar							364
Summa tillgångar							24 048
Skulder	258	382	140	813	44	4	1 641
Ofördelade skulder							3 088
Summa skulder							4 729
Investeringar i:							
materiella anläggningstillgångar	20	72	59	88	24		263
immateriella anläggningstillgångar		762	66	252	285		1 365
Avskrivningar	15	33	25	76	18		167

Företagsledningen har fastställt rörelsesegmenten baserat på den information som behandlas i Latours styrelse och som används för att fatta strategiska beslut. Styrelsen bedömer affärsområdena huvudsakligen ur ett verksamhetsperspektiv men även till viss del ur ett geografiskt perspektiv.

Verksamheten kan i huvudsak indelas i två huvudområden: helägd industrirörelse samt aktieförvaltning. Industrirörelsen är organiserad i fyra affärsområden, Hultafors Group, Latour Industries, Nord-Lock Group och Swegon.

Aktieförvaltningen består huvudsakligen av portföljförvaltning av längre innehav där röstandelen uppgår till lägst 10 procent.

I segmentens resultat, tillgångar och skulder har inkluderats direkt hänförbara poster samt poster som kan fördelas på segmenten på ett rimligt och tillförlitligt sätt. I segmentens tillgångar och skulder inräknas inte skattefordringar och skatteskulder (uppskjutna samt aktuella) och inte heller räntebärande tillgångar och skulder. I segmentens investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar ingår samtliga investeringar frånsett investeringar i korttidsinventarier och inventarier av mindre värde.

NOT 4 Geografiska marknader

Försäljning fördelar sig på geografiska marknader enligt följande:

	2017	2016
Sverige	2 539	2 329
Norden exkl. Sverige	1 690	1 546
Europa exkl. Norden	4 303	3 373
Övriga marknader	1 398	1 096
Summa	9 930	8 344

Tillgångar fördelar sig på geografiska marknader enligt följande:

	2017	2016
Sverige	24 052	21 079
Norden exkl. Sverige	976	938
Europa exkl. Norden	2 122	1 759
Övriga marknader	307	272
Summa	27 457	24 048

Investeringar fördelar sig på geografiska marknader enligt följande:

	2017	2016
Sverige	254	943
Norden exkl. Sverige	27	61
Europa exkl. Norden	800	600
Övriga marknader	34	24
Summa	1 115	1 628

Koncernens hemmamarknad har historiskt varit Norden med huvuddelen av produktionen förlagd i Sverige. Numera sker expansionen huvudsakligen i Europa men även i andra delar av världen. Det finns inga enskilda länder som genom storlekskriteriet bedöms relevanta att särredovisas.

NOT 5 Transaktioner med närstående

Investment AB Latour står under ett bestämmande inflytande från familjen Douglas. Privat och genom bolag kontrollerar familjen Douglas 80,0 procent av rösterna i Latour. Familjen Douglas har under året ökat sitt aktieinnehav med 800 000 B-aktier. Två familjemedlemmar har erhållit styrelsearvode om 500 tkr vardera, dvs sammanlagt 1 000 tkr.

I juni 2017 genomfördes en aktiesplit 4:1. Investment AB Latour innehar sedan tidigare 323 500 återköpta aktier vilket efter aktiesplitten motsvarar 1 294 000. Justerat för aktiesplitten såldes av dessa 672 000 aktier under 2017 och ytterligare 370 000 aktier återköptes. Investment AB Latour innehar således 992 000 aktier vid periodens slut. Totalt antal utställda köpoptioner till ledande befattningshavare inom Latourkoncernen är 1 062 000 stycken vilket motsvarar rätten att förvärva 2 439 000 aktier. Vid årsstämman den 2 maj 2017 fattades beslut om att bemyndiga styrelsen att besluta om förvärv av egna aktier samt att få besluta om överlåtelse av egna aktier. Optionerna är utställda på marknadsmässiga villkor. För information om löner och andra ersättningar till styrelsen, vd och andra ledande befattningshavare, se not 9.

Årets inköp och försäljning mellan koncernföretag inom Latourkoncernen uppgår till 4 376 (3 367) Mkr. Inga inköp eller försäljningar har skett med moderbolaget.

Inga transaktioner med andra närstående personer eller övriga bolag har förekommit under året.

NOT 6 Kostnader fördelade på kostnadsslag

KONCERNEN	2017	2016
Förändring i lager	4 695	3 865
Ersättning till anställda	2 740	2 326
Avskrivningar	194	167
Övriga kostnader	1 176	965
Summa	8 805	7 323

NOT 7 Valutakursdifferenser

I rörelseresultatet ingår valutakursdifferenser avseende rörelsefordringar och rörelseskulder enligt följande:

KONCERNEN	2017	2016
Nettoomsättning	–5	11
Kostnad för sålda varor	–7	–2
Försäljningskostnader	2	–
Övriga rörelsekostnader	–	–3
Summa	–10	6

NOT 8 Ersättning till revisorer

KONCERNEN	2017	2016
PwC		
Revisionsuppdraget	7	6
varav till PriceWaterhouseCoopers AB	3	2
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0	0
Skatterådgivning	1	1
varav till PriceWaterhouseCoopers AB	1	1
Övriga tjänster	1	4
varav till PriceWaterhouseCoopers AB	0	3
Summa	9	11
Revisionsarvode till övriga	4	3
Summa	13	14

I moderbolaget uppgår ersättningar till revisorer för revisionsuppdraget till 90 (88) tkr och för övriga uppdrag till 0 (116) tkr.

NOT 9 Personal

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	2017		2016	
	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionskostnader)	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensionskostnader)
Moderbolaget	4	1	4	1
Dotterbolag	2 121	543	1 787	543
Koncernen	2 125	544	1 791	544

Av koncernens pensionskostnader avser 26 (16) Mkr styrelser och verkställande direktörer.

Löner och andra ersättningar fördelade per land och mellan styrelseledamöter m.fl. och anställda:

	2017		2016	
	Styrelse och VD		Styrelse och VD	
	(varav tantiem)	Övriga anställda	(varav tantiem)	Övriga anställda
Moderbolaget				
Sverige	4(0)	–	4 (0)	–
Dotterbolag				
Sverige	57 (11)	816	41 (11)	737
Italien	7 (0)	134	7 (0)	93
Finland	5 (1)	96	4 (0)	90
Tyskland	9 (1)	198	7 (0)	148
Storbritannien	10 (2)	180	7 (2)	115
Norge	2 (0)	73	3 (0)	67
USA	4 (1)	105	2 (0)	90
Schweiz	5 (1)	44	4 (1)	45
Danmark	3 (1)	39	3 (1)	41
Polen	2 (2)	51	2 (2)	38
Frankrike	1 (0)	27	0 (0)	26
Holland	1 (0)	9	1 (0)	9
Belgien	7 (0)	58	7 (0)	59
Irland	1 (0)	7	1 (0)	5
Övriga länder	5 (0)	145	5 (2)	112
Koncernen totalt	123 (20)	1 982	98 (19)	1 675

De uppsägningstider som tillämpas inom koncernen är, beroende på ålder och typ av befattning, 3–24 månader.

Ersättning till ledande befattningshavare
Principer
Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt årsstämmans beslut. Något särskilt arvode utgår ej för kommittéarbete.

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, rörlig ersättning, övriga förmåner samt pension. Med andra ledande befattningshavare avses koncernledning och affärsområdeschefer som rapporterar direkt till verkställande direktören.

Den rörliga ersättningen till verkställande direktören baseras på under året uppnådda mål och var under 2017 maximerad till 84 procent av grundlönen. För andra ledande befattningshavare baseras den rörliga ersättningen på resultatet samt avkastningen på operativt kapital. Ersättningen i de befintliga avtalen för den årliga rörliga ersättningen är maximerad till mellan 20 och 50 procent av grundlönen. För att främja långsiktighet ska styrelsen, utöver den årliga rörliga ersättningen, också kunna besluta om ersättningar som är kopplade till affärsområdenas långsiktiga värdeutveckling över en period som omfattar tre år.

Styrelsen har vidare rätt att bevilja att ersättning till bolagsledningen ska kunna kompletteras med aktierelaterade incitamentsprogram (exempelvis köpoptionsprogram) under förutsättning att dessa gynnar det långsiktiga engagemanget för verksamheten och förutsatt att de ges ut på marknadsmässiga villkor.

2017 Ersättning och övriga förmåner under året

(tkr)	Grundlön/ styrelsearvode	Rörlig ersättning[3)]	Övriga förmåner[2)]	Pensions-kostnad	Summa
Styrelsens ordförande	1 400	–	–	–	1 400
Övriga styrelseledamöter (6 personer)[1)]	3 000	–	–	–	3 000
Verkställande direktör[2)]	5 094	3 895	45	2 100	11 134
– avgångspension enligt avtal[4)]				7 389[4)]	7 389
Andra ledande befattningshavare (5 personer)	14 076	5 160	717	4 513	24 466

[1)] Övriga styrelseledamöter har erhållit 500 tkr per ledamot. [2)] Övriga förmåner avser främst bilförmån. [3)] Rörlig ersättning till verkställande direktören motsvarade 76 procent av grundlönen och till andra ledande befattningshavare 0–50 procent av grundlönen.
[4)] Enligt det ursprungliga anställningsavtalet har envar av bolaget och verkställande direktören rätt att yrka på pensionering från 62 års ålder, med rätt att åtnjuta 60 % av slutlönen med tillhörande pensionspremier fram till 65 års ålder. Den 26 oktober 2017 offentliggjordes att Jan Svensson kommer att verka som verkställande direktör till och med den 31 augusti 2019. Reserv har redovisats för åtagande för pensionskostnader (beräknat under tidsperioden september 2019 till och med Jan Svenssons 65-årsdag).

Not 9 forts.

2016 Ersättning och övriga förmåner under året

(tkr)	Grundlön/ styrelsearvode	Rörlig ersättning[3)]	Övriga förmåner[2)]	Pensions-kostnad	Summa
Styrelsens ordförande	1 200	–	–	–	1 200
Övriga styrelseledamöter (6 personer)[1)]	2 400	–	–	–	2 400
Verkställande direktör	5 001	3 672	131	1 689	10 439
Andra ledande befattningshavare (5 personer)	12 049	5 106	402	3 835	21 392

[1)] Övriga styrelseledamöter har erhållit 400 tkr per ledamot. [2)] Övriga förmåner avser främst bilförmån. [3)] Rörlig ersättning till verkställande direktören motsvarade 73 procent av grundlönen och till andra ledande befattningshavare 0–50 procent av grundlönen.

Pensioner
Verkställande direktören har rätt att gå i pension vid 62 års ålder, varefter pension utgår från bolaget med 60 procent av grundlönen under tre år.

För andra ledande befattningshavare är pensionsåldern 65 år, varefter pension utgår enligt den förmånsbestämda ITP-planen eller motsvarande. Premier erläggs löpande.

Optionsprogram
Under 2017 förföll optionsprogram från 2013, varpå 168 000 optioner löstes in mot aktier för ett lösenpris av 170 kr.
I tabellen nedan redovisas de optionsprogram som är utestående vid årsskiftet.

KONCERNEN	Antal utställda optioner	Motsvarar antal aktier	Optionspris	Lösenkurs
2014/2018[1)]	144 000	576 000	18,90	194,20
2015/2019[1)]	149 500	598 000	25.00	258,90
2016/2020[1)]	151 000	604 000	35,40	375,20
2016/2020[1)]	3 000	12 000	34,80	358,30
2016/2020[1)]	11 500	46 000	33,00	341,30
2017/2021	603 000	603 000	10,00	106,30

[1)] Som en effekt av genomförd aktiesplit 4:1 i juni 2017, ger varje option rätten att förvärva 4 aktier.

Avgångsvederlag
Mellan bolaget och verkställande direktören gäller en uppsägningstid om 12 månader. Vid uppsägning från bolagets sida erhålls ett avgångsvederlag som uppgår till 12 månadslöner. Avgångsvederlaget avräknas ej mot andra inkomster. Vid uppsägning från verkställande direktörens sida är uppsägningstiden 6 månader, något avgångsvederlag utgår ej.

Mellan bolaget och andra ledande befattningshavare gäller en uppsägningstid om 6–12 månader. Vid uppsägning från bolagets sida erhålls lön under uppsägningstiden. Vid uppsägning från ledande befattningshavares sida är uppsägningstiden 6 månader, något avgångsvederlag utgår ej.

Berednings- och beslutsprocessen
Principer för ersättning till ledande befattningshavare fastställs av årsstämman. Verkställande direktörens löne- och anställningsvillkor fastställs av styrelsen. Styrelsen har uppdragit åt ordföranden att efter kontakt med ersättningskommittén träffa avtal med verkställande direktören. Resultatet av förhandlingen har därefter anmälts till styrelsen.

Ersättningar till andra ledande befattningshavare har beslutats av verkställande direktören efter samråd med styrelsens ordförande.

Könsfördelning inom styrelsen och företagsledningen

	2017		2016	
	Män %	Kvinnor %	Män %	Kvinnor %
Styrelseledamöter	75	25	75	25
Koncernledning	100	0	100	0

Medelantalet anställda

	2017		2016	
MODERBOLAGET	Antal anställda	Varav män %	Antal anställda	Varav män %
Sverige	–	–	–	–
DOTTERFÖRETAGEN				
Sverige	1 794	83	1 765	83
Italien	425	84	242	84
Storbritannien	521	70	321	70
Tyskland	414	73	277	74
Polen	223	77	377	78
USA	194	93	109	83
Finland	213	81	196	81
Norge	123	76	125	78
Rumänien	104	38	109	41
Schweiz	59	73	43	77
Övriga länder	832	77	649	82
Totalt i dotterföretag	4 902	79	4 244	78
Totalt	4 902	79	4 244	78

VERKSAMHETSOMRÅDEN	2017	2016
Industrirörelsen	4 901	4 243
Aktieförvaltningen	1	1
Totalt	4 902	4 244

NOT 10 Avskrivningar

Avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar uppgår i koncernen till 35 (23) Mkr och på materiella anläggningstillgångar till 159 (144) Mkr. Avskrivningarna fördelas per funktion i resultaträkningen enligt följande:

KONCERNEN	2017	2016
Varumärken, licenser		
Kostnad för sålda varor	2	3
Försäljningskostnader	5	9
Administrationskostnader	12	5
Forskning- och utvecklingskostnader	16	6
Summa	35	23
Byggnader		
Kostnad för sålda varor	16	14
Försäljningskostnader	1	2
Administrationskostnader	3	3
Forskning- och utvecklingskostnader	2	–
Summa	22	19
Mark och markanläggningar		
Kostnad för sålda varor	–	–
Summa	0	0
Maskiner		
Kostnad för sålda varor	63	57
Försäljningskostnader	1	5
Administrationskostnader	3	1
Forskning- och utvecklingskostnader	2	2
Övriga rörelsekostnader	0	0
Summa	69	65
Inventarier		
Kostnad för sålda varor	24	16
Försäljningskostnader	13	13
Administrationskostnader	29	29
Forskning- och utvecklingskostnader	2	2
Summa	68	60
Summa avskrivningar	194	167

NOT 11 Leasing

Leasingkostnader avseende lokalhyror, maskiner, datorer och kontorsutrustning uppgår för koncernen till 105 (89) Mkr.

Koncernens framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal förfaller enligt följande:

År	Framtida minimileaseavgifter
2018	98
2019-2022	204
2023-	21
Totalt	323

Som finansiell leasing finns i koncernen en byggnad. Denna redovisas som anläggningstillgång och till ett bokfört värde av 80 (82) Mkr. Framtida leasingavgifter på denna byggnad redovisas som räntebärande skuld med 64 (65) Mkr och löper till år 2027 (se även not 19). Finansiella leasingavgifter har belastat resultatet med 4 (4) Mkr. Minimileasingavgifter fördelar sig på <1 år, 4 Mkr, 1–5 år, 16 Mkr och >5 år, 44 Mkr.

NOT 12 Rörelseintäkter och rörelsekostnader

Övriga rörelseintäkter

KONCERNEN	2017	2016
Realisationsresultat vid försäljningar	8	2
Resultatandel intresseföretag[1]	22	21
Valutakursdifferenser	0	0
Justering av tilläggsköpeskilling	38	23
Övriga intäkter	73	60
Summa	141	106

Övriga rörelsekostnader

KONCERNEN	2017	2016
Förvärvskostnader	-20	-21
Nedskrivning goodwill	-31	-24
Valutakursdifferenser	0	-3
Övriga kostnader	-30	-15
Summa	-82	-63

[1] Avser resultatandelar från Oxeon med –4 (–18) Mkr, Diamorph med 25 (33) Mkr, Terratech med 5 (13), Brickpack med 0 (–4) Mkr och övriga bolag med –4 (–3) Mkr.

NOT 13 Resultat från andelar i intresseföretag

KONCERNEN	2017	2016
Andel i årets resultat efter skatt	1 980	1 756
Utspädningseffekt	26	30
Resultat vid försäljning av andelar	–	890
Summa	2 006	2 676

De enskilda innehaven har påverkat resultatet enligt följande:

	2017	2016
Alimak Group	19	661
ASSA ABLOY	776	661
Fagerhult	239	199
HMS Networks	37	47
Loomis	45	932
Nederman	55	55
Securitas	310	290
Sweco	285	220
TOMRA	180	222
Troax	60	50
Summa	2 006	2 676

Då Latour normalt inte hinner vänta in respektive intresseföretags resultatrapport så har Latour valt att tillämpa principen att i respektive kvartalsbokslut utgå från föregående kvartals utfall och sedan extrapolera ett bedömt utfall. Då bolagens resultat varierar kan detta innebära att redovisad resultatandel avviker mot redovisat utfall men korrigeras vid nästa kvartalsbokslut. Bokfört värde på andel i intresseföretag stäms av mot marknadsvärdet vilket vid behov skrivs ned.

MODERBOLAGET

I moderbolaget utgörs resultatet från intresseföretag av utdelningsintäkter med 666 (565) Mkr och reavinster med 0 (1 431) Mkr.

NOT 14 Resultat från aktieförvaltningen

KONCERNEN	2017	2016
Resultat från anläggningstillgångar		
Utdelningar	14	12
Realisationsresultat	–	–
	14	12
Resultat från omsättningstillgångar		
Utdelningar	1	4
Realisationsresultat	-5	85
Omvärdering, förd mot resultaträkningen	–	–
	-4	89
Summa aktieförvaltningen	10	101

NOT 15 Finansiella intäkter

KONCERNEN	2017	2016
Intäktsräntor	6	14
Kursvinster	120	65
Övriga finansiella intäkter	11	4
Summa	137	83

NOT 16 Finansiella kostnader

KONCERNEN	2017	2016
Övriga kostnadsräntor	-54	-49
Kursförluster	-133	-58
Övriga finansiella kostnader	-4	-4
Summa	-191	-111
MODERBOLAGET		
Räntekostnader till koncernföretag	–	-1
Summa	0	-1

NOT 17 Skatt på årets resultat

KONCERNEN	2017	2016
Aktuell skattekostnad för perioden	-258	-236
Uppskjuten skatt hänförlig till förändringar i temporära skillnader		
Uppskjuten skatteintäkt	16	17
Uppskjuten skattekostnad	-39	-48
Summa	-281	-267

I koncernens totalresultat, i posten Årets förändring av säkringsreserv –34 (–59) Mkr, ingår uppskjuten skatt med +9 (+16)Mkr

Skillnad mellan faktisk skattekostnad och skattekostnad baserad på gällande skattesats

KONCERNEN	2017	2016
Resultat före skatt	3 069	3 754
Skatt enligt gällande skattesats, 22 %	-675	-826
Skatteeffekt p. g. a. speciella skatteregler för investmentbolag	143	437
Effekt av intresseföretagsredovisningen	298	151
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader	-55	-42
Skatteeffekt av justering från fg år	2	-12
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter	0	20
Skatteeffekt på övrigt	6	5
Skatt på årets resultat enligt resultaträkningen	-281	-267

MODERBOLAGET	2017	2016
Resultat före skatt	1 078	1 986
Skatt enligt gällande skattesats, 22 %	-237	-437
Skatteeffekt p. g. a. speciella skatteregler för investmentbolag	237	437
Skatt på årets resultat enligt resultaträkningen	0	0

Gällande skattesats för koncernen liksom för moderbolaget är 22 procent. Investmentbolag erhåller skattemässiga avdrag för den utdelning som beslutats på efterföljande årsstämma. Reavinster är ej skattepliktiga medan reaförluster ej är avdragsgilla. Investmentbolag beskattas istället genom en schablonintäkt. Se även not 38.

NOT 18 Immateriella anläggningstillgångar

KONCERNEN	Goodwill	Varumärken, licenser	Totalt
Ackumulerade anskaffningsvärden			
Ingående balans 2016-01-01	3 749	249	3 998
Ingående anskaffningsvärde från förvärvade bolag	–	55	55
Årets förvärv	1 291	22	1 313
Omräkningsdifferens	131	8	139
Utgående balans 2016-12-31	5 171	334	5 505
Ingående balans 2017-01-01	5 171	334	5 505
Ingående anskaffningsvärde från förvärvade bolag	0	17	17
Årets förvärv	778	52	830
Årets försäljning	-6	0	-6
Omklassificering	–	4	4
Omräkningsdifferens	53	0	53
Utgående balans 2017-12-31	5 996	407	6 403
Ackumulerade avskrivningar			
Ingående balans 2016-01-01	0	-135	-135
Årets avskrivningar	–	-23	-23
Årets försäljning	–	0	0
Omräkningsdifferens	–	-4	-4
Utgående balans 2016-12-31	0	-162	-162
Ingående balans 2017-01-01	0	-162	-162
Årets avskrivningar	–	-34	-34
Årets försäljning	–	0	0
Omräkningsdifferens	–	-1	-1
Utgående balans 2017-12-31	0	-197	-197
Ackumulerade nedskrivningar			
Ingående balans 2016-01-01	-47	0	-47
Årets nedskrivning	-53	–	-53
Utgående balans 2016-12-31	-100	0	-100
Ingående balans 2017-01-01	-100	0	-100
Årets nedskrivning	-100	–	-100
Utgående balans 2017-12-31	-200	0	-200
Bokfört värde	5 796	210	6 006
Redovisade värden			
Per 2016-01-01	3 702	114	3 816
Per 2016-12-31	5 071	172	5 243
Per 2017-01-01	5 071	172	5 243
Per 2017-12-31	5 796	210	6 006

Avskrivningarnas påverkan på resultatet, se not 10.
All goodwill är hänförlig till segmentet Industrirörelsen. Efter prövning av goodwill har, för 2017, nedskrivning gjorts med 100 Mkr.

Prövning av nedskrivningsbehov av goodwill
För koncernens mest väsentliga goodwillposter anges vissa värderingsantaganden som ligger till grund för utvärderingen.

Koncernens goodwillvärde fördelar sig enligt nedan per affärsområde.

KONCERNEN	Bokfört värde, Mkr
Hultafors Group	635
Latour Industries	2 354
Nord-Lock Group	558
Swegon	1 945
Neuffer	304
	5 796

Forts.

Not 18 forts.

Nedan redovisas antaganden för koncernens väsentliga goodwillposter

2017-12-31	Bokfört värde Mkr	Tillväxt antagande (prognos)	Marginal antagande (prognos)
Snickers Workwear	366	3-8 %	16,0-17,4 %
Tradeport	217	2-15 %	7,8-15,0 %
Reac	433	6-13 %	11,8-12,0 %
Aritco	630	6-19 %	5,1-15,5 %
Vimec	312	6-7 %	7,3-11,5 %
Produal	389	8-10 %	14,9-22,0 %
Nord-Lock Group	558	3-8 %	27,0-30,9 %
Light Commercial Swegon	678	10-20 %	21,9-27,0 %
Cooling Swegon	538	2-10 %	5,4-10,0 %
Neuffer	303	2-66 %	-6,2-8 %

2017-12-31	Disk.ränta (före skatt)	Tillväxt antagande (terminal)	Marginal antagande (terminal)
Snickers Workwear	11,1 %	2 %	16,0 %
Tradeport	11,9 %	2 %	15,0 %
Reac	10,7 %	2 %	12,0 %
Aritco	9,7 %	2 %	15,5 %
Vimec	11,1 %	2 %	11,5 %
Produal	11,7 %	2 %	22,0 %
Nord-Lock Group	11,1 %	2 %	27,0 %
Light Commercial Swegon	9,8 %	2 %	27,0 %
Cooling Swegon	9,6 %	2 %	10,0 %
Neuffer	10,4 %	2 %	8,0 %

2016-12-31	Bokfört värde Mkr	Tillväxt antagande (prognos)	Marginal antagande (prognos)
Snickers Workwear	366	3-5 %	16,0-18,0 %
Tradeport	217	5-27 %	13,3-15,0 %
Reac	213	4 %	13,0-14,3 %
Aritco	645	6-24 %	11,2-18,0 %
Neuffer	295	2-50 %	0,0-8,0 %
Nord-Lock Group	579	3-9 %	26,0-28,5 %
Produal	379	8-13 %	19,6-22,0 %
Light Commercial Swegon	687	2-15 %	23,7-27,0 %
Cooling Swegon	525	2-7 %	5,4-10,0 %
North America Swegon	176	2-23 %	4,8-11,0 %

2016-12-31	Disk.ränta (före skatt)	Tillväxt antagande (terminal)	Marginal antagande (terminal)
Snickers Workwear	11,3 %	2 %	16,0 %
Tradeport	12,3 %	2 %	15,0 %
Reac	11,1 %	2 %	13,0 %
Aritco	12,3 %	2 %	18,0 %
Neuffer	11,2 %	2 %	8,0 %
Nord-Lock Group	11,2 %	2 %	26,0 %
Produal	11,2 %	2 %	22,0 %
Light Commercial Swegon	9,9 %	2 %	27,0 %
Cooling Swegon	9,6 %	2 %	10,0 %
North America Swegon	11,0 %	2 %	11,0 %

Samtliga koncernens goodwillposter har utvärderats i enlighet med IAS 36, för att bedöma återvinningsvärdet individuellt för samtliga minsta kassagenererande enheter. Värderingarna utgör ej marknadsvärderingar. För var och en av koncernens goodwillposter har individuella antaganden gjorts om såväl tillväxt, vinstmarginal, kapitalbindning, investeringsbehov som riskpremie. Det riskpremiepåslag som har lagts ovanpå den riskfria räntenivån har utgjorts av en generell riskpremie för bolagsinvesteringar och av en verksamhetsspecifik riskpremie baserad på den enskilda verksamhetens förutsättningar.

Väsentliga antaganden

Prövningen har genomförts med prognostider på 5 år (något eller några år längre efter individuell prövning). Uppskattning av framtida kassaflöden har gjorts utifrån tillgångens befintliga struktur och inkluderar inte framtida förvärv. Avkastningskravet efter skatt varierar mellan 9,1–12,0 (9,5–12,2) procent. I merparten av prövningarna har använts ett avkastningskrav i den högre delen av det intervallet.

Marknad, tillväxt och marginal

Prognoserna baseras på tidigare erfarenheter och externa informationskällor.

Personalkostnader

Prognosen för personalkostnader baseras på förväntad inflation, viss reallöneökning (historiskt genomsnitt) och planerade effektiviseringar av företagets produktion. Prognosen överensstämmer med tidigare erfarenheter och externa informationskällor.

Valutakurser

Valutakursprognoser baseras på aktuell noterad växelkurs och på noterade terminskurser. Prognosen överensstämmer med externa informationskällor.

Valutakurs CAD	6,6
Valutakurs CHF	8,2
Valutakurs DKK	1,26
Valutakurs EUR	9,40
Valutakurs GBP	10,6
Valutakurs NOK	1,02
Valutakurs PLN	2,20
Valutakurs USD	8,10

För koncernens väsentligaste enheter överstiger återvinningsvärdet de redovisade värdena med god marginal. En mindre förändring i något viktigt antagande har inte så stor effekt att det skulle kunna reducera återvinningsvärdet till ett värde som är lägre än det redovisade värdet. Detta avser samtliga värdemässigt väsentliga kassagenererande enheter. För vissa av de allra minsta goodwillposterna är dock risken större eftersom marginalen är mindre. De får dock ingen väsentlig påverkan på Latour-koncernen. Den uteslutande största risken för att nedskrivningsbehov ska uppstå, är när omvälvande förändringar sker i en bransch, som radikalt förändrar ett företags position i marknaden. Varje företag gör varje år en omfattande riskanalys för att bevaka och anpassa sig för sådana risker.

NOT 19 Byggnader

KONCERNEN	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	554	514
Ingående anskaffningsvärde från förvärvade bolag	85	38
Inköp	9	9
Försäljning	-18	-18
Omklassificering	-3	0
Omräkningsdifferenser	8	11
Utgående anskaffningsvärden	*635*	*554*
Ingående avskrivningar	-241	-229
Försäljning	9	10
Årets avskrivningar	-22	-18
Omräkningsdifferenser	-3	-4
Utgående avskrivningar	*-257*	*-241*
Ingående nedskrivningar	0	0
Årets nedskrivningar		–
Försäljningar och återföringar	0	–
Utgående nedskrivningar	*0*	*0*
Bokfört värde	378	313

Årets avskrivningar se not 10.

I posten byggnader ingår en fastighet som koncernen innehar enligt finansiellt leasingavtal med följande belopp:

	2017	2016
Anskaffningsvärde - aktiverad finansiell leasing	112	109
Ackumulerade avskrivningar	-32	-27
Redovisat värde	80	82

NOT 20 Mark och markanläggningar

KONCERNEN	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	26	24
Inköp	1	2
Försäljningar och utrangeringar	-1	–
Omräkningsdifferenser	0	0
Utgående anskaffningsvärden	*26*	*26*
Ingående avskrivningar	-8	-8
Årets avskrivningar	–	–
Försäljningar och utrangeringar	–	–
Omräkningsdifferenser	0	0
Utgående avskrivningar	*-8*	*-8*
Bokfört värde	18	18

Årets avskrivningar se not 10.

NOT 21 Maskiner

KONCERNEN	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	1 083	1 009
Ingående anskaffningsvärde från förvärvade bolag	8	20
Inköp	76	93
Försäljning	-52	-26
Omklassificerng	-3	-31
Omräkningsdifferenser	-7	18
Utgående anskaffningsvärden	*1 105*	*1 083*
Ingående avskrivningar	-815	-792
Försäljning	48	22
Årets avskrivningar	-69	-65
Omklassificerng	5	32
Omräkningsdifferenser	5	-12
Utgående avskrivningar	*-826*	*-815*
Bokfört värde	279	268

Årets avskrivningar se not 10.

NOT 22 Inventarier

KONCERNEN	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	608	588
Ingående anskaffningsvärde från förvärvade bolag	10	21
Inköp	80	81
Försäljning	-50	-86
Omklassificeringar	-10	0
Omräkningsdifferenser	0	4
Utgående anskaffningsvärden	*638*	*608*
Ingående avskrivningar	-425	-429
Försäljning	41	68
Årets avskrivningar	-68	-60
Omklassificeringar	4	
Omräkningsdifferenser	0	-4
Utgående avskrivningar	*-448*	*-425*
Bokfört värde	190	183

Årets avskrivningar se not 10.

NOT 23 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

KONCERNEN	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	29	27
Ingående anskaffningsvärde från förvärvade bolag	0	4
Under året nedlagda kostnader	12	41
Färdigställda anläggningar	-21	-43
Bokfört värde	20	29

Forts.

NOT 24 Andelar i dotterföretag

	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	2 246	1 246
Årets förändring	–	1 000
Utgående anskaffningsvärde	**2 246**	**2 246**

Företagets namn	Organisationsnummer	Säte	Antal andelar	Kapitalandel i %	Bokfört värde (Mkr)
Karpalunds Ångbryggeri AB	556000-1439	Stockholm	3 600	100	1
Latour Förvaltning AB	556832-2209	Stockholm	500	100	1 005
Latour-Gruppen AB	556649-8647	Göteborg	400 000	100	1 049
Hultafors Group AB	556365-0752	Bollebygd		100	
Hultafors AB	556023-7793	Bollebygd		100	
Hultafors Group Finland OY	0664406-9	Finland		100	
Hultafors Group Norge AS	983513328	Norge		100	
Hultafors Group Danmark AS	14252533	Danmark		100	
Hultafors UMI S.R.L.	J32/572/22.11.1996	Rumänien		100	
Hultafors Group Italy	1660130210	Italien		100	
Fisco Tools Ltd	755735	Storbritannien		100	
Hultafors Group NL BV	8054149	Holland		100	
Hultafors Group Sverige AB	556113-7760	Bollebygd		100	
Snickers Workwear Ltd	01952599	Storbritannien		100	
Snickers Production SIA Latvia	40003077239	Lettland		100	
Hultafors Group Belgium NV	0444.346.706	Belgien		100	
Hultafors Group France SARL	529 004 046	Frankrike		100	
Hultafors Group Poland Sp. z o.o.	146309299	Polen		100	
Hultafors Group Switzerland AG	CH 036.3.044.124-4	Schweiz		100	
Hultafors Group Ireland Ltd	65695194	Irland		100	
Hultafors Group Germany GmbH	147860778	Tyskland		100	
Hultafors Group Austria GmbH	ATU 65856344	Österrike		100	
Tradeport AB	556649-0230	Stockholm		100	
Puvab AB	556346-4600	Borås		100	
Latour Industries AB	556018-9754	Göteborg		100	
LSAB Group AB	556655-6683	Hedemora		100	
Fortiva AB	556563-6742	Malmö		100	
Fortiva Danmark A/S	182650	Danmark		100	
Bergmans Chuck AB	556059-1736	Hässleholm		100	
LSAB Produktion AB	556456-8060	Laholm		100	
LSAB Norge AS	95882479	Norge		100	
LSAB Sverige Försäljning AB	556248-1936	Långshyttan		100	
LSAB Sverige Produktion AB	556222-1746	Hedemora		100	
LSAB Instrument Service	1089847103950	Ryssland		100	
LSAB Suomi OY	0140601-0	Finland		100	
LSAB Vändra AS	10120018	Estland		100	
LSAB Latvia SIA	40003381260	Lettland		100	
LSAB Westlings AB	556442-0767	Vansbro		100	
MachToolRent	1107847394687	Ryssland		100	
Kabona AB	556609-1525	Borås		100	
Densiq AB	556198-5077	Göteborg		100	
Densiq AS	997495365	Norge		100	
Specma Seals ApS	35645144	Danmark		100	
AVT Group AB	556863-5964	Göteborg		100	
Elvaco AB	556248-6687	Kungsbacka		100	
Bastec AB	556346-6738	Malmö		100	
REAC AB	556520-2875	Åmål		100	
REAC A/S	19 353 508	Danmark		100	
REAC Poland Sp. z.o.o.	0000444016	Polen		100	
REAC Components Sp. z.o.o	0000551205	Polen		100	
Bemsiq AB	559013-7351	Göteborg		100	
Produal Holding Oy	2497873-2	Finland		100	
Produal Oy	0680909-7	Finland		100	
Produal Sverige AB	556538-4236	Stockholm		100	
Produal A/S	33378203	Danmark		100	
Produal S.A.S.	75264028400010	Frankrike		100	
Noda Intelligent System AB	556681-1096	Karlshamn		100	
Aritco Group AB	556720-1131	Kungsängen		100	
Aritco Lift AB	556316-6114	Kungsängen		100	
Aritco DE GmbH	HRB 753033	Tyskland		100	
Artico Homelift Ltd	91310000MA1GBK649Y	Shanghai		100	
Brunna fastighetsmiljö AB	556344-2911	Kungsängen		100	
Gartec Ltd	02898632	Storbritannien		100	
Ecopilot AB	559080-5502	Göteborg		100	
Vimec Srl	00758850358	Reggio Emilia		100	
Vimec Polska SpZoo	5252490288	Warsawa		100	
Vimec Accesibillity Ltd	GB 898121786	London		100	
Vimec Iberica Accesibilidas SL	ES B84584457	Madrid		100	
Vimec France Accesibillity Sarl	FR 08492484357	Avignon		100	

Not 24 forts.

Företagets namn	Organisationsnummer	Säte	Antal andelar	Kapitalandel i %	Bokfört värde (Mkr)
AAT GmbH	401006	Albstadt		100	
Densiq Oy	2494676-5	OULU		100	
Micor AB	556557-7862	Laholm		100	
Nord-Lock International AB	556610-5739	Göteborg		100	
Nord-Lock AG	CH-320.3.028.873-7	Schweiz		100	
Nord-Lock ApS	33 878 605	Danmark		100	
Nord-Lock Co. Ltd	310000400676819	Kina		100	
Nord-Lock AB	556137-1054	Åre		100	
Nord-Lock Inc.	38-3418590	USA		100	
Nord-Lock Australia Pty Ltd	602531279	Australien		100	
Superbolt Inc.	25-1478791	USA		100	
Nord-Lock Benelux BV	2050318	Nederländerna		100	
Nord-Lock Ltd	4117670	Storbritannien		100	
Nord-Lock Poland Sp. z o.o.	0000273881	Polen		100	
Nord-Lock France	439-251-901	Frankrike		100	
Nord-Lock Japan Co, Ltd	1299-01-047553	Japan		100	
Nord-Lock OY	0893691-1	Finland		100	
Nord-Lock s.r.o.	27294714	Tjeckien		100	
Nord-Lock Holding GmbH	HRB 175392	Tyskland		100	
Nord-Lock GmbH	HRB 510204	Tyskland		100	
Nord-Lock Switzerland GmbH	CH 020.4.041.709-1	Schweiz		100	
Nord-Lock AS	895 421 812	Norge		100	
Nord-Lock Italy s.r.l	2 464 160 015	Italien		100	
Nord-Lock PTE. LTD.	201110682R	Singapore		100	
Boltight Ltd	03832926	Storbritannien		100	
Boltight Inc	814794151	USA		100	
Twin-Lock AB	559009-2614	Göteborg		100	
Nord-Lock Korea Co Ltd	606-86-01043	Korea		100	
Nord-Lock India Pvt. Ltd.	U28999MH2017FTC301839	Mumbai		100	
Expander System Sweden AB	556392-6442	Åtvidaberg		100	
Expander America Inc	0967510-8	USA		100	
Swegon Group AB	559078-3964	Göteborg		100	
Swegon Operation AB	556077-8465	Göteborg		100	
Swegon Sverige AB	559078-3931	Göteborg		100	
Swegon GmbH	HRB209158	Tyskland		100	
Econdition GmbH	HRB152462	Tyskland		100	
Swegon Latvia SIA	40103622444	Lettland		100	
Swegon A/S	247231	Danmark		100	
Swegon Ltd	1529960	Storbritannien		100	
Swegon Cooling Ltd	01744381	Storbritannien		100	
Swegon Service Ltd	03443661	Storbritannien		100	
Swegon Hire Ltd	03284785	Storbritannien		100	
Swegon SARL	409-770-195	Frankrike		100	
Swegon SA	48-205-4517	Schweiz		100	
Swegon s.r.o.	275 90 071	Tjeckien		100	
Swegon North America Inc	1916764	Kanada		100	
Swegon Inc.	26-1934480	USA		100	
Swegon BVA System Inc	98-0149314	USA		100	
Swegon BVA System (Tennessee) Inc	98-0150566	USA		100	
Swegon BVA System (Texas) Inc	46-0524581	USA		100	
Swegon Eesti OU	11726958	Estland		100	
Swegon Indoor Climate Systems Co. Ltd	310000400676739	Kina		100	
Swegon AS	933-765-806	Norge		100	
OY Swegon AB	240.505	Finland		100	
Lewaco Trading AB	556343-3423	Vara		100	
Berguven 2AB	556935-7782	Vara		100	
Swegon Sp.z o.o.	632031333	Polen		100	
Swegon BV	24408522	Nederländerna		100	
Swegon Belgium S.A.	893.224.696	Belgien		100	
Swegon P Lemmens Group SA	829.386.721	Belgien		90[1]	
P Lemmens Company SA	429.188.970	Belgien		90[1]	
Safeguard Systems Ltd	IE8213635D	Irland		100	
Swegon ILTO OY	1615732-8	Finland		100	
Swegon BB s.r.l	03991770276	Italien		100	
Blue Box Group s.r.l	02481290282	Italien		100	
Blue Box Air	U74210MH2008FTC189149	Indien		100	
Swegon Lidköping AB	556640-0346	Lidköping		100	
Swegon Air Managenemt	00738495	Storbritannien		100	
bluMartin GmbH	HRB 187767	Tyskland		100	
Neuffer Fenster + Türen GmbH	HRB 4339	Tyskland		66,1	
Skillers GmbH	HRB 755172	Tyskland		100	
FOV Fodervävnader i Borås AB	556057-3460	Göteborg		100	
Nordiska Industri AB	556002-7335	Göteborg	840 000	100	191
Summa bokfört värde					2 246

[1] Konsolideras till 100 procent pga innehav av köpoption på resterande aktier.

Mindre dotterföretag som saknar verksamhet ingår ej i ovanstående specifikation.

NOT 25 Andelar i intresseföretag

KONCERNEN	2017	2016
Ingående bokfört värde	13 277	11 727
Anskaffningar under året	2 031	261
Sålt under året	–10	–349
Årets resultatandel efter skatt	2 002	1 765
Utspädningseffekt	26	30
Erhållen utdelning	–848	–725
Nedskrivning	0	–15
Kapitalförändringar, netto	–435	583
Utgående värde	**16 043**	**13 277**

MODERBOLAGET	2017	2016
Ingående bokfört värde	5 405	5 332
Anskaffningar under året	2 009	138
Sålt under året	–	–65
Utgående värde	**7 414**	**5 405**
Alimak Group AB	1 943	–
ASSA ABLOY AB	1 199	1 199
AB Fagerhult	289	289
HMS Networks AB	250	250
Loomis AB	0	0
Nederman Holding AB	306	306
Securitas AB	585	585
Sweco AB	445	446
TOMRA Systems ASA	2 000	1 933
Troax Group AB	397	397
Utgående värde	**7 414**	**5 405**

KONCERNEN	Beskrivning av verksamheten	Antal aktier	Kapital-andel	Börsvärde[1]	Anskaffnings-värde	Kapital-andel %	Röst-andel %
Alimak Group (Org nr 556714-1857. Stockholm)[2]	Se sid 50	14 461 809	1 962	1 851	1 943	27	27
ASSA ABLOY AB (Org nr 556059-3575. Stockholm)[2]	Se sid 51	105 495 729	5 329	17 976	1 697	10	29
AB Fagerhult (Org nr 556110-6203. Säte Habo)	Se sid 52	55 861 200	1 209	5 614	571	49	49
HMS Networks AB (Org nr 556661-8954. Halmstad)	Se sid 53	12 109 288	369	1 502	250	26	26
Loomis AB (Org nr 556620-8095. Stockholm)[2]	Se sid 54	2 528 520	225	871	44	3	24
Nederman Holding AB (Org nr 556576-4205. Säte Helsingborg)	Se sid 55	3 512 829	486	878	306	30	30
Securitas AB (Org nr 556302-7241. Stockholm)[2]	Se sid 56	39 732 600	1 619	5 690	1 081	11	30
Sweco AB (Org nr 556542-9841. Säte Stockholm)	Se sid 57	32 622 480	1 628	5 931	480[3]	27	21
TOMRA Systems ASA (Org nr 556542-9841. Säte Stockholm)	Se sid 58	39 000 000	2 399	5 134	2 000	26	26
Troax Group AB (Org nr 556916-4030. Säte Hillerstorp)	Se sid 59	6 020 000	497	1 677	397	30	30
Diamoph AB (Org nr 556647-5371. Säte Stockholm)	Se sid 60–61	14 923 571	240	246	189	28	28
Oxeon AB (Org nr 556614-1197. Säte Borås)	Se sid 60–61	314 684	10	15	15	32	32
Terratech AB (Org nr 556932-5102. Säte Stockholm)	Se sid 60–61	1 128 967	52	49	45	22	22
LumenRadio AB (Org nr 556761-7492. Säte Göteborg)	Se sid 60–61	246 000	17	20	20	25	25
Övriga mindre innehav			1	1	1		
			16 043	47 455	9 039		

[1] Noterade innehav till köpkurs. Onoterade innehav till i första hand senaste värdering, i andra hand senast handlade kurs och i tredje hand förvärskurs.
[2] A-aktierna i ASSA ABLOY, Loomis och Securitas är onoterade. De har i tabellen åsatts samma börskurs som motsvarande B-aktier.
[3] I koncernen är, p.g.a. utnyttjandet av en köpoption, anskaffningsvärdet på Sweco B 34 Mkr högre.

Not 25 forts.

Sammandragen information från balansräkningen

2017	Anläggnings-tillgångar	Omsättnings-tillgångar	Summa tillgångar	Långfristiga skulder	Kortfristiga skulder	Summa skulder	Netto tillgångar
Alimak Group AB	3 360	2 217	5 577	1 587	891	2 478	3 099
ASSA ABLOY AB	73 299	26 145	99 444	24 293	24 494	48 787	50 657
AB Fagerhult	3 449	2 648	6 097	3 220	987	4 206	1 891
HMS Networks AB	1 072	366	1 438	474	243	717	721
Loomis AB	11 311	3 852	15 163	5 376	2 751	8 127	7 036
Nederman Holding AB	1 471	1 500	2 971	1 126	769	1 895	1 076
Securitas AB	26 788	22 344	49 132	16 347	17 535	33 882	15 250
Sweco AB	7 546	6 733	14 279	2 988	5 313	8 301	5 978
TOMRA Systems ASA	4 759	3 678	8 437	1 394	2 305	3 700	4 737
Troax Group AB	1 010	410	1 419	635	193	828	591
Diamorph AB	758	154	912	373	70	443	469
Oxeon AB	21	9	30	0	10	10	20
Terratech AB	107	172	279	13	126	139	140
LumenRadio AB	8	25	33	1	5	6	27
2016							
ASSA ABLOY AB	69 257	26 025	95 282	25 945	22 112	48 057	47 225
AB Fagerhult	2 550	2 264	4 814	2 190	997	3 187	1 627
HMS Networks AB	1 073	329	1 402	522	244	766	636
Loomis AB	11 245	3 624	14 869	4 701	3 521	8 222	6 647
Nederman Holding AB	1 158	1 496	2 653	840	831	1 671	982
Securitas AB	27 549	20 853	48 401	16 231	17 662	33 893	14 508
Sweco AB	7 279	6 542	13 821	2 348	6 038	8 386	5 435
TOMRA Systems ASA	3 893	3 222	7 115	857	1 888	2 745	4 370
Troax Group AB	1 163	488	1 651	763	257	1 020	631
Diamorph AB	751	317	1 068	551	81	632	435
Oxeon AB	24	8	32	0	13	13	19
Terratech AB	102	125	227	26	60	85	141
LumenRadio AB	6	32	38	2	4	5	32

Sammandragen information från resultat och totalresultat

2017	Intäkter	Resultat	Övrigt totalresultat	Summa totalresultat	Erhållna utdelningar
Alimak Group AB	4 001	291,6	-83,2	208	0
ASSA ABLOY AB	76 137	8 635	-1 839	6 796	316
AB Fagerhult	5 170	494	-108	387	84
HMS Networks AB	1 183	143	20	163	12
Loomis AB	17 228	1 428	-435	993	20
Nederman Holding AB	3 149	186	-28	158	19
Securitas AB	92 197	2 737	-607	2 130	149
Sweco AB	16 887	1 223	26	1 249	140
TOMRA Systems ASA	7 432	658	-174	484	84
Troax Group AB	1 498	168	-60	108	23
Diamorph AB	429	77	-143	-66	0
Oxeon AB	37	-14	0	-14	0
Terratech AB	360	9	0	9	0
LumenRadio AB	31	-6	0	-6	0
2016					
ASSA ABLOY AB	71 293	6 653	1 975	8 628	280
AB Fagerhult	4 491	381	-61	320	65
HMS Networks AB	952	100	14	114	8
Loomis AB	16 800	1 258	61	1 319	18
Nederman Holding AB	3 107	172	31	203	18
Securitas AB	88 162	2 646	625	3 271	139
Sweco AB	16 531	931	9	940	114
TOMRA Systems ASA	6 610	738	-178	560	66
Troax Group AB	1 097	154	-37	117	18
Diamorph AB	424	112	-145	-33	0
Oxeon AB	51	-11	0	-11	0
Terratech AB	263	15	0	15	0
LumenRadio AB	23	-6	0	-6	0

Forts.

Not 25 forts.

Avstämning av finansiell information i sammandrag[1)]

2017	Ingående nettotillgångar	Resultat	Eget kapital-förändringar	Utdelning	Utgående nettotillgångar	Innehav i intresseföretag	Goodwill	Bokfört värde
Alimak Group AB	2 963	70	1	0	3 034	810	1 152	1 962
ASSA ABLOY AB	47 224	8 350	-2 845	-3 332	49 397	4 692	637	5 329
AB Fagerhult	1 627	463	-40	-171	1 879	917	292	1 209
HMS Networks AB	637	153	-6	-47	737	191	178	369
Loomis AB	6 647	1 343	-462	-602	6 926	225	0	225
Nederman Holding AB	982	163	-35	-64	1 046	314	172	486
Securitas AB	14 508	2 793	-1 036	-1 369	14 896	1 619	0	1 619
Sweco AB	5 435	943	-240	-513	5 625	1 541	87	1 628
TOMRA Systems ASA	4606	720	-311	-310		1 242	1 157	2 399
Troax Group AB	631	173	-2	-75	727	219	278	497
Diamorph AB	461	91	-53	0	499	141	99	240
Oxeon AB	19	-14	15	0	20	7	4	11
Terratech AB	143	27	-3	0	167	36	16	52
LumenRadio AB	32	-3	0	0	29	7	10	17
2016								
ASSA ABLOY AB	41 579	6 836	564	-2 944	46 035	4 372	637	5 009
AB Fagerhult	1 437	398	-34	-132	1 669	821	292	1 113
HMS Networks AB	455	100	109	-29	635	165	178	343
Loomis AB	5 843	1 266	-306	-527	6 276	203	0	203
Nederman Holding AB	837	151	14	-58	944	284	172	456
Securitas AB	12 530	2 592	101	-1 278	13 945	1 515	0	1 515
Sweco AB	4 907	835	-4	-419	5 319	1 451	87	1 538
TOMRA Systems ASA	3 925	807	91	-273	4 550	1 180	1 172	2 352
Troax Group AB	548	129	-17	-60	600	181	270	451
Diamorph AB	515	113	-173	0	455	118	91	209
Oxeon AB	30	-11	0	0	19	6	4	10
Terratech AB	134	13	0	0	147	32	16	48
LumenRadio AB	38	-6	0	0	32	8	10	18

[1)] De redovisade beloppen är uppskattade helårsvärden baserade på respektive bolags Q3-rapport, vilket kan innebära vissa skillnader mot det faktiska utfallet som redovisades i föregående tabeller (Sammandragen information från balansräkningen, resultat och totalresultat).

NOT 26 Börsaktier

KONCERNEN	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	94	94
Inköp	–	–
Försäljning	–	–
Utgående anskaffningsvärde	*94*	*94*
Ingående verkligt värdereserv	300	399
Avyttring redovisad i resultaträkningen	–	–
Omvärdering förd till eget kapital	-71	-99
Utgående verkligt värdereserv	*229*	*300*
Bokfört värde	323	394

Specifikation börsaktier

Aktie	Antal	Börsvärde, Mkr	Börskurs, kr	Anskaffningsvärde, Mkr	Röstandel, %	Kapitalandel, %
Nobia	4 649 894	323	69	94	3	3
Totalt		323		94		

NOT 27 Andra värdepappersinnehav

KONCERNEN	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	1	25
Inköp	9	–
Omklassificering	–	-24
Utgående anskaffningsvärde	*10*	*1*
Ingående nedskrivningar	-1	-1
Årets nedskrivningar	–	–
Utgående nedskrivningar	*-1*	*-1*
Bokfört värde	9	0

NOT 28 Långfristiga fordringar

KONCERNEN	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	24	202
Årets ökning	8	1
Årets minskning	–	-179
Bokfört värde	32	24

Koncernens räntebärande fordringar löper med en genomsnittlig ränta på 0 procent och en genomsnittlig löptid på 12 månader.

NOT 29 Varulager

Värdet av varor som ställts som säkerhet för lån eller andra förpliktelser uppgår till 0 (0).

Varulagrets värdering:	2017	2016
Till nettoförsäljningsvärde		
Råvaror och förnödenheter	51	57
Varor under tillverkning	6	3
Färdiga varor och handelsvaror	68	90
Till anskaffningsvärde		
Råvaror och förnödenheter	498	318
Varor under tillverkning	90	101
Färdiga varor och handelsvaror	696	550
	1 409	1 119

NOT 30 Börsaktier, handel

KONCERNEN	2017	2016
Bokfört värde vid årets början	40	46
Årets anskaffningar	68	250
Försäljningar	-67	-256
Omvärdering, förd mot resultaträkningen	-1	0
Bokfört värde vid årets slut	40	40

KONCERNEN	Antal	Ansk.-värde	Bokfört värde	Markn. värde
Alimak Group	40 000	5	5	5
Axfood	40 000	6	6	6
H&M B	15 000	5	2	2
Investor	23 000	8	9	9
Netent	160 000	11	9	9
Nobia	70 000	5	5	5
INSR Insurance Group	493 025	13	4	4
		53	40	40

NOT 31 Kundfordringar

KONCERNEN	2017	2016
Nominellt värde	1 699	1 456
Reservering för osäkra fordringar	-62	-44
Kundfordringar - netto	1 637	1 412
Reserv för osäkra fordringar		
Ingående reserv	-44	-42
Ingående reserv förvärvade bolag	-9	0
Årets reservering för osäkra fordringar	-12	-2
Konstaterade förluster under året	3	1
Återförda outnyttjade belopp	1	1
Valutakursdifferenser	-1	-2
	-62	-44

Individuellt bedömda kundfordringar som bedömts vara ej indrivningsbara skrivs bort genom att direkt reducera det redovisade beloppet. Övriga fordringar bedöms kollektivt för att avgöra om det finns objektiva bevis för att nedskrivningsbehov föreligger. För dessa fordringar redovisas de bedömda nedskrivningarna i en reserv för osäkra kundfordringar. Objektiva bevis för att nedskrivningsbehov föreligger innefattar bland annat indikationer på att, en gäldenär har betydande finansiella svårigheter, att betalningar har uteblivit eller är försenade (mer än 30 dagar) eller att det är sannolikt att gäldenären kommer att gå i konkurs eller genomgå annan finansiell rekonstruktion. Fordringar för vilka en nedskrivningsreserv tidigare redovisats, skrivs bort mot reserven då koncernen inte längre förväntas återvinna ytterligare likvida medel. Nedskrivningar redovisas i resultaträkningen som en övrig kostnad. Om nedskrivningsbehovet minskar i en efterföljande period redovisas återföringen av den tidigare redovisade nedskrivningen i koncernens resultaträkning.

Utöver gjorda nedskrivning bedöms kreditrisken som liten då fordringarna avser väl fungerande och betalande kunder.

Åldersanalys kundfordringar	2017	2016
Ej förfallna	1 247	1 074
Förfallna fordringar som per den 31 december ej är nedskrivna		
Förfallna mindre än 3 mån	345	303
Förfallna 3 till 6 månader	26	15
Förfallna mer än 6 månader	19	20
	1 637	1 412

NOT 32 Derivatinstrument

KONCERNEN	2017	2016
Tillgångar		
Valutaterminskontrakt - kassaflödessäkring	–	25
Skulder		
Valutaterminskontrakt - kassaflödessäkring	-7	–
Ränte-swapar	-13	-20
	-20	-20

Valutaterminskontrakt
Det nominella beloppet för utestående valutaterminskontrakt uppgick den 31 december till 250 (93) Mkr (se not 34).

Kassaflödessäkringarna anses uppfylla villkoren för effektiv säkringsredovisning varför förändringen i sin helhet redovisas i övrigt totalresultat. Säkringsredovisningen har under året påverkat övrigt totalresultat med –32 (–42) Mkr.

Säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet
Upplåning som har identifierats som säkring av nettoinvestering i koncernens dotterföretag är i Italien 295 (95) Mkr, i Belgien 364 (354) och i Finland 158 (153) Mkr.

Kursförändringen på omräkning av upplåningen till svenska kronor uppgår till –19 Mkr (–27 Mkr) vid rapportperiodens slut och redovisas i övrigt totalresultat.

Ränteswapar
Den vinst eller förlust som hänför sig till den effektiva delen av en ränteswap som säkrar upplåning med rörlig ränta, redovisas i övrigt totalresultat och uppgår för 2017 till 7 (–6) Mkr.

NOT 33 Likvida medel

De likvida medlen består till 621 (1 005) Mkr av banktillgodohavanden och till 5 (302) Mkr av kortfristiga bankplaceringar. På banktillgodohavanden erhåller koncernen ränta enligt en rörlig räntesats baserad på bankernas dagliga placeringsränta.

NOT 34 Finansiella instrument och finansiell riskhantering

Säkringsredovisning
Latour tillämpar säkringsredovisning på valutaterminskontrakt. Förändringen i marknadsvärdet för kassaflödessäkringar redovisas i övrigt totalresultat, i den mån de bedöms som effektiva, i annat fall direkt i resultaträkningen. Latour använder även ränteswapar på koncernens kortfristiga upplåning genom att konvertera räntorna från rörliga till fasta och likt valutaterminskontrakt redovisas förändringen i marknadsvärdet i övrigt totalresultat om effektivitet uppnås. Ackumulerade belopp i övrigt totalresultat återförs till resultaträkningen i de perioder då den säkrade posten påverkar resultatet. Orealiserade vinster eller förluster som uppstår vid marknadsvärdering av derivatinstrument hänförliga till säkringar av nettoinvesteringar och som är hänförliga till valutakursförändringar redovisas i övrigt totalresultat.

Bokfört värde och verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder
I nedanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas i rapporten över finansiell ställning. Uppdelning av hur verkligt värde fastställs sker utifrån tre nivåer. Jämfört med årsbokslutet 2016 skedde under 2017 inga överföringar mellan de olika nivåerna i verkligt värde-hierarkin och inga förändringar har skett i tillämpade värderingstekniker och/eller principer.

Koncernen 2017 *Finansiella tillgångar*	Finansiella tillgångar som kan säljas	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivat som används för säkringsändamål	Låne- och kundfordringar, likvida medel	Andra skulder	Summa verkligt värde
Börsaktier förvaltning	323[1]					323
Andra långfristiga värdepappersinnehav	9[2]					9
Andra långfristiga fordringar				32[3]		32
Börsaktier, handel		40[1]				40
Orealiserat resultat valutaderivat			0[2]			0
Övriga kortfristiga fordringar				1 750[3]		1 750
Likvida medel				626[3]		626
Totalt	332	40	0	2 408	–	2 780
Finansiella skulder						
Långfristiga lån					522[3]	522
Checkräkningskredit					151[3]	151
Kortfristiga lån					3 995[3]	3 995
Övriga kortfristiga skulder					1 125[3]	1 125
Orealiserat resultat valutaderivat			20[2]			20
Totalt	–	–	20	–	5 793	5 813

[1] Nivå 1 – värderas till verkligt värde utifrån noterade marknadsvärden på aktiv marknad för identiska tillgångar.
[2] Nivå 2 – värderas till verkligt värde utifrån annan observerbar data för tillgångar och skulder än marknadsvärden enligt nivå 1.
[3] Nivå 3 – värderas till verkligt värde utifrån data för tillgångar och skulder som inte baseras på observerbar marknadsdata.

Koncernen 2016 *Finansiella tillgångar*	Finansiella tillgångar som kan säljas	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivat som används för säkringsändamål	Låne- och kundfordringar, likvida medel	Andra skulder	Summa verkligt värde
Börsaktier förvaltning	394[1]					394
Andra långfristiga värdepappersinnehav	0[2]					0
Andra långfristiga fordringar				24[3]		24
Börsaktier, handel		40[1]				40
Orealiserat resultat valutaderivat			25[2]			25
Övriga kortfristiga fordringar				1 496[3]		1 496
Likvida medel				1 307[3]		1 307
Totalt	394	40	25	2 827	–	3 286
Finansiella skulder						
Långfristiga lån					696[3]	696
Checkräkningskredit					52[3]	52
Kortfristiga lån					1 990[3]	1 990
Övriga kortfristiga skulder					858[3]	858
Orealiserat resultat valutaderivat			20[2]			20
Totalt	–	–	20	–	3 596	3 616

[1] Nivå 1 – värderas till verkligt värde utifrån noterade marknadsvärden på aktiv marknad för identiska tillgångar.
[2] Nivå 2 – värderas till verkligt värde utifrån annan observerbar data för tillgångar och skulder än marknadsvärden enligt nivå 1.
[3] Nivå 3 – värderas till verkligt värde utifrån data för tillgångar och skulder som inte baseras på observerbar marknadsdata.

Not 34 forts.

Noterade finansiella tillgångar värderas till den noterade köpkursen på balansdagen. Verkligt värde på onoterade finansiella tillgångar fastställs genom att använda värderingstekniker, till exempel nyligen genomförda transaktioner, pris på liknande instrument eller diskonterade kassaflöden.

Valutaderivaten består av valutaterminer och ingår i nivå 2. Värderingen till verkligt värde för valutaterminerna baseras på av banken fastställda terminskurser på en aktiv marknad.

Verkligt värde på kundfordringar och andra fordringar, övriga kortfristiga fordringar, kassa och övriga likvida medel, leverantörsskulder och övriga skulder samt långfristiga skulder uppskattas vara lika med dess bokförda värde. För de räntebärande långfristiga skulderna anses den marknadsmässiga räntan inte väsentligt avvika från diskonteringsräntan varför det redovisade värdet bedöms i allt väsentligt motsvara det verkliga värdet.

Koncernens värderingsprocess sker inom ramen för koncernens finansavdelning där ett team arbetar med värdering av finansiella tillgångar och skulder som koncernen innehar.

Finansiell riskhantering

Koncernens finansverksamhet och hantering av finansiella risker är i huvudsak centraliserad till koncernstaben. Verksamheten bedrivs utifrån en av styrelsen fastställd finanspolicy och präglas av låg risknivå. Syftet är att säkerställa koncernens långfristiga finansiering, minimera koncernens kapitalkostnad och effektivt hantera och kontrollera koncernens finansiella risker.

Valutarisk

Koncernens verksamhet är exponerad för valutarisk i form av valutakursfluktuationer. Koncernens valutarisk består dels av transaktionsrisken, som hänför sig till köp och försäljning i utländsk valuta, dels omräkningsrisken, som hänför sig till nettoinvesteringar i utländska dotterbolag och valutakursförändringar när de utländska dotterbolagens resultat räknas om till svenska kronor.

Transaktionsexponering

Koncernens målsättning avseende transaktionsrisken är att säkra 50 procent av kommande 12-månaders budgeterade in- och utflöden. Resultateffekten av valutasäkringar, som redovisas i övrigt totalresultat, uppgick till –25 (–33) Mkr (se not 35).

Nettovalutaflödet för svenska enheter fördelade sig under året enligt följande:

Valuta (belopp i Mkr)	2017	2016
NOK	378	313
DKK	116	-7
GBP	308	125
USD	-348	-335
EUR	-44	207
CHF	46	75
Totalt	455	378

+ = nettoinflöde, – = nettoutflöde

Givet en nettotransaktionsexponering motsvarande den som gällde år 2017 och förutsatt att säkringsåtgärder ej vidtagits, hade resultatet påverkats positivt med 5 (4) Mkr om den svenska kronan stärkts med en procentenhet mot samtliga transaktionsvalutor. Per valuta skulle påverkan blivit i NOK 4 Mkr, DKK 1 Mkr, GBP 3 Mkr och USD –3 Mkr.

Per den 31 december 2017 hade koncernen utestående valutaterminskontrakt som fördelar sig på följande valutor och förfallotidpunkter:

Belopp i Mkr	2018	2019	Totalt
Sälj EUR	195	–	195
Sälj NOK	31	–	31
Sälj USD	30	–	30
Sälj DKK	40	–	40
Sälj GBP	48	–	48
Sälj CHF	12	–	12
Sälj totalt	*355*	*0*	*355*
Köp EUR	2	–	2
Köp USD	103	–	103
Köp totalt	*105*	*0*	*105*
Netto	250	0	250

Värderingen av valutaterminskontrakt till verkligt värde utgör derivatinstrument och uppgår till –7 (25) Mkr, vilket framgår av koncernens balansräkning.

Omräkningsexponering

Säkring av nettotillgångar i utländska dotterföretag bedöms från fall till fall och säkras då med utgångspunkt från koncernmässigt värde av nettotillgångarna. Säkring sker genom lån i utländsk valuta. Resultatet från säkring av utländsk verksamhet uppgår till –15 (–21) Mkr. Beloppet redovisas i övrigt totalresultat och i reserver i eget kapital (se not 35).

De utländska dotterföretagens nettotillgångar fördelar sig på följande sätt:

	2017		2016	
Valuta	Belopp i Mkr	%	Belopp i Mkr	%
EUR	662	59	584	59
DKK	15	1	8	1
NOK	40	4	56	6
USD	177	16	164	16
GBP	-50	-4	-65	-7
RON	25	2	25	3
CAD	-29	-3	-27	-3
PLN	218	19	186	19
CHF	41	4	54	5
JPY	21	2	19	2
Övriga	1	0	-6	-1
Totalt	1 121	100	998	100

Årets kursdifferens från omräkning av utländska nettotillgångar uppgick till 69 (134) Mkr och redovisas i övrigt totalresultat och reserver i eget kapital (se not 35).

Finansieringsrisk och likviditetsrisk

Inom ramen för finansieringsrisken hanteras även den mer kortsiktiga likviditetsrisken. I en verksamhet som Latours, där central upphandling sker av långsiktiga finansiell resurser, blir den kortfristiga likviditetsrisken med automatik hanterad i det långa finansieringsutrymmet. Detta hindrar inte att höga krav ställs i den löpande rapporteringen av kassaflödessituationen i de enskilda affärsenheterna.

För att minska risken för att framtida kapitalanskaffning och refinansiering av förfallna lån blir svår, har koncernen följande kontrakterade kreditlöften:

		Varav utnyttjat
Checkräkningskredit m.m.	200	151
Beviljade krediter t. o. m. 2018	1 306	1 121
Beviljade krediter t. o. m. 2019	1	0
Beviljade krediter t. o. m. 2020	1	0
Beviljade krediter t. o. m. 2021	1 565	1 416[1]
Beviljade krediter t. o. m. 2022	2 535	1 514[1]
	5 608	4 202

[1] Reverser med löptider under 1 år, redovisas i balansräkningen som kortfristiga skulder trots att de upptas inom ramen för långfristiga kreditlöften.

Koncernens finansiella nettoskuld exklusive innehav i aktier och andra värdepapper uppgick den 31 december 2017 till 4 084 Mkr. Huvuddelen av koncernens lån är upptagna i SEK med en löptid på mindre än ett år, men inom ramen för ovan redovisade långfristiga kreditlöften.

De långfristiga räntebärande skulderna med en redovisad skuld på 521 Mkr, som faller till betalning fram till och med 2020, motsvarar ett likviditetsutflöde på 522 Mkr varav 1 Mkr motsvarar ackumulerad ränta.

Till de beviljade krediter som är avtalade längre än ett år har det avtalats om en finansiell covenant, vilket innebär att nettolåneskulden ej får överstiga en bestämd nivå i förhållande till det noterade marknadsvärdet av koncernens börsnoterade värdepapper. Detta villkor efterlevdes under 2017.

Forts.

Not 34 forts.

Ränterisk

Latourkoncernens finansieringskällor utgörs i huvudsak av kassaflöde från den löpande verksamheten och aktieförvaltningen samt upplåning. Upplåningen, som är räntebärande, medför att koncernen exponeras för ränterisk. För att minimera ränterisken använder koncernen ränteswapar (se not 32).

Ränterisk utgör risken för att ränteförändringar påverkar koncernens räntenetto och/eller kassaflöde negativt. Koncernens finanspolicy anger riktlinjer för låneskuldens räntebindning respektive genomsnittlig löptid. Koncernen eftersträvar en avvägning mellan bedömd löpande kostnad för upplåningen och risken för en större ränteförändring som påverkar resultatet negativt. Vid utgången av 2017 var den genomsnittliga räntebindningen cirka 6 månader.

Om räntenivån hade legat en procentenhet högre, hade årets resultat påverkats med –41 (–25) Mkr. Inga övriga effekter på eget kapital.

Genomsnittskostnad för utestående lång- respektive kortfristig upplåning på balansdagen (för långfristiga skulder se även not 40):

	Skuld 2017		Skuld 2016	
	%	Mkr	%	Mkr
Långfristig upplåning SEK	0,8	100	0,4	100
Långfristig upplåning EUR	1,4	370	1,3	303
Långfristig upplåning GBP	–	–	1,0	190
Långfristig upplåning CAD	1,9	47	2,0	93
Långfristig upplåning övrigt	1,1	4	2,0	10
	1,3	521	1,2	696
Kortfristig upplåning SEK	0,8	2 804	1,2	1 079
Kortfristig upplåning EUR	1,1	998	1,1	778
Kortfristig upplåning USD	2,0	125	1,4	138
Kortfristig upplåning GBP	1,0	189	–	–
Kortfristig upplåning PLN	2,0	30	2,0	47
	1,2	4 146	1,2	2 042

Hantering av kapital

Koncernens långsiktiga mål avseende kapitalstrukturen är att trygga koncernens förmåga att fortsätta utveckla sin verksamhet, så att den kan generera avkastning till aktieägarna och nytta för andra intressenter och att upprätthålla en optimal kapitalstruktur för att hålla kostnaderna för kapitalet nere. För att upprätthålla eller justera kapitalstrukturen, kan koncernen bland annat förändra den utdelning som betalas till aktieägarna eller sälja tillgångar för att minska skulderna. Koncernen bedömer kapitalet på basis av skuldsättningsnivån. Latours styrelse har fastställt gränser för skuldsättningsnivån. Gränserna innebär att koncernens skuldsättning maximalt får uppgå till det samlade värdet av 10 procent av börsportföljens värde samt 2,5 gånger den helägda industrirörelsens EBITDA-resultat, mätt som ett genomsnitt för de senaste tre åren och justerat för förvärv och avyttringar. Skuldsättningen har alltid legat klart under detta gränsvärde.

Kreditrisk

Koncernen är begränsat exponerad för kreditrisker. I huvudsak hänförs dessa risker till utestående kundfordringar. Förluster på kundfordringar uppstår när kunder försätts i konkurs eller av andra skäl inte kan fullfölja sina betalningsåtaganden. Riskerna begränsas delvis genom kreditförsäkringar. Inom vissa verksamhetsområden används även förskottsbetalningar. Koncernledningen har uppfattningen att det inte föreligger någon betydande kreditriskkoncentration för koncernen i förhållande till någon viss kund eller motpart eller i förhållande till någon viss geografisk region.

Prisrisk

Koncernen exponeras för prisrisk avseende aktier på grund av placeringar som innehas av koncernen och som i koncernens balansräkning klassificeras antingen som finansiella instrument som kan säljas eller som tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Prisrisk på aktier omfattar aktiekursrisk, likviditetsrisk och motpartsrisk. Med aktiekursrisk avses risken för värdeminskning på grund av förändringar i kurser på aktiemarknaden. Detta är den största risken i Latours verksamhet och finns huvudsakligen i värderingen av portföljbolagen. Om marknadsvärdet på innehaven i börsportföljen skulle förändras med 5 procent skulle det påverka totalresultatet och eget kapital med 16 (20) Mkr. Aktiekurserna analyseras och följs löpande av Latours ledning. Genom det aktiva ägandet, som bland annat utövas via styrelserepresentation, påverkar Latour bolagens strategi och beslut. Likviditetsrisk kan uppkomma om en aktie t.ex. är svår att avyttra. Likviditetsrisken är dock begränsad. Motpartsrisk är risken att en part i en transaktion med ett finansiellt instrument inte kan fullgöra sitt åtagande och därigenom orsakar den andra parten en förlust.

Koncernen är inte exponerad för någon prisrisk avseende rå- och stapelvaror.

Operationella risker

Operationell risk är risken för förlust på grund av brister i interna rutiner och system. Som grund för Latourkoncernens riskhantering ligger ett flertal internt fastställda riktlinjer och regelverk samt av styrelsen fastställda policies. Juridisk granskning av avtal och förbindelser sker fortlöpande. Dessutom sker kontinuerliga kontroller som reglerar och säkerställer ansvar och befogenheter i den löpande verksamheten.

De försäkringsrisker som finns inom koncernen hanteras i enlighet med bedömt försäkringsbehov. Frågor rörande sekretess och informationssäkerhet är av stor betydelse för Latour och regleras av internt fastställda riktlinjer. Vad gäller IT-säkerhet sker en kontinuerlig kontroll och utveckling av system och rutiner.

NOT 35 Eget kapital

Reserver KONCERNEN	Säkringsreserv	Omräkningsreserv	Verkligt värdereserv [1]	Summa
Ingående balans 2016-01-01	37	-17	397	417
Årets omräkningsdifferenser		134		134
Finansiella tillgångar som kan säljas:				
Omvärderingar redovisade direkt mot övrigt totalresultat			-98	-98
Redovisade i resultaträkningen vid avyttring				0
Terminssäkring av kassaflöde	-33			-33
Ränteswapar	-5			-5
Säkring av nettoinvestering, valutaeffekter	-21			-21
Utgående andra reserver 2016-12-31	-22	117	299	394
Ingående balans 2017-01-01	-22	117	299	394
Årets omräkningsdifferenser		69		69
Finansiella tillgångar som kan säljas:				
Omvärderingar redovisade direkt mot övrigt totalresultat			-72	-72
Redovisade i resultaträkningen vid avyttring				0
Terminssäkring av kassaflöde	-25			-25
Ränteswapar	6			6
Säkring av nettoinvestering, valutaeffekter	-15			-15
Utgående andra reserver 2017-12-31	-56	186	227	357

[1] Verkligt värde i börsportföljen 227 Mkr och i utställda köpoptioner 0 Mkr.

Not 35 forts.

Aktiekapital
Moderbolagets aktiekapital. Kvotvärdet per aktie uppgår till 0,21 kr.

Övrigt tillskjutet kapital
Avser eventuellt eget kapital som är tillskjutet från aktieägarna. Här ingår tillskjutet kapital i form av apportemission samt nyemission som görs till kurs överstigande kvotvärdet.

Återköpta egna aktier
Återköpta aktier utgörs av anskaffningskostnaden för egna aktier som innehas av moderbolaget och redovisas som en avdragspost i eget kapital. Likvid från avyttring av egna aktier redovisas som en ökning av eget kapital och transaktionskostnader redovisas direkt mot eget kapital.

Reserver
Omräkningsreserv
Omräkningsreserven innefattar alla valutakursdifferenser som uppstår vid omräkning av finansiella rapporter från utländska verksamheter som har upprättat sina finansiella rapporter i en annan valuta än den valuta som koncernens finansiella rapporter presenteras i. Moderbolaget och koncernen presenterar sina finansiella rapporter i svenska kronor.

Säkringsreserv
Säkringsreserven består av valutakursdifferenser som uppstår vid omräkning av skulder, derivat som klassificerats som säkringsinstrument av nettoinvestering i en utländsk verksamhet samt ränteswapar.

Verkligt värdereserv
Verkligt värdereserv innefattar den ackumulerade nettoförändringen av verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas fram till dess att tillgången bokas bort från balansräkningen.

Balanserade vinstmedel inklusive del av årets totalresultat
I balanserade vinstmedel inklusive delar av årets totalresultat ingår intjänade vinstmedel i moderbolaget och dess dotterföretag och intresseföretag. Tidigare avsättningar till reservfond, exklusive överförda överkursfonder, ingår i denna eget kapitalpost.

Innehav utan bestämmande inflytande
Innehav utan bestämmande inflytande innefattar den andel av eget kapital som inte ägs av moderbolaget.

Utdelning
Utdelning föreslås av styrelsen i enlighet med bestämmelserna i aktiebolagslagen och fastställs av årsstämman. Föreslagen men ännu ej beslutad utdelning för 2017 uppgår till 1 437 Mkr (2,25 kr per aktie). Beloppet har ej redovisats som skuld.

Resultat per aktie

KONCERNEN	**2017**	**2016**
Årets resultat	2 793	3 673
Genomsnittligt antal utestående aktier före utspädning	638 719 595	638 414 600
Genomsnittligt antal utestående aktier efter utspädning	640 982 564	640 793 016

	2017	**2016**
Vinst per aktie avseende vinst hänförlig till moderbolagets aktieägare		
Före utspädning	4,37 kr	5,75 kr
Efter utspädning	4,36 kr	5,73 kr

Utestående aktier	**Serie A**	**Serie B**	**Totalt**
Antal aktier per 1 januari 2017	11 917 258	147 719 242	159 636 500
Återköp		75 500	75 500
Splitt 4:1	35 751 774	443 384 226	479 136 000
Konvertering	-26 584	26 584	0
Summa utestående aktier per 31 december 2017	47 642 448	591 205 552	638 848 000

Egna innehav av aktier	**Serie A**	**Serie B**	**Totalt**
Innehavda aktier per 1 januari 2017	–	323 500	323 500
Återköp under året	–	92 500	92 500
Avyttring	–	-168 000	-168 000
Splitt 4:1	–	744 000	744 000
Summa egna innehav per 31 december 2017	0	992 000	992 000
Totalt antal aktier per 31 december 2017	47 642 448	592 197 552	639 840 000

Kvotvärdet av egna innehav som återköpts uppgår per den 31 december 2017 till 0,1 Mkr och motsvarar 0,1 procent av aktiekapitalet. Transaktionskostnaderna i samband med återköpen redovisas som en avdragspost från eget kapital. Dessa kostnader har inte påverkat redovisade skattekostnader. Återköp av egna aktier har skett för att skapa ett mervärde för kvarvarande aktieägare i Latour. På samtliga återköpta aktier finns utställda köpoptioner till ledande befattningshavare.

	2017		**2016**	
Egna innehav av aktier	**Antal**	**Utgift**	**Antal**	**Utgift**
Ackumulerat vid årets början	323 500	72	402 500	58
Återköp under året	92 500	37	122 000	43
Avyttring	-168 000	-37	-201 000	-29
Splitt 4:1	744 000	–	0	–
Ackumulerat vid årets slut	992 000	72	323 500	72

NOT 36 Avstämning av låneskuld hänförlig till finansieringsverksamheten

			Ej kassaflödespåverkande förändringar				
	2016-12-31	Kassaflöde	Effekt ändrad valutakurs	Nedskrivning	Ränta	Förvärv bolag	2017-12-31
Räntebärande fordringar	24	-2				10	32
Pensionsavsättningar	-39	-25	-1			-10	-75
Långfristiga skulder	-201	334	1			-197	-63
Tilläggsköpeskilling	-434	-56		92	-9	-111	-518
Skulder finansiell leasing	-64		1				-63
Utnyttjad checkkredit	-52	-99					-151
Räntebärande kortfristiga skulder	-1 987	-1 888					-3872
Netto skulder hänförliga till finansieringsverksamheten	-2 753	-1 733	1	92	-9	-308	-4 710

NOT 37 Pensionsförpliktelser

I det närmaste samtliga anställda i Latourkoncernen omfattas av antingen förmånsbestämda eller avgiftsbestämda pensionsplaner. Förmånsbestämda pensionsplaner innebär att den anställde garanteras en pension motsvarande en viss procentuell andel av lönen. Pensionsplanerna omfattar ålderspension, sjukpension och familjepension. Pensionsförpliktelserna tryggas genom avsättningar i balansräkningen och genom premier till försäkringsbolag som därmed övertar förpliktelserna gentemot de anställda. Koncernens anställda utanför Sverige, Italien, Tyskland och Schweiz omfattas av avgiftsbestämda pensionsplaner. Avgifter till de sistnämnda planerna utgör normalt en procentuell andel av den anställdes lön.

Åtaganden för ålderspension och familjepension för tjänstemän i Sverige tryggas huvudsakligen genom försäkringar i Alecta. Då Alecta inte kan tillhandahålla tillräckliga uppgifter för att redovisa ITP-planen som förmånsbestämd redovisas den som avgiftbestämd. Årets avgifter för pensionsförsäkringar som är tecknade i Alecta uppgår till 45 Mkr. Alectas överskott kan fördelas till försäkringstagarna och/eller de försäkrade. Vid utgången av 2017 uppgick Alectas överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån till 154 procent. Tjänstepension för arbetare i Sverige är avgiftsbestämda.

Beträffande förmånsbestämda planer beräknas företagets kostnader samt värdet på utestående förpliktelser med hjälp av aktuariella beräkningar vilka syftar till att fastställa nuvärdet av utfärdade förpliktelser.

KONCERNEN Förmånsbaserade förpliktelser	2017	2016
Nuvärde vid periodenas början	87	83
Omklassificering	43	–
Förvärv	11	5
Ränta	0	0
Pensionsutbetalningar	-1	0
Aktuariell vinst/förlust	7	-2
Omräkningsdifferens	1	1
Utgående balans	153	87
Förvaltningstillgångar		
Ingående balans	48	51
Omklassificering	29	–
Förändring reserv	2	-3
Utgående balans	79	48
Netto förmånsbaserade förpliktelser	74	39

	2017		
Förmånsbaserade förpliktelser per land	Nuvärde av förpliktelser	Verkligt värde på förvaltnings-tillgångar	Summa
Sverige	21	0	21
Norge	27	-23	4
Schweiz	38	-26	12
Tyskland	43	-30	13
Italien	24	0	24
Summa	153	-79	74

	2016		
Förmånsbaserade förpliktelser per land	Nuvärde av förpliktelser	Verkligt värde på förvaltnings-tillgångar	Summa
Sverige	6	0	6
Schweiz	36	-25	11
Tyskland	34	-23	11
Italien	11	0	11
Summa	87	-48	39

Vid den senaste värderingstidpunkten bestod nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen av cirka 62 Mkr hänförlig till aktiva anställda och 12 Mkr till pensionärer.

Belopp redovisade i resultaträkningen	2017	2016
Ränta på pensionsavsättning	0	0
Kostnader förmånsbestämda planer	0	0
Pensionskostnader, avgiftsbaserade planer	168	127
Löne- och avkastningsskatt	22	19
Totala pensionskostnader	190	146

Den försäkringstekniska beräkningen av pensionsförpliktelser och pensionskostnader baseras på följande viktiga antaganden:

	2017			
%	Schweiz	Tyskland	Italien	Norge
Diskonteringsränta[1]	0,8	1,6	1,3	2,3
Inflation	1,0	1,8	1,0	2,3
Löneökningar	2,0	2,5	–	2,5
Pensionsuppräkning	0,0	2,0	0,0	0,4

	2016		
%	Schweiz	Tyskland	Italien
Diskonteringsränta[1]	0,7	1,5	1,3
Inflation	1,0	1,8	1,0
Löneökningar	1,0	2,5	–
Pensionsuppräkning	0,0	2,0	0,0

[1] Se principer not 2 sid 75.

Om diskonteringsräntan minskas med 0,5 procent så ökar nuvärdet av förpliktelserna med 6,3 procent. Om räntan ökar med 0,5 procent så minskar nuvärdet av förpliktelserna med 5,8 procent.

NOT 38 Skatter

Uppskjuten skatt i balansräkningen
Temporära skillnader föreligger i de fall tillgångars eller skulders redovisade respektive skattemässiga värde är olika. Temporära skillnader har resulterat i koncernens totala uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder enligt nedan:

KONCERNEN	2017	2016
Uppskjutna skattefordringar		
Immateriella anläggningstillgångar	5	5
Byggnad och mark	0	0
Maskiner och inventarier	4	3
Varulager	45	40
Kortfristiga fordringar	8	4
Avsättningar	18	16
Kortfristiga skulder	10	11
Övriga poster	11	9
	101	88
Uppskjutna skatteskulder		
Immateriella anläggningstillgångar	-43	-37
Byggnader och mark	-3	-4
Maskiner och inventarier	-3	-3
Varulager	0	0
Kortfristig fordran	0	-5
Obeskattade reserver	-206	-194
Avsättningar	-15	-3
	-270	-246

Uppskjutna skattefordringar och -skulder kvittas när det finns en legal kvittningsrätt för aktuella skattefordringar och skatteskulder och när uppskjutna skatter avser samma skattesystem. Uppskjuten skatt som redovisas i övrigt totalresultat uppgår till 9 (20) Mkr.

Ingen aktuell skatt redovisas i koncernens eller moderbolagets totalresultat.

I moderbolaget finns skattemässiga underskottsavdrag utan tidsbegränsning på 2 588 (2 229) Mkr där uppskjuten skatt ej har beaktats.

NOT 39 Övriga avsättningar

KONCERNEN	Garanti avsättn.	Övriga avsättn.	Totalt
Ingående värde 2016-01-01	48	18	66
Förvärv (bolag)	30	19	49
Årets avsättning	13	7	20
Tagit i anspråk under året	-13	-8	-21
Valutakursdifferens	1	–	1
Utgående värde 2016-12-31	73	36	115
Förvärv (bolag)	–	8	8
Årets avsättning	15	6	21
Tagit i anspråk under året	-10	-3	-13
Valutakursdifferens	1	1	2
Utgående värde 2017-12-31	85	48	133

Avsättningarna består av:	2017	2016
Långfristig del	114	101
Kortfristig del	19	14
	133	115

Övriga avsättningar består i huvudsak av avsättningar för omstruktureringsutgifter.

NOT 40 Långfristiga skulder

KONCERNEN	2017	2016
Skulder till kreditinstitut förfaller 1-5 år	461	634
Skulder till kreditinstitut förfaller > 5 år	–	1
Skulder avseende finansiell leasing	60	61
Övriga långfristiga skulder	0	0
Summa	521	696

I övrigt avseende långfristiga skulder se not 34.

NOT 41 Checkräkningskredit

Beviljat belopp på checkräkningskredit uppgår i koncernen till 200 (200) Mkr, varav utnyttjad 151 (52) Mkr.

NOT 42 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

KONCERNEN	2017	2016
Upplupna räntekostnader	2	1
Upplupna sociala kostnader	108	90
Upplupna övriga lönerelaterade kostnader	233	202
Övriga poster	318	287
Summa	661	580

NOT 43 Ställda säkerheter

KONCERNEN	2017	2016
För egna skulder och avsättningar		
Avseende pensionsförpliktelser		
- Företagsinteckningar	–	–
- Övriga säkerheter	2	2
Aktier som säkerhet för nettoupplåning[1)]	2 718	3 034
Övriga		
- Företagsinteckningar	3	3
- Fastighetsinteckningar	2	2
- Övriga säkerheter	0	0
Summa	2 725	3 041

MODERBOLAGET	2017	2016
För koncernens skulder		
Aktier som säkerhet för nettoupplåning[1)]	516	590
Summa ställda säkerheter	516	590

[1)] Som säkerhet för upplåning hos kreditinstitut har 37 200 000 ASSA ABLOY B och 20 600 000 Securitas B lämnats med ett marknadsvärde på 9 289 Mkr och ett bokfört värde i koncernen på 2 718 Mkr och i bolaget på 516 Mkr. Säkerheten löper under låneavtalets löptid.

NOT 44 Eventualförpliktelser

KONCERNEN	2017	2016
Emissionsgarantier	–	–
Övriga förpliktelser	3	12
Summa	3	12

MODERBOLAGET	2017	2016
Borgensförbindelser till förmån för dotterbolag	4 065	1 372
Summa	4 065	1 372

Moderbolaget har förbundit sig att svara för vissa förpliktelser som kan åläggas koncernföretag.

NOT 45 Företagsförvärv

	2017	2016
Immateriella anläggningstillgångar	236	97
Materiella anläggningstillgångar	111	76
Finansiella anläggningstillgångar	10	5
Varulager	122	65
Kundfordringar	117	132
Övriga kortfristiga fordringar	32	13
Kassa	38	221
Uppskjuten skatteskuld	0	-16
Långfristig nettoupplåning	-192	-20
Kortfristiga skulder	-206	-162
Netto identifierbara tillgångar och skulder	268	411
Innehav utan bestämmande inflytande	5	-105
Koncerngoodwill	563	1 248
Total köpeskilling	836	1 554
Tidigare reglerad köpeskilling	-18	-179
Tilläggsköpeskilling	-120	-77
Kontant reglerad köpeskilling	698	1 298
Förvärv av poster som inte ingår i kassaflödet	-1	21
Likvida medel i förvärvade företag	-35	-221
Påverkan på koncernens likvida medel	662	1 098

Safegard System Ltd.
Den 13 februari 2017 förvärvade koncernen 100 procent av aktierna i Safegard System Ltd. Den förvärvade verksamheten bidrog med intäkter på 43 Mkr och ett nettoresultat på 16 Mkr för perioden från 13 februari till 31 december 2017. Om förvärvet hade inträffat per den 1 januari 2017, skulle bolagets intäkter ha blivit 51 Mkr och årets resultat 17 Mkr. En bedömd tilläggsköpeskilling har reserverats. Slutligt utfall är baserat på resultatutvecklingen de kommande åren och kan maximalt uppgå till 37 Mkr, vilket också har reserverats. Goodwill är hänförlig till den intjäningsförmåga som bolaget förväntas ge. Transaktionskostnader för förvärvet uppgår för detta förvärv till 2 Mkr.

Immateriella anläggningstillgångar	8
Varulager	3
Kundfordringar	13
Övriga fordringar	1
Kassa	9
Långfristig nettoupplåning	-4
Kortfristiga skulder	-11
Netto identifierbara tillgångar och skulder	19
Koncerngoodwill	141
Tilläggsköpeskilling	-37
Likvida medel i förvärvade företag	-9
Påverkan på koncernens likvida medel vid förvärv	114

Puvab AB
Den 8 mars 2017 förvärvade koncernen 100 procent av aktierna i Puvab AB. Den förvärvade verksamheten bidrog med intäkter på 41 Mkr och ett nettoresultat på 0 Mkr för perioden från 8 mars till 31 december 2017. Om förvärvet hade inträffat per den 1 januari 2017, skulle bolagets intäkter ha blivit 48 Mkr och årets resultat 0 Mkr. En bedömd tilläggsköpeskilling har reserverats. Slutligt utfall är baserat på resultatutvecklingen de kommande åren och kan maximalt uppgå till 3 Mkr, vilket också har reserverats. Goodwill är hänförlig till de samordningsvinster som kommer att uppstå när tillverkning och säljorganisation samordnas med befintlig verksamhet inom Hultafors Group. Transaktionskostnader för förvärvet, som belastat periodens resultat, uppgår för detta förvärv till 0,3 Mkr.

Finansiella anläggningstillgångar	1
Varulager	10
Kundfordringar	6
Övriga fordringar	1
Långfristig nettoupplåning	-2
Kortfristiga skulder	-12
Netto identifierbara tillgångar och skulder	4
Koncerngoodwill	20
Kontant reglerad köpeskilling	24
Tilläggsköpeskilling	-3
Förvärv av poster som inte ingår i kassaflödet	-1
Påverkan på koncernens likvida medel vid förvärv	20

AAT GmbH.
Den 3 april 2017 förvärvade koncernen 100 procent av aktierna i AAT GmbH. Den förvärvade verksamheten bidrog med intäkter på 119 Mkr och ett nettoresultat på 12 Mkr för perioden från 3 april till 31 december 2017. Om förvärvet hade inträffat per den 1 januari 2017, skulle bolagets intäkter ha blivit 164 Mkr och årets resultat 17 Mkr. Goodwill är hänförlig till den intjäningsförmåga som bolaget förväntas ge. Transaktionskostnader för förvärvet, som belastat periodens resultat, uppgår för detta förvärv till 6 Mkr.

Materiella anläggningstillgångar	5
Finansiella anläggningstillgångar	9
Varulager	45
Kundfordringar	9
Övriga fordringar	10
Kassa	6
Långfristig nettoupplåning	-21
Kortfristiga skulder	-29
Netto identifierbara tillgångar och skulder	34
Koncerngoodwill	204
Tilläggsköpeskilling	-48
Kontant reglerad köpeskilling	190
Förvärvad kassat	-6
Påverkan på koncernens likvida medel vid förvärv	184

Not 45 forts.

VIMEC S.R.L.
Den 18 maj 2017 förvärvade koncernen 100 procent av aktierna i VIMEC S.R.L. I Vimec-koncernen ingår förutom moderbolaget, Vimec Accesibility Ltd., Vimec France Accesibility Sarl, Vimec Polska SpZoo och Vimec Iberica Accesibildas SL. Den förvärvade verksamheten bidrog med intäkter på 275 Mkr och ett nettoresultat på 9 Mkr för perioden från 18 maj till 31 december 2017. Om förvärvet hade inträffat per den 1 januari 2017, skulle bolagets intäkter ha blivit 441 Mkr och årets resultat 4 Mkr. Goodwill är hänförlig till den intjäningsförmåga som bolaget förväntas ge. Transaktionskostnader för förvärvet, som belastat periodens resultat, uppgår för detta förvärv till 10 Mkr.

Immateriella anläggningstillgångar	230
Materiella anläggningstillgångar	96
Varulager	59
Kundfordringar	80
Övriga fordringar	19
Kassa	19
Långfristig nettoupplåning	–161
Kortfristiga skulder	–136
Netto identifierbara tillgångar och skulder	206
Koncerngoodwill	91
Kontant reglerad köpeskilling	297
Förvärvad kassat	–19
Påverkan på koncernens likvida medel vid förvärv	278

Noda Intelligent System AB
Den 11 oktober 2017 förvärvade koncernen 100 procent av aktierna i Noda Intelligent System AB. Den förvärvade verksamheten bidrog med intäkter på 2 Mkr och ett nettoresultat på –2 Mkr för perioden från 11 oktober till 31 december 2017. Om förvärvet hade inträffat per den 1 januari 2017, skulle bolagets intäkter ha blivit 10 Mkr och årets resultat –13 Mkr. Goodwill är hänförlig till den intjäningsförmåga som bolaget förväntas ge.

Immateriella anläggningstillgångar	6
Varulager	1
Kundfordringar	1
Kassa	1
Långfristig nettoupplåning	–4
Kortfristiga skulder	–9
Netto identifierbara tillgångar och skulder	–4
Koncerngoodwill	84
Total köpeskilling	80
Tidigare reglerad köpeskilling	–18
Tilläggsköpeskilling	–27
Kontant reglerad köpeskilling	35
Förvärvad kassat	–1
Påverkan på koncernens likvida medel vid förvärv	34

Micor AB
Den 12 oktober 2017 förvärvade koncernen 100 procent av aktierna i Micor AB. Den förvärvade verksamheten bidrog med intäkter på 4 Mkr och ett nettoresultat på 0 Mkr för perioden från 12 oktober till 12 december 2017. Om förvärvet hade inträffat per den 1 januari 2017, skulle bolagets intäkter ha blivit 27 Mkr och årets resultat 2 Mkr. Goodwill är hänförlig till den intjäningsförmåga som bolaget förväntas ge.

Materiella anläggningstillgångar	1
Varulager	4
Kundfordringar	5
Övriga fordringar	1
Kortfristiga skulder	–6
Netto identifierbara tillgångar och skulder	5
Koncerngoodwill	9
Påverkan på koncernens likvida medel vid förvärv	14

Hakaser Oy
Den 19 december 2017 förvärvade koncernen 100 procent av aktierna i Hakaser Oy. Den förvärvade verksamheten bidrog inte med några intäkter eller resultat. Om förvärvet hade inträffat per den 1 januari 2017, skulle bolagets intäkter ha blivit 1 Mkr och årets resultat 0 Mkr. Goodwill är hänförlig till den intjäningsförmåga som bolaget förväntas ge.

Materiella anläggningstillgångar	1
Kundfordringar	3
Kassa	3
Kortfristiga skulder	–3
Netto identifierbara tillgångar och skulder	4
Koncerngoodwill	14
Tilläggsköpeskilling	–5
Kontant reglerad köpeskilling	13

Se vidare om företagsförvärv i förvaltningsberättelsen på sidan 64. All förvärvad goodwill avser koncernmässig förvärvsgoodwill och som inte är skattemässigt avdragsgill.

NOT 46 Statliga stöd

Erhållna statliga bidrag har påverkat koncernens resultat- och balansräkning enligt följande:

KONCERNEN	2017	2016
Bidrag som påverkat årets resultat	6	2
Bidrag som påverkat tillgångarna	6	5

Erhållna bidrag utgörs huvudsakligen av utvecklings- och investeringsstöd.

NOT 47 Händelser efter rapportperiodens utgång

Latour upprättade i februari ett program som möjliggör utgivande av obligationer, ett s.k. Medium Term Note-program (MTN), med en ram som uppgår till 4 miljarder svenska kronor. Vid en efterföljande emission i början av mars emitterades tre obligationer om sammanlagt 2,5 miljarder kronor, vilka användes till att amortera lån ur befintliga kreditfaciliteter.

I övrigt har inga väsentliga händelser skett efter rapportperiodens utgång.

NOT 48 Väsentliga uppskattningar och bedömningar

För att kunna upprätta redovisningen enligt god redovisningssed måste företagsledningen och styrelsen göra bedömningar och antaganden som påverkar i bokslutet redovisade tillgångs- och skuldposter respektive intäkts- och kostnadsposter samt lämnad information i övrigt, bland annat om eventualförpliktelser. Dessa bedömningar baseras på historiska erfarenheter och de olika antaganden som ledningen och styrelsen bedömer vara rimliga under rådande omständigheter. Härigenom dragna slutsatser utgör grunden för avgöranden rörande redovisade värden på tillgångar och skulder, i de fall dessa inte utan vidare kan fastställas genom information från andra källor. Faktiskt utfall kan skilja sig från dessa bedömningar om andra antaganden görs eller andra förutsättningar är för handen.

Särskilt inom områdena intäktsredovisning och osäkra fordringar, värdering av immateriella och andra anläggningstillgångar, omstruktureringsåtgärder, pensionsförpliktelser, skatter samt rättstvister och eventualförpliktelser kan bedömningarna ge en betydande påverkan på Latours resultat och finansiella ställning (se vidare respektive not).

Företagsledningen har med revisionskommittén diskuterat utvecklingen, valet och upplysningarna avseende koncernens kritiska redovisningsprinciper och uppskattningar samt tillämpningen av dessa principer och uppskattningar.

Forts.

Not 48 forts.

Prövning av nedskrivningsbehov för goodwill
Koncernen undersöker varje år om något nedskrivningsbehov föreligger för goodwill i enlighet med den redovisningsprincip som beskrivs i not 2.

Återvinningsvärden för kassagenererande enheter har fastställts genom beräkning av nyttjandevärde. För dessa beräkningar måste vissa uppskattningar göras (not 18).

Pensionsantaganden
Pensionsförpliktelsernas nuvärde är beroende av ett antal faktorer som fastställs på aktuariell basis med hjälp av ett antal antaganden. I de antaganden som använts vid fastställande av nettokostnad (intäkt) för pensioner ingår diskonteringsräntan.

Koncernen fastställer lämplig diskonteringsränta i slutet av varje år. Detta är den ränta som används för att fastställa nuvärdet på bedömda framtida utbetalningar som förväntas krävas för att reglera pensionsförpliktelserna. Se under Redovisningsprinciper not 2 för principerna hur koncernen fastställer lämplig diskonteringsränta.

Andra viktiga antaganden rörande pensionsförpliktelser baseras delvis på rådande marknadsvillkor. Ytterligare information lämnas i not 37.

Garantikrav
Ledningen i respektive dotterföretag gör en uppskattning av erforderlig avsättning för framtida garantikrav baserat på information om historiska garantikrav samt aktuella trender som kan tyda på att den historiska informationen kan komma att avvika från framtida krav.

Till de faktorer som kan påverka informationen rörande garantikrav hör framgångar för koncernens produktivitets- och kvalitetsinitiativ liksom kostnaden för material samt arbetskostnader.

NOT 49 Definitioner

Avkastning på eget kapital	Nettovinsten enligt resultaträkningen i procent av genomsnittligt eget kapital.
Avkastning på operativt kapital	Rörelseresultat i procent av genomsnittligt operativt kapital.
Avkastning på totalt kapital	Resultat efter finansnetto plus finansiella kostnader i förhållande till genomsnittlig balansomslutning.
Direktavkastning	Utdelning i procent av aktiens köpkurs.
Rörelseresultat (EBITDA)	Resultat före räntor, skatt, avskrivningar på materiella anläggningstillgångar och på förvärvsrelaterade immateriella anläggningstillgångar, förvärvsrelaterade kostnader och intäkter samt jämförelsestörande poster.
Rörelseresultat (EBITA)	Resultat före räntor, skatt, avskrivningar på förvärvsrelaterade immateriella anläggningstillgångar, förvärvsrelaterade kostnader och intäkter samt jämförelsestörande poster.
Rörelseresultat (EBIT)	Resultat före finansiella poster och skatter.
Rörelsemarginal (EBITA) %	Resultat före räntor, skatt, avskrivningar på förvärvsrelaterade immateriella anläggningstillgångar, förvärvsrelaterade kostnader och intäkter samt jämförelsestörande poster, i procent av nettoomsättningen.
Rörelsemarginal (EBIT) %	Rörelseresultat i förhållande till nettoomsättning.
EBIT-multipel	Rörelseresultat i förhållande till börsvärde justerat för nettoskuldsättning.
EV-värde (Enterprise Value)	Bolagets marknadsvärde plus nettoskuld.
Justerat eget kapital	Eget kapital samt skillnaden mellan bokfört värde och verkligt värde på intresseföretagen.
Justerad soliditet	Eget kapital samt skillnaden mellan bokfört värde och verkligt värde på intresseföretagen i förhållande till justerad balansomslutning.
Nettoskuldsättningsgrad	Räntebärande skulder plus räntebärande avsättningar minus likvida medel i förhållande till justerat eget kapital.
Nettolåneskuld	Räntebärande skulder plus räntebärande avsättningar minus likvida medel och räntebärande fordringar.
Operativt kapital	Balansomslutning minus likvida medel och andra räntebärande tillgångar samt minus ej räntebärande skulder.
Organisk tillväxt	Periodens intäktsökning, justerad för förvärv/avyttringar och valutakursförändring, i procent av föregående års intäkter justerat för förvärv och avyttringar.
P/E-tal	Aktiens köpkurs i förhållande till vinst efter betald skatt.
Resultat per aktie före utspädning	Periodens resultat i förhållande till antalet utestående aktier under perioden. Beräkningar: Jan–dec 2017: 2 793/638 719 595 x 1 000=4,37 Jan–dec 2016: 3 673/638 414 600 x 1 000=5,75
Resultat per aktie efter utspädning	Beräkningar: Jan–dec 2017: 2 793/640 982 564 x 1 000=4,36 Jan–dec 2016: 3 673/640 793 016 x 1 000=5,73 Vid beräkning av Resultat efter utspädning har hänsyn tagits till de köpoptioner som vid bokslutstillfället fanns utställda.
Soliditet	Eget kapital i förhållande till balansomslutning.
Substansvärde	Skillnaden mellan koncernens tillgångar och skulder, då börsportföljen (inkl. intresseföretagen) tas upp till marknadsvärde och rörelsedrivande dotterbolag, som ägdes vid periodens utgång, tas upp till ett intervall baserat på EBIT-multiplar för jämförbara noterade bolag inom respektive affärsområde.
Total tillväxt	Periodens intäktsökning i procent av föregående års intäkter.
Valutadriven tillväxt	Periodens intäktsökning på grund av valutaförändring i procent av föregående års intäkter.
Vinstmarginal	Resultat efter finansnetto plus finansiella kostnader i procent av fakturerad försäljning.
Övrigt	Belopp i tabeller och övriga sammanställningar har avrundats var för sig. Mindre avrundningsdifferenser kan därför förekomma i summeringarna.

Förslag till vinstdisposition

Av moderbolagets egna kapital per balansdagen beror 0 Mkr på att tillgångar och skulder värderats till verkligt värde enl. 4 kap. 14a § Årsredovisningslagen. I koncernens egna kapital ingår värdeförändringar till ett nettobelopp på 227 Mkr.

Till årsstämmans förfogande står följande vinstmedel i moderbolaget:

Balanserade vinstmedel	8 800,1 Mkr
Årets resultat	1 077,9 Mkr
	9 878,0 Mkr

Antalet utdelningsberättigade aktier uppgick den 16 mars 2017 till 638 848 000, då återköpta aktier frånräknats. Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

Till aktieägarna utdelas sammanlagt 2,25 kronor per aktie	1 437,4 Mkr
I ny räkning överföres	8 440,6 Mkr
	9 878,0 Mkr

Styrelsen bedömer att den föreslagna utdelningen är försvarlig mot bakgrund av de krav som verksamheten ställer på storleken av det egna kapitalet med hänsyn till omfattning och risk samt till bolagets och koncernens konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.
Resultat- och balansräkning kommer att föreläggas årsstämman den 9 maj 2018 för fastställelse.

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att koncernredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS sådana de antagits av EU och ger en rättvisande bild av koncernens ställning och resultat. Årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed och ger en rättvisande bild av moderbolagets ställning och resultat. Förvaltningsberättelsen för koncernen och moderbolaget ger en rättvisande översikt över utvecklingen av koncernens och moderbolagets verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som moderbolaget och de företag som ingår i koncernen står inför.

Göteborg den 16 mars 2018

Olle Nordström
Ordförande

Mariana Burenstam Linder
Ledamot

Anders G. Carlberg
Ledamot

Anders Böös
Ledamot

Jan Svensson
Verkställande direktör

Carl Douglas
Ledamot

Eric Douglas
Ledamot

Lena Olving
Ledamot

Vår revisionsberättelse har avgivits den 16 mars 2018
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Bo Karlsson
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor

Inger Kollberg
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Investment AB Latour (publ), org nr 556026-3237

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

UTTALANDEN

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Investment AB Latour (publ) för år 2017. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 63–103 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som överlämnats till moderbolagets och koncernens revisionsutskott i enlighet med revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

GRUND FÖR UTTALANDEN

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerande företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

VÅR REVISIONSANSATS

Revisionens inriktning och omfattning

Vi utformade vår revision genom att fastställa väsentlighetsnivå och bedöma risken för väsentliga felaktigheter i de finansiella rapporterna. Vi beaktade särskilt de områden där verkställande direktören och styrelsen gjort subjektiva bedömningar, till exempel viktiga redovisningsmässiga uppskattningar som har gjorts med utgångspunkt från antaganden och prognoser om framtida händelser, vilka till sin natur är osäkra. Liksom vid alla revisioner har vi också beaktat risken för att styrelsen och den verkställande direktören åsidosätter den interna kontrollen, och bland annat övervägt om det finns belägg för systematiska avvikelser som givit upphov till risk för väsentliga felaktigheter till följd av oegentligheter.

Vi anpassade vår revision för att utföra en ändamålsenlig granskning i syfte att kunna uttala oss om de finansiella rapporterna som helhet, med hänsyn tagen till koncernens struktur, redovisningsprocesser och kontroller samt de verksamheter koncernen bedriver.

Investment AB Latour är ett investmentbolag som dels förvaltar en börsbolagsportfölj samt helägda investeringar i industriverksamheter som är organiserade inom fyra affärsområden. Latourkoncernen består av ett stort antal bolag. Inget av de enskilda bolagen har individuellt bedömts vara signifikant för koncernrevisionen. I tillägg till den lokala granskningen av respektive bolag har granskning av konsolidering samt analytiska bedömningar på koncernnivå genomförts för att sammantaget ge en rimlig grund till vår koncernrevision. För de enheter som har valts ut för revisionsinsatser för koncernrevisionen har vi utfärdat detaljerade instruktioner samt inhämtat rapportering och följt upp utförd granskning i diskussion och möten med lokala team för att fastställa att tillräckliga revisionsbevis har inhämtats för vårt uttalande i koncernrevisionsberättelsen.

VÄSENTLIGHET

Revisionens omfattning och inriktning påverkades av vår bedömning av väsentlighet. En revision utformas för att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida de finansiella rapporterna innehåller några väsentliga felaktigheter. Felaktigheter kan uppstå till följd av oegentligheter eller fel. De betraktas som väsentliga om enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användarna fattar med grund i de finansiella rapporterna.

Baserat på professionellt omdöme fastställde vi vissa kvantitativa väsentlighetstal, däribland för den finansiella rapportering som helhet. Med hjälp av dessa och kvalitativa överväganden fastställde vi revisionens inriktning och omfattning och våra granskningsåtgärders karaktär, tidpunkt och omfattning, samt att bedöma effekten av enskilda och sammantagna felaktigheter på de finansiella rapporterna som helhet.

SÄRSKILT BETYDELSEFULLA OMRÅDEN

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

SÄRSKILT BETYDELSEFULLT OMRÅDE	HUR VÅR REVISION BEAKTADE DET SÄRSKILT BETYDELSEFULLA OMRÅDET
Värdering av goodwill *För upplysningar hänförliga till området hänvisas till not 18 i årsredovisning.* Per 31 december 2017 uppgår koncernens immateriella tillgångar till 6 006 Mkr, varav goodwill 5 796 Mkr. I enlighet med IFRS så prövar koncernen minst årligen om det förekommer nedskrivningsbehov på goodwill genom så kallat nedskrivningstest. Ett nedskrivningstest innehåller antaganden med stort inslag av subjektiva bedömningar, i synnerhet de som berör koncernens förväntningar på marknadens utveckling och verksamhetens förmåga att generera kassaflöden. Nedskrivningstester av goodwill utgör ett särskilt betydelsefullt område för vår revision mot bakgrund av de väsentliga värden som tillgångarna representerar samt den inneboende osäkerheten i tillhörande uppskattningar och bedömningar.	Vår bedömning och granskningsåtgärder av nedskrivningstester inkluderar följande granskningsområden. Vi har utvärderat koncernens beräkningsmodeller tillsammans med värderings- och redovisningsspecialister och bedömt att dessa är förenliga med vedertagna värderingstekniker. Vi har prövat rimligheten i de antaganden som använts i modellen och som beskrivs i not 18. I vår utvärdering av antaganden kring framtida kassaflöden så har vi jämfört dessa mot affärsplaner och annan information kring framtida utveckling. Vi har utvärderat företagets analys av känsligheten i värderingen vid förändringar i väsentliga antaganden och risken för att förändringar skulle kunna medföra att ett nedskrivningsbehov föreligger. Vi har därutöver självständigt genomfört känslighetstester samt utvärderat skillnader i årets tester jämfört med förra årets antaganden för jämförbara enheter för att bekräfta precisionen i koncernens underlag för prognosperioden.

SÄRSKILT BETYDELSEFULLT OMRÅDE	HUR VÅR REVISION BEAKTADE DET SÄRSKILT BETYDELSEFULLA OMRÅDET
Värdering av varulager *Koncernens principer för värdering av varulager och redovisning av inkurans finns beskrivet i not 2 och not 29 i årsredovisningen.* Per den 31 december 2017 redovisar koncernen varulager om 1 409 Mkr. Värdering av varulager är väsentlig för vår revision eftersom värderingen omfattar ett flertal uppskattningar och bedömningar och dessutom uppgår värdet på varulagret till betydande belopp. En viktig bedömning som företagsledningen behöver göra vid värdering av varulagret är avseende koncernens förmåga att kunna sälja sina produkter i lager till ett pris som överstiger anskaffningskostnaden, och i sammanhanget beakta risken för inkurans. I syfte att identifiera och konsekvent beräkna risken för inkurans har respektive affärsområdesledningen etablerat en process för att identifiera och beräkna eventuell inkurans. Inkuransprocessen tar hänsyn till varulagrets innehåll vilket skiljer sig mellan affärsområden, enskilda artiklars liggtid i lager (trögrörlighet i lager), vilket tillsammans med faktiska och bedömda framtida försäljningsvolymer ger företagsledningen ett underlag för fastställa en rimlig inkuransreserv.	Våra granskningsåtgärder inkluderade en utvärdering av koncernens processer för att beräkna inkurans i varulager. I syfte att bedöma rimligheten på bolagets inkuransreserv har vi instruerat våra enhetsrevisorer att granska och återrapportera till koncernteamet eventuella avsteg från den beräknade inkuransen i enlighet med de på affärsområden etablerade processer. Vi har diskuterat med ledningen samt granskat protokoll från styrelsemöten och andra viktiga ledningsmöten och rapportering i syfte att identifiera prognosticerade förändringar i bolagets försäljning som skulle kunna föranleda att lagerartiklar blir inkuranta. Vi har slutligen utvärderat att koncernen på ett tillfredsställande sätt beskrivet sina principer för värdering av varulager i årsredovisningen per 31 december 2017.

ANNAN INFORMATION ÄN ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen, koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1–62 och 112–116. Utöver annan information i detta dokument så upprättar bolaget årsvis rapporten ”Latour at a glance 2017” som vi förväntar oss att få tillgång efter datum för denna revisionsberättelse. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

STYRELSENS OCH DEN VERKSTÄLLANDE DIREKTÖRENS ANSVAR

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovis-

ningslagen och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ än att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

REVISORNS ANSVAR

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen finns på Revisorsnämndens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

UTTALANDEN

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Investment AB Latour (publ) för år 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

GRUND FÖR UTTALANDEN

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

STYRELSENS OCH VERKSTÄLLANDE DIREKTÖRENS ANSVAR

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation, och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

REVISORNS ANSVAR

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller den verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av förvaltningen finns på Revisorsnämndens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB utsågs till Investment AB Latour (publ) revisor av bolagsstämman den 2 maj 2017 och har varit bolagets revisor sedan före 1994.

Göteborg den 16 mars 2018

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Bo Karlsson
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor

Inger Kollberg
Auktoriserad revisor

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till bolagsstämman i Investment AB Latour (publ), org.nr 556026-3237

UPPDRAG OCH ANSVARSFÖRDELNING

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten för år 2017 på sidorna 12–19 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

GRANSKNINGENS INRIKTNING OCH OMFATTNING

Vår granskning har skett enligt FARs uttalande RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

UTTALANDE

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Göteborg den 16 mars 2018
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Bo Karlsson
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor

Inger Kollberg
Auktoriserad revisor

Bolagsstyrning

Investment AB Latour (publ) är ett svenskt publikt aktiebolag vars aktier är noterade på Nasdaq OMX Stockholm på listan för stora bolag. Bolagsstyrningen av Latour utgår ifrån lag, noteringsavtal, riktlinjer och god praxis. Denna rapport om bolagsstyrning har upprättats i enlighet med bestämmelserna i Svensk kod för bolagsstyrning ("Koden") samt 6 kap. 6–9§ Årsredovisningslagen och 9 kap. 31§ Aktiebolagslagen och avser räkenskapsåret 2017. Revisorn har uttalat sig om att bolagsstyrningsrapport upprättats och om att upplysningar enligt 6 kap 6§ andra stycket 2–6 Årsredovisningslagen (till exempel de viktigaste inslagen i bolagets system för intern kontroll och riskhantering i samband med den finansiella rapporteringen) är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Latours bolagsordning och annan ytterligare information om bolagsstyrningen i Latour finns på webbplatsen www.latour.se under Bolagsstyrning.

ÅRSSTÄMMA

Årsstämman ska hållas inom sex månader från räkenskapsårets utgång. Stämma kan hållas i Göteborg eller Stockholm. Samtliga aktieägare som inför stämman är registrerade i aktieboken och som anmält deltagande har rätt att delta och rösta för sitt totala aktieinnehav.

Vid årsstämman 2017 beslöt stämman att bemyndiga styrelsen att under tiden intill nästa årsstämma, vid ett eller flera tillfällen, besluta om förvärv av egna aktier. Förvärv får ske av såväl aktier av serie A som av serie B och sammanlagt av så många aktier att bolaget därefter innehar högst tio (10) procent av samtliga utgivna aktier i bolaget.

VALBEREDNING

Vid årsstämman lämnar valberedningen förslag till ordförande vid stämman, ordförande och övriga ledamöter i styrelsen samt till styrelsearvoden och eventuell ersättning för utskottsarbete.

Valberedningen tillsätts efter det att styrelsens ordförande har konstaterat vilka de fyra till röstetalet största aktieägarna i bolaget är, baserat på aktieägarstatistik per den sista bankdagen i augusti året före årsstämman. Företrädare för de fyra största aktiägarna utgör valberedningen och namnen på dessa skall offentliggöras på bolagets hemsida så snart de utsetts, dock senast sex månader före årsstämman.

Till valberedning inför årsstämma 2018 har sedermera utsetts Gustaf Douglas (ordförande, huvudägare), Fredrik Palmstierna (familjen Palmstierna inkl. bolag), Olle Nordström (Skirner AB) samt Johan Strandberg (SEB fonder). Valberedningens representanter har en bred och omfattande erfarenhet från styrelse- och valberedningsarbete.

Valberedningen skall i sitt arbete beakta de från tid till annan gällande reglerna i Svensk kod för bolagsstyrning. Valberedningen skall i sitt arbete med att ta fram förslag på styrelseledamöter beakta att styrelsen skall ha en ändamålsenlig sammansättning, präglad av mångsidighet och bredd avseende de bolagsstämmovalda styrelseledamöternas kompetens, erfarenhet och bakgrund samt att en jämn könsfördelning eftersträvas.

Inget arvode har utgått för medverkan i valberedningen.

STYRELSEN

Styrelsen i Latour består av åtta ordinarie ledamöter inklusive verkställande direktören, se sidan 112. Inga suppleanter finns. Samtliga ledamöter är valda för ett år. Sekreterare i styrelsen är koncernens ekonomi- och finansdirektör. Vid årsstämman 2017 valdes Olle Nordström till styrelsens ordförande. Två av ledamöterna i Latours styrelse är inte oberoende i förhållande till bolagets största ägare, Eric Douglas och Carl Douglas. Tillsammans med familjen kontrollerar de 80 procent av bolagets röstandel och 77 procent av dess kapitalandel. De anställda utövar sin representation i dotterbolaget Latour-Gruppen AB, som är moderbolag till de helägda bolagen inom industrirörelsen. De är därför inte representerade i investmentbolagets styrelse.

Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning som reglerar styrelsens sammanträden, ärenden som ska tas upp vid dessa sammanträden, arbetsfördelning mellan styrelsen och verkställande direktören samt vissa övriga frågor. I instruktion till verkställande direktören regleras dennes arbetsuppgifter och rapporteringsskyldighet gentemot styrelsen.

Styrelsen har hittills under sin verksamhetstid haft fyra ordinarie möten utöver det konstituerande mötet och fem extra styrelsemöten. Två av styrelsens ledamöter har varit förhindrade att närvara vid ett tillfälle och en av styrelsens ledamöter har varit förhindrad att närvara vid tre tillfällen, i övrigt har styrelsen varit fulltalig. Vid två möten har bolagets revisor deltagit och lämnat redogörelse för iakttagelser vid den granskning som gjorts.

Bland de frågor som behandlats i styrelsen finns strategiska förändringar i börsportföljen, förvärv och försäljning av dotterbolag, bolagets riskexponering, budgetar och prognoser för dotterbolagen samt ekonomisk uppföljning av verksamheten. Hållbarhet genomsyrar allt arbete i styrelsen.

STYRELSENS SAMMANSÄTTNING, ANTAL MÖTEN OCH NÄRVARO HITTILLS UNDER VERKSAMHETSÅRET 2017/2018

Namn	Styrelsemöten[1]	Arvode, tkr
Mariana Burenstam Linder	9 av 10	500
Anders Böös	10 av 10	500
Anders G. Carlberg	10 av 10	500
Carl Douglas	7 av 10	500
Eric Douglas	9 av 10	500
Olle Nordström	10 av 10	1 400
Lena Olving	10 av 10	500
Jan Svensson	10 av 10	0

[1] Varav ett är konstituerande styrelsemöte.

Latours bolagsstyrningsprocess från ägare till koncernledning. Årsstämman utgör koncernens högsta beslutande organ, där bland annat bolagets styrelse väljs.

Genom ordförandens försorg har styrelsen utvärderat sitt arbete och samtliga ledamöter har härvid lämnat sina synpunkter. Utvärderingen syftar bland annat till att utveckla styrelsens löpande arbete och att bestämma inriktningen på dess framtida arbete. Därutöver fungerar den som kontroll för att fastställa att nödvändig kompetens finns i styrelsen och för att analysera hur den befintliga kompetensen ser ut. Ordföranden har sammanställt och återrapporterat de inkomna synpunkterna till styrelsen vilket öppnat upp för diskussion kring dessa. Utvärderingen fungerar även som underlag för valberedningens arbete med att föreslå nya ledamöter till styrelsen, vilket innebär att valberedningen har fått ta del av utvärderingens resultat.

UTSKOTT

Styrelsen har inrättat ett ersättningsutskott och ett revisionsutskott. Ersättningsutskottet består av Olle Nordström (ordförande) tillsammans med Anders G. Carlberg och Eric Douglas. Verkställande direktören Jan Svensson deltar som adjungerad. Revisionsutskottet utgörs av styrelsen i dess helhet med undantag av verkställande direktören.

Ersättningsutskottet har haft ett möte och då varit fulltaligt. Utskottet rapporterar sitt förslag till styrelsen om ersättning till verkställande direktören och ger dessutom stöd till denne när det gäller kompensation till övriga ledande befattningshavare. Styrelsen godkänner härefter beslut i ärendet.

Ersättning till verkställande direktören består av en fast och en rörlig del, varav den rörliga delen är baserad på uppnådda individuellt fastställda mål. Ersättning till övriga personer i ledande befattning består även dessa av en grundlön och en på fastställda nyckeltal baserad rörlig del. Den rörliga delen är maximerad till ett visst antal månadslöner.

Revisionsutskottet har haft två sammanträden, då samtliga deltagare samt bolagets revisor varit närvarande. Vid dessa möten diskuterades bland annat koncernens finansiella risker och revisionens inriktning. Revisorn har även presenterat de iakttagelser som gjorts vid revisionen.

REVISORER

Vid årsstämman 2017 valdes Öhrlings PricewaterhouseCoopers till revisionsbyrå med Bo Karlsson som huvudansvarig revisor. Bo Karlsson har varit verksam vid revisionsbyrån sedan 1991 och varit engagerad i revisionen av Latour sedan 2015 som huvudansvarig revisor. Han har förutom Latour revisionsuppdrag i ASSA ABLOY, SKF och Scania.

Revisorerna har lämnat muntliga och skriftliga rapporter till styrelsen över revisionsuppdraget och även beträffande den interna kontrollen, till den del den har bäring på den finansiella rapporteringen i koncernen, vid styrelsemöten i december 2017 och mars 2018.

KONCERNLEDNING

Latours industrirörelse är indelad i fyra affärsområden. I moderbolaget, Investment AB Latour, samt i det helägda dotterbolaget Latour Förvaltning AB, förvaltas börsportföljen. Dotterbolaget Latour-Gruppen AB är moderbolag till samtliga affärsområden som ingår i den helägda industrirörelsen.

I koncernledningen ingår koncernens verkställande direktör och ekonomi- och finansdirektör. Affärsområdescheferna leder verksamheten i de rörelsedrivande moderbolag som äger aktier i underliggande bolag och ansvarar även för affärsområdets resultat och förvaltning. Koncernens affärsmässiga organisation bygger på decentralisering av ansvar och befogenheter. Affärsområdena ansvarar för respektive verksamhets hållbara utveckling och för att uppfylla uppställda finansiella mål, som bland annat avser avkastning på operativt kapital, kapitalbindning, rörelsemarginal och tillväxt.

INTERN KONTROLL AVSEENDE FINANSIELL RAPPORTERING

Basen för den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen utgörs av kontrollmiljön med organisation, beslutsvägar, befogenheter och ansvar som dokumenterats och kommunicerats i styrande dokument. Som exempel kan nämnas arbetsfördelning mellan styrelsen och verkställande direktören samt instruktioner för attesträtt och redovisnings- och rapporteringsinstruktioner. De risker som identifierats

avseende den finansiella rapporteringen hanteras genom koncernens kontrollstruktur.

I syfte att främja fullständighet och riktighet i den finansiella rapporteringen finns styrande dokument som har delgivits berörd personal. Uppföljning av effektiviteten och efterlevnaden sker dels genom programmerade kontroller, dels genom manuella rutiner. Koncernen har ett gemensamt rapportsystem i vilket all rapportering sker. Koncernledningen har regelbunden uppföljning av dotterbolagens utveckling, varav den ekonomiska uppföljningen är en viktig del. Dessutom sker aktiv medverkan i dotterföretagens styrelser, varvid den finansiella rapporteringen genomgås.

Styrelsen i Latour erhåller månatliga ekonomiska rapporter och vid varje styrelsemöte behandlas koncernens ekonomiska situation.

En genomgång har skett av koncernens interna kontroll av väsentliga processer, varvid den övervägande delen av bolagen har lämnat en egen bedömning avseende tillförlitligheten i de egna rutinerna. De brister som härvid angetts har inte varit av någon betydelse för tillförlitligheten av kontrollen över rapporteringen, men identifierade brister åtgärdas löpande. Uppföljning sker löpande under året.

Ovanstående uppgifter beträffande intern kontroll har inte granskats av revisor.

STRUKTURERAD PROCESS FÖR RISKHANTERING

Latour genomför årligen en strukturerad analys av bolagets och den samlade portföljens riskexponering. I denna bedöms varje affärsområde utifrån ett antal olika externa respektive verksamhetsnära faktorer. Bland externa påverkansfaktorer återfinns konjunktur, miljöpåverkan och politiska beslut. De verksamhetsnära faktorerna utgörs bland annat av finansiell risk och risker kopplade till IT-struktur och styrning samt utvecklingen vad gäller kunder, konkurrenter, leverantörer och analys av alternativa teknologier som kan utgöra en framtida risk.

Latours portföljbolag analyseras ur ett finansiellt, branschmässigt och geografiskt perspektiv. När de båda portföljerna är analyserade görs en sammanvägd riskbedömning av Latours totala portfölj.

En väsentlig riskexponering som har identifierats ur ett portföljperspektiv är att flera innehav har sina kunder i byggrelaterade sektorer. Byggrelaterade sektorer har dock ett flertal dimensioner vilket bland annat utvecklas i förvaltningsberättelsen.

En annan relevant risk ur ett finansiellt perspektiv kan vara risken för behov av nyemissioner i de större börsnoterade innehaven. Risken för defensiva nyemissioner eller krisemissioner bedöms dock som låg för närvarande. Offensiva nyemissioner i expansionssyfte betraktas inte som en risk utan som vilken investeringsmöjlighet som helst.

En beskrivning av Latours hantering av finansiella risker återfinns i not 34 på sidorna 94–96.

När det gäller Latours helägda rörelser har inriktningsbeslut fattats om att äga bolag med hög kvalitet, långsiktigt sund lönsamhet samt att minimera riskerna genom satsningar inom produktutveckling, fokus på kvalitetsarbete i interna processer, kostnadsmedvetenhet och att säkerställa tillgång till kompetenta medarbetare och ledare.

Sammantaget är det styrelsens uppfattning att koncernen ur ett affärsmässigt perspektiv har en väl avvägd riskspridning, som är i överensstämmelse med bolagets övergripande och kommunicerade inriktning.

TILLÄMPNING AV SVENSK KOD FÖR BOLAGSSTYRNING

Latour tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning med följande undantag.

Någon särskild granskningsfunktion i form av internrevision finns inte inom Latourkoncernen. Diskussioner med företagets externa revisorer om revisionens inriktning bedöms tillsammans med de kontroller som utförs av koncernens ledning och befintliga kontrollfunktioner i de olika affärsområdena utgöra en godtagbar nivå.

Göteborg den 16 mars 2018
Styrelsen
Investment AB Latour (publ)

Latour genomför årligen en analys av bolagets och den samlade portföljens riskexponering. Varje affärsområde bedöms utifrån ett antal kritiska faktorer, vilket framgår av figuren.

Revisorns yttrande om bolagsstyrningsrapporten

Till årsstämman Investment AB Latour (publ) org.nr 556026-3237

UPPDRAG OCH ANSVARSFÖRDELNING

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten för år 2017 på sidorna 108–110 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

GRANSKNINGENS INRIKTNING OCH OMFATTNING

Vår granskning har skett enligt FARs uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

UTTALANDE

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplysningar i enlighet med 6 kap. 6§ andra stycket punkterna 2–6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningen och koncernredovisningen samt är i överensstämmelse med årsredovisningslagen.

Göteborg den 16 mars 2018
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Bo Karlsson
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor

Inger Kollberg
Auktoriserad revisor

Styrelse

Från vänster: Anders G. Carlberg, Jan Svensson, Lena Olving, Olle Nordström, Anders Böös, Carl Douglas, Mariana Burenstam Linder och Eric Douglas.

Olle Nordström f 1958. Styrelseordförande sedan 2016. Civilekonom.
Styrelseordförande i Besqab AB, Skirner AB och Skirner Förvaltning AB. Styrelseledamot i SaltX Technology Holding AB, Teletec Connect Aktiebolag och Kollegiet för svensk bolagsstyrning.
Aktier i Latour*: 800 000 A samt 1 737 320 B (med familj och bolag)

Mariana Burenstam Linder f 1957. Styrelseledamot sedan 2011. Civilekonom.
Styrelseordförande i Sverige-Amerikastiftelsen. Styrelseledamot i BTS AB och Resurs AB.
Aktier i Latour*: 69 844 B

Anders Böös f 1964. Styrelseledamot sedan 2005.
Tidigare VD i H&Q AB och Drott AB samt styrelseordförande i IFS AB och Cision AB.
Styrelseledamot i bl a Securitas AB och Stronghold Invest AB.
Aktier i Latour*: 120 000 B (genom bolag)

Anders G. Carlberg f 1943. Styrelseledamot sedan 2011. Civilekonom.
Styrelseordförande i Herenco AB och Gränges AB. Styrelseledamot i bl a Axfast, Recipharm, Beijer-Alma och Sweco AB.
Aktier i Latour*: 116 400 B (med familj)

Carl Douglas f 1965. Styrelseledamot sedan 2008.
BA (Bachelor of Arts), D. Litt (h.c.) (Doctor of Letters).
Egen företagare. Vice ordförande i ASSA ABLOY AB och Securitas AB.
Aktier i Latour*: 1 536 000 B samt genom närstående bolag: 39 740 000 A och 444 538 000 B

Eric Douglas f 1968. Styrelseledamot sedan 2002.
Gymnasieekonom och tre års studier vid Lunds universitet i "Ekonomi för Entreprenörer".
Egen företagare sedan 1992. Styrelseordförande i Pod Investment AB och Sparbössan Fastigheter AB. Vice ordförande i AB Fagerhult.
Aktier i Latour*: 1 816 000 B samt genom närstående bolag: 39 740 000 A och 444 538 000 B

Lena Olving f 1956. Styrelseledamot sedan 2016. Civilingenjörsexamen i maskinteknik.
VD och koncernchef i Mycronic AB. Styrelseledamot i Munters AB, Teknikföretagen samt Kollegiet för svensk bolagsstyrning. Tidigare Vice VD och operativ chef för SAAB (publ), ledande befattningar i koncernledningen inom Volvo Personvagnar AB, VD för Samhall Högland AB.
Aktier i Latour*: 1 200 B

Jan Svensson f 1956. Styrelseledamot sedan 2003. Maskiningenjör och civilekonom.
VD och koncernchef i Investment AB Latour.
Styrelseordförande i AB Fagerhult, Nederman Holding AB, TOMRA Systems ASA och Troax Group AB. Styrelseledamot i Alimak Group, ASSA ABLOY AB och Loomis AB.
Aktier i Latour*: 931 000 B och 130 000 köpoptioner B som ger rätt att teckna 310 000 B-aktier (med familj).

Alla utom Jan Svensson är oberoende till bolaget och bolagsledningen.
Alla utom Carl Douglas och Eric Douglas är oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare.

* Ägandet avser utgången av 2017.

Vi på Latour

Från vänster: Jonas Davidsson (koncernredovisningschef), Maria Asterholm (redovisning), Torbjörn Carlén (cash manager), Jens Eriksson (affärsutveckling), Jan Svensson (VD och koncernchef), Katarina Rautenberg (controller och compliance manager), Angelica Pavlic (redovisning), Anders Mörck (CFO), Gustav Samuelsson (affärsutveckling), Mikael Johnsson (affärsutveckling)

Precis som Latours huvudägare är representerade i Latours styrelse är Latour i sin tur en närvarande huvudägare i sina samtliga investeringar. Effektiv ägarstyrning av de börsnoterade innehaven sker via egna representanter och ett nätverk av erfarna styrelserepresentanter.

TYDLIGT OCH DELEGERAT ANSVAR

De helägda bolagen drivs med ett tydligt och delegerat ansvar. Ledarskapet utgör en central roll i Latours ägarstyrning, och ett nära samarbete med ledningsgrupperna i de helägda bolagen är av stor betydelse. Latours företagskultur präglas av att det är en liten flexibel organisation med korta beslutsvägar. Moderbolaget består av tio medarbetare och ambitionen är att det ska vara en attraktiv arbetsplats som erbjuder stimulerande och utvecklande arbetsuppgifter.

De huvudsakliga funktionerna i moderbolaget utgörs av företagsledning, förvaltning, ekonomi/finans och affärsutveckling. Koncernledningen har det övergripande ansvaret för förvaltning, affärsutveckling, ekonomistyrning och resultatuppföljning samt informationsfrågor.

GODA RELATIONER MED INTRESSENTER

Latour lägger stor vikt vid att ha goda relationer med representanter i företagets nätverk och andra intressentgrupper som har betydande inverkan på företaget på lång sikt. Målsättningen är bland annat att externa intressenter ska uppleva att företagets kommunikation med omvärlden är öppen och håller hög kvalitet samt att det är enkelt att komma i kontakt med Latour.

KONCERNLEDNING

Jan Svensson f 1956
VD och koncernchef sedan 2003.
Maskiningenjör och civilekonom.
Aktier i Latour: 931 000 B och
130 000 köpoptioner B som ger rätt att
teckna 310 000 B-aktier (med familj).

Anders Mörck f 1963
CFO sedan 2008.
Civilekonom.
Aktier i Latour: 180 000 B och
69 000 köpoptioner B som ger rätt att
teckna 156 000 B-aktier.

REVISORER

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB
Bo Karlsson f 1966.
Auktoriserad revisor, huvudansvarig.

Inger Kollberg f 1968.
Auktoriserad revisor.

Kvartalsuppgifter

(Mkr)	Helår	Kv 4	2017 Kv 3	Kv 2	Kv 1	Helår	Kv 4	2016 Kv 3	Kv 2	Kv 1
RESULTATRÄKNING										
Nettoomsättning	9 930	2 699	2 423	2 538	2 269	8 344	2 315	2 033	2 179	1 818
Kostnad för sålda varor	-5 885	-1 600	-1 445	-1 512	-1 327	-4 859	-1 361	-1 182	-1 262	-1 055
Bruttoresultat	**4 045**	**1 099**	**978**	**1 026**	**942**	**3 485**	**954**	**851**	**917**	**763**
Rörelsens kostnader mm	-2 920	-802	-669	-747	-702	-2 464	-723	-579	-606	-373
Rörelseresultat	**1 125**	**297**	**309**	**279**	**240**	**1 021**	**231**	**272**	**311**	**390**
Aktieförvaltningen totalt	1 998	506	514	597	381	2 761	526	579	385	1 271
Resultat före finansiella poster	**3 123**	**803**	**823**	**876**	**621**	**3 782**	**757**	**851**	**696**	**1 661**
Finansnetto	-54	-22	-11	-11	-10	-28	-18	15	-13	-12
Resultat efter finansiella poster	**3 069**	**781**	**812**	**865**	**611**	**3 754**	**739**	**866**	**683**	**1 649**
Skatter	-281	-83	-73	-68	-57	-267	-87	-72	-61	-47
Periodens resultat	**2 788**	**698**	**739**	**797**	**554**	**3 670**	**652**	**794**	**622**	**1 602**
NYCKELTAL										
Vinst per aktie, kr[1]	4,37	1,09	1,16	1,25	3,48	5,75	1,03	1,24	0,98	2,51
Periodens kassaflöde	-697	-60	-135	-241	-261	420	206	203	-895	905
Justerad soliditet, %	88	88	88	90	92	91	91	90	90	91
Justerat eget kapital	51 758	51 758	54 343	53 222	51 995	47 208	47 208	47 319	43 272	41 546
Substansvärde	60 521	60 521	62 625	61 450	60 742	55 500	55 500	55 673	51 083	48 665
Substansvärde per aktie[1]	95	95	98	96	95	87	87	87	80	76
Börskurs[1]	101	101	110	105	90	86	86	88	79	84
OMSÄTTNING										
Hultafors Group	1 901	542	454	460	444	1 698	498	395	422	383
Latour Industries	2 357	706	601	571	479	1 671	477	419	421	354
Nord-Lock Group	1 114	268	277	286	283	927	240	229	234	224
Swegon	4 378	1 130	1 043	1 177	1 029	3 913	1 063	947	1 070	833
	9 750	**2 646**	**2 375**	**2 494**	**2 235**	**8 209**	**2 278**	**1 990**	**2 147**	**1 794**
Övriga bolag och poster	180	53	49	44	34	135	37	43	32	24
	9 930	**2 699**	**2 424**	**2 538**	**2 269**	**8 344**	**2 315**	**2 033**	**2 179**	**1 818**
RÖRELSERESULTAT										
Hultafors Group	287	92	68	64	62	264	95	56	60	52
Latour Industries	173	55	49	36	33	167	35	45	51	36
Nord-Lock Group	340	76	88	86	89	270	61	69	72	68
Swegon	381	98	104	110	68	351	81	101	124	45
	1 181	**321**	**309**	**297**	**252**	**1 052**	**272**	**271**	**307**	**201**
Resultat köp/försäljning företag	-30	-10	-5	-10	-5	-21	-24	-4	-1	191
Övriga bolag och poster	-26	-14	5	-8	-7	-10	-17	5	5	-2
	1 125	**297**	**309**	**279**	**240**	**1 021**	**231**	**272**	**311**	**390**
RÖRELSEMARGINAL (%)										
Hultafors Group	15,1	17,0	15,0	14,0	14,0	15,6	19,1	14,3	14,2	13,7
Latour Industries	7,4	7,8	8,2	6,3	6,9	10,0	7,2	10,7	12,2	10,3
Nord-Lock Group	30,5	28,3	31,8	30,2	31,5	29,2	25,6	30,1	30,9	30,1
Swegon	8,7	8,7	10,0	9,4	6,6	9,0	7,6	10,6	11,6	5,4
	12,1	**12,1**	**13,1**	**11,9**	**11,3**	**12,8**	**11,9**	**13,6**	**14,4**	**11,3**

[1] Jämförelseår omräknade med hänsyn till den split 4:1 som genomfördes i juni 2017.

Tioårsöversikt

Mkr	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
MODERBOLAGET										
Lämnad utdelning	1 437[1]	1 277	1 077	957	877	796	957	491	360	491
Justerad soliditet[2] (%)	100	100	99	95	95	96	96	100	98	98
KONCERNEN[8]										
Mottagna utdelningar	862	737	671	606	560	499	430	279	292	320
Avkastning på eget kapital (%)	14	21	28	15	13	13	18	6	6	16
Avkastning på totalt kapital (%)	13	17	22	13	12	12	17	6	6	14
Justerad soliditet[2] (%)	88	91	89	85	88	86	84	85	82	75
Justerat eget kapital[2]	51 758	47 208	43 161	33 015	26 830	20 223	16 709	13 783	11 051	8 524
Nettoskuldsättningsgrad[2] (%)	8	3	5	11	7	8	7	2	7	15
Substansvärde[2]	60 521	55 500	50 572	39 859	33 799	25 726	22 653	20 536	15 850	10 527
DATA PER AKTIE[8]										
Vinst efter skatt[3]	4,37	5,75	6,45	2,94	2,33	2,12	3,53	1,34	1,05	2,79
Börskurs 31 december	101	86	78	51	43	31	27	31	25	16
Substansvärde per aktie[4]	95	87	79	63	53	41	36	39	31	20
Börskurs i procent av substansvärde[4] (%)	106	98	98	81	81	77	75	79	81	78
Resultat per aktie före utspädning	4,37	5,75	6,45	2,94	2,33	2,12	3,53	1,34	1,05	2,79
Resultat per aktie efter full utspädning	4,36	5,73	6,43	2,93	2,32	2,11	3,53	1,34	1,05	2,79
Förvaltningskostnad i procent av portföljvärdet (%)	0,04	0,04	0,04	0,05	0,06	0,08	0,11	0,07	0,08	0,16
Kassaflöde från den löpande verksamheten per genomsnittligt antal aktier	1,5	1,3	1,2	0,8	1,0	1,4	0,7	0,9	1,4	1,1
Eget kapital[5]	32	30	25	21	18	17	17	24	19	15
Lämnad utdelning	2,25[6]	2,00	1,69	1,50	1,38	5,00	1,50	0,94	0,69	0,94
Direktavkastning (%)	2,2[7]	2,3	2,2	2,9	3,2	4	5,6	3	2,8	6
P/E-tal	23	15	12	17	18	15	8	23	24	6
Antal utestående aktier (tusental)	638 848	638 544	638 232	637 972	637 512	637 052	638 000	524 000	524 000	524 000
Genomsnittligt antal utestående aktier	638 720	638 416	638 124	637 780	637 428	637 684	579 592	524 000	524 000	524 000
Genomsnittligt antal utestående aktier efter full utspädning	640 983	640 792	640 716	640 484	639 948	639 692	580 896	524 692	524 268	524 000
Återköpta egna aktier (tusental)	992	1 292	1 612	1 868	2 328	2 788	1 840	1 840	1 840	1 840
Genomsnittligt antal återköpta aktier	1 142	1 452	1 716	2 060	2 520	2 156	1 840	1 840	1 840	1 840

[1] Föreslagen utdelning beräknad på antal utestående aktier 2018-02-15.
[2] Inkl. övervärden i intresseföretagen.
[3] Beräknat på genomsnittligt antal utestående aktier.
[4] Beräknat på genomsnittet av det värderingsintervall som började tillämpas 2006.
[5] Beräknat på antal utestående aktier på balansdagen.
[6] Föreslagen utdelning.
[7] Beräknat på föreslagen utdelning.
[8] Jämförelseår omräknade med hänsyn till den split 4:1 som genomfördes i juni 2017.

Aktieägarinformation

ÅRSSTÄMMA

TID OCH PLATS
Årsstämma hålls onsdagen den 9 maj 2018 kl. 17.00 på Radisson Blu Scandinavia Hotel, Södra Hamngatan 59, Göteborg.

DELTAGANDE
Aktieägare som vill delta i årsstämman ska dels vara registrerad i den av Euroclear Sweden AB förda aktieboken senast torsdagen den 3 maj 2018, dels anmäla sig till bolaget senast torsdagen den 3 maj 2018 kl. 15.00.

ANMÄLAN
Anmälan ska ske via telefon 031-89 17 90 eller skriftligen till Investment AB Latour (publ), Box 336, 401 25 Göteborg, eller via hemsidan www.latour.se.

FÖRVALTARREGISTRERADE AKTIER
Aktieägare som låtit förvaltarregistrera sina aktier måste för att få rätt att delta i förhandlingarna vid stämman i god tid före torsdagen den 3 maj 2018 genom förvaltares försorg tillfälligt inregistrera aktierna i eget namn.

UTDELNING
Styrelsen föreslår årsstämman en utdelning med 2,25 kr per aktie. Som avstämningsdag föreslås måndagen den 14 maj 2018. Om stämman beslutar i enlighet med förslaget, beräknas utdelningen komma att utsändas av Euroclear Sweden AB torsdagen den 17 maj 2017 till dem som på avstämningsdagen är införda i aktieboken.

INFORMATIONSTILLFÄLLEN

26 april 2018	Delårsrapport per 2018-03-31
9 maj 2018	Årsstämma
21 augusti 2018	Delårsrapport per 2018-06-30
6 november 2018	Delårsrapport per 2018-09-30
Februari 2019	Bokslutskommuniké för 2018
Mars 2019	Årsredovisning 2018

Nytillkomna aktieägare får en tryckt årsredovisning sänd till sig det första året som aktieägare, utan krav på anmälan. Årsredovisningen distribueras därefter till de aktieägare som har anmält att de önskar erhålla dokumentet i tryckt form. Prenumeration av elektroniskt distribuerade delårsrapporter, bokslutsrapporter och pressmeddelanden kan göras genom registrering på www.latour.se. Beställning av tryckt årsredovisning kan göras genom registrering på www.latour.se, per telefon 031-89 17 90, via info@latour.se eller brev till Investment AB Latour (publ), Box 336, 401 25 Göteborg.

Latour är ett blandat investmentbolag som investerar långsiktigt i sunda företag med egna produkter som möter växande internationell efterfrågan. Verksamheten bedrivs i huvudsak i två grenar, en helägd industrirörelse samt en portfölj av tio börsnoterade innehav där Latour är huvudägare eller en av huvudägarna.

Investment AB Latour (publ)
Org.nr 556026-3237
J A Wettergrens gata 7, Box 336, SE-401 25 Göteborg,
Tel +46 31 89 17 90, Fax +46 31 45 60 63
info@latour.se, www.latour.se

Solberg. Tryck: Elanders.